

Селекта

АГАТА КРИСТИ

Джоб с рѣж

Селекта

АГАТА КРИСТИ ДЖОБ С РЪЖ

Превод: Лилия Томова-Памукова

chitanka.info

*Кралят във покоите парите си броеше,
кralицата във гостната хляб и мед ядеше,
служинчето в градината простираше прането,
когато птиче долетя и клъвна му нослето...*

ГЛАВА 1

Бе ред на мис Самърс да приготви чая. Тя беше най-новата от машинописките и най-некадърната. Вече не бе млада. Лицето ѝ имаше кроткото и тревожно изражение на овца. Чайникът още не беше напълно заврял, когато мис Самърс наля вода върху чая, но бедничката, тя никога не беше съвсем сигурна кога е завряла водата. Това бе една от многото неприятности, които тровеха живота ѝ.

Тя наля чая и поднесе чашите с по две-три меки, сладки бисквити във всяка чинийка.

Мис Грифит, способната главна машинописка, педантка с побеляла коса и шестнадесетгодишен стаж в „Консолидейтид Инвестмънтс Тръст“ рязко се обади:

— Водата пак не е завряла, Самърс!

Кроткото разтревожено лице на мис Самърс почервенея и тя смотолевя:

— О, Божичко, този път наистина мислех, че е завряла.

Мис Грифит си помисли: „Сигурно ще я държат тук още един месец, само докато се свърши многото работа... Ама на нищо не прилича! Само каква каша беше забъркала тази тъпа идиотка с писмото до «Ийстърн Дивелъпмънтс» — едно абсолютно просто нещо, а пък и никога не може да приготви свестен чай. Ако не беше толкова трудно да се намерят интелигентни машинописки, а и капака на металната кутия с бисквити не беше затворила здраво миналия път. Ама наистина...“

Както при много от възмутените си вътрешни монолози, мис Грифит остави изречението недовършено.

В този момент с плаваща походка се появи мис Гроувнър, за да приготви свещения чай за мистър Фортескю. Мистър Фортескю пиеше друг чай с друг сервиз и специални бисквити. Същите бяха само чайникът и водата от чешмата в тоалетната. Но в този случай, тъй като се приготвяше чаят на мистър Фортескю, водата беше вряла. Грижата за това имаше лично мис Гроувнър.

Мис Гроувнър беше невероятно чаровна блондинка. Носеше скъпо черно костюмче, а стройните ѝ крака бяха обгърнати от най-хубавите и скъпи найлонови чорапи, които предлагаше черният пазар.

Тя изплува от стаята на машинописките, без да благоволи да възнагради някоя от тях с дума или поглед, сякаш бяха някакви си хлебарки. Мис Гроувнър беше специалната лична секретарка на мистър Фортескю. Неблагоклонните слухове винаги намекваха, че тя била нещо повече от това, но в действителност не беше така. Мистър Фортескю наскоро беше сключил втори брак с една колкото чаровна, толкова и скъпоструваща жена, която поглъщаше цялото му внимание. За мистър Фортескю мис Гроувнър беше само един необходим детайл от декора на кантората, в която всичко без изключение беше много скъпо и луксозно.

Мис Гроувнър изплува от стаята, понесла подноса пред себе си като ритуално приношение. Премина през вътрешната канцелария, после през чакалнята, където се разрешаваше да седят по-важните клиенти, след нея през своята собствена стая преддверие и накрая с леко почукване на вратата влезе в самата Светая светих — кабинета на мистър Фортескю.

Кабинетът беше просторен, с блестящ паркет, осеян със скъпи ориенталски килимчета. Бе изящно облицован с ламперия от светло дърво. Имаше и огромни кресла, тапицирани с бледокафява волска кожа. Зад огромно бюро от явор, в самия център на стаята, се бе разположил самият мистър Фортескю.

Мистър Фортескю не беше достатъчно внушителен за този кабинет, но правеше всичко възможно да изглежда такъв. Беше едър, отпуснат човек с лъщяща гола глава. В служебния си кабинет обичаше да носи широко скроени дрехи. Когато мис Гроувнър се приближи до него със своята плъзгаща се лебедова походка, той намръщено се взираше в някакви книжа на бюрото си. Поставяйки подноса върху бюрото до лакътя му, тя прошепна с възможно най-безизразен глас: „Чаят ви, мистър Фортескю“ — и се оттегли.

Приносът на мистър Фортескю към този ритуал беше само едно изсумтяване.

Мис Гроувнър пак се настани на собственото си бюро и продължи с текущата работа. Проведе два телефонни разговора,

коригира няколко писма, които бяха напечатани и готови за подпис от мистър Фортескю и се обади на едно позвъняване.

— Опасявам се, че тъкмо сега е невъзможно — високомерно произнесе тя. — Мистър Фортескю е в заседание.

Когато поставяше обратно слушалката, тя погледна стенния часовник. Беше единадесет и десет.

Точно тогава, през почти напълно изолиращата шума врата на кабинета на мистър Фортескю проникна необичаен звук. Приглушен и все пак напълно различим, агонизиращ вик на задушаващ се човек. В същия момент сигналният звънец на бюрото на мис Гроувнър зазвуча с дълги неистови призови. Слисаната секретарка остана за миг абсолютно неподвижна, после несигурно се надигна. Изправена пред неочакваното, самоувереността ѝ беше разклатена. Все пак тя тръгна към вратата на мистър Фортескю величествено, както обикновено, почука и влезе.

Гледката още повече смути величествената ѝ поза. Зад бюрото нейният шеф явно се гърчеше в агония. Страшно беше да се гледат конвулсивните му движения.

— Божичко, мистър Фортескю, зле ли ви е? — възкликна мис Гроувнър и веднага осъзна колко идиотски е въпросът ѝ. Без съмнение на мистър Фортескю му беше изключително зле. Даже когато се доближи до него, тялото му се сгърчи в болезнен спазъм.

Думите излизаха от устата задъхано и конвулсивна.

— Чаа... какво по дяволите сте сложили в чая... повикайте помощ, бързо лекар...

Мис Гроувнър излетя от стаята. Тя вече не беше надменната руса секретарка, а една изплашена до смърт жена, загубила и ума, и дума.

Тя се втурна в машинописното бюро и нададе вик:

— Мистър Фортескю има припадък... Той умира! Трябва да доведем лекар... изглежда ужасно! Сигурна съм, че умира!

Незабавно последваха най-разнообразни реакции.

Мис Бел, най-младата машинописка, каза:

— Ако е епилепсия, трябва да му сложим в устата коркова тапа. Кой има тапа?

Никой нямаше тапа.

Мис Самърс се обади:

— На неговата възраст сигурно е удар.

Мис Грифитс подчерта:

— Трябва да повикаме лекар... *незабавно*.

Но обичайната ѝ експедитивност беше възпрепятствана от факта, че през шестнадесетгодишната ѝ служба никога не се беше налагало да се вика в градската кантора лекар. Тя си имаше личен доктор, но той живееше в Стретъм Хил. Къде ли наблизко имаше лекар?

Никой не знаеше. Мис Бел се залови с телефонния указател и започна да търси лекари на буквата „Л“. Но този указател не беше по професии и лекарите не бяха подредени като пиаците за таксита. Някой даде предложение за болница — но коя болница?

— Не може каква да е болница — настояваше мис Самърс. — Иначе няма да дойдат. Искам да кажа, заради Националната здравна служба. Трябва да бъде в този район.

Някой подхвърли да се обадят на 999, но предложението шокира мис Грифит и тя каза, че този номер означава полиция, а от нея няма да има полза. За една страна, чиито граждани се радват на облагите на всеобщото здравеопазване, една група доста интелигентни жени демонстрираше невероятно невежество относно това как да се постъпи. Мис Бел започна да търси под буквата „Б“ за Бърза помощ. Мис Грифит се произнесе:

— Той си има собствен лекар — трябва да си има лекар.

Някой се впусна да търси частната адресна книга. Мис Грифит нареди на куриера по някакъв начин да открие някъде лекар. В частната адресна книга тя намери сър Едуин Сандмън с адрес на Харли Стрийт. Мис Гроувнър се беше строполила на един стол и виеше с глас, чийто акцент беше доста далеч от обичайния ѝ аристократизъм:

— Аз направих чая точно както винаги... наистина така беше... не може да е имало в него нещо!

— Нещо в него ли? — Мис Грифит спря с ръка върху шайбата на телефона. — Какво имате предвид?

— Той го каза... мистър Фортескю... той каза, че чаят...

Ръката на мис Грифит се колебаеше между номера на болницата в Уелбек и 999. Младата и обещаваща мис Бел рече:

— Трябва да му дадем малко горчица с вода — още сега. Има ли горчица в кантората?

В кантората нямаше горчица.

Малко след това д-р Айзъкс от „Бетнъл Грийн“ и сър Едуин Сандмън се срещнаха в асансьора, точно когато две различни линейки долетяха пред сградата. Телефонът и куриерът си бяха свършили работата.

ГЛАВА 2

Инспектор Нийл седеше в светилището на мистър Фортескю зад огромното му яворово бюро. До вратата се беше свил един от подчинените му с бележник в ръка.

Инспектор Нийл изглеждаше стегнат като войник, а къдравата му кестенява коса бе пригладена назад над доста ниското чело. Когато произнасяше фразата „просто въпрос на рутина“, тези, на които говореше, обикновено злобничко си мислеха: „Ами че ти способен ли си на нещо друго?“ Но те грешаха напълно. Зад прозаичната външност на инспектора се криеше мислител с голямо въображение и един от неговите методи на разследване беше да си съчинява фантастични теории за вина, които прилагаше към разпитваните.

Мис Грифит, която той с безпогрешно око веднага определи като най-подходящата личност, способна да му даде най-кратка и ясна информация за довелите го тук събития, тъкмо бе излязла от стаята, след като беше направила чудесно резюме на случилото се сутринта. Инспектор Нийл си представи три куриозни причини, поради които преданата доайенка на машинописното бюро би могла да сипе отрова в сутрешния чай на шефа си, като отхвърли и трите като неправдоподобни.

Той я определи, че не е: (а) от типа на отровителките; (б) влюбена в шефа си; (в) психически нестабилна и (г) злопаметна. Това всъщност освобождаваше мис Грифит от подозрение и ѝ отреждаше ролята на източник на точна информация.

Инспектор Нийл погледна телефона. Всеки момент очакваше да му позвънят от болницата „Сейнт Джуд“.

Разбира се, беше напълно възможно внезапното заболяване на мистър Фортескю да се дължи на естествени причини, но д-р Айзък от „Бетнъл Грийн“ и сър Едуин Сандмън от „Харли Стрийт“ не споделяха това мнение.

Инспекторът натисна звънеца, удобно разположен до лявата му ръка и поиска да му изпратят личната секретарка на мистър Фортескю.

Мис Гроувнър си беше възвърнала част от самоувереността си. Тя влезе неспокойно, в движенията ѝ нямаше и помен от лебедовата грация и веднага зае отбранителна позиция.

— Не съм аз!

Инспектор Нийл само промълви:

— Така ли?

Той посочи стола, на който мис Гроувнър обикновено седеше с бележник в ръка, когато мистър Фортескю я викаше да ѝ диктува писмата си. Сега тя седна неохотно, като уплашено наблюдаваше инспектора. Нийл я гледеше насърчително и малко глупаво, докато мозъкът му прехвърляли възможностите — Съблазън? Шантаж? Платинена блондинка пред съда... и т.н.

— В чая нямаше нищо — каза мис Гроувнър. — Няма начин да е имало.

— Разбирам — рече инспектор Нийл. — Името и адреса ви, моля?

— Гроувнър. Айрин Гроувнър.

— Как се пише?

— Ами... като площада.

— А адресът ви?

— „Рашмур Роуд“ 14, Мъсуел Хил.

Инспектор Нийл удовлетворено кимна. „Не е съблазън — каза си той. — Не е любовна история. Порядъчен дом при родителите. Няма и шантаж“.

Още една подходяща умозрителна теория отиде на вятъра.

— И така, вие сте тази, която е приготвяла чая? — любезно изрече той.

— Ами да. Искам да кажа, винаги аз го приготвям.

Без да бърза, инспектор Нийл си я представи по време на сутрешния ритуал с чая на мистър Фортескю. Чашата с чинийката и чайничето бяха грижливо опаковани и изпратени за анализ в съответния отдел. Стана ясно, че никой, освен Айрин Гроувнър не ги беше пипал. Големият чайник е бил използван за чая на чиновничките, а след това мис Гроувнър отново го е напълнила с вода от чешмата в тоалетната.

— А самият чай?

— Той си беше на мистър Фортескю, специален китайски чай. Стои на рафта в моя кабинет, който е до този.

Инспектор Нийл кимна. Той попита за захарта и разбра, че мистър Фортескю го пиел без захар.

Телефонът иззвъня. Инспекторът вдигна слушалката. Изразът на лицето му леко се промени.

— „Сейнт Джуд“ ли е?

Той направи знак с глава на мис Гроувнър, че е свободна.

— Това е всичко засега, благодаря ви, мис Гроувнър.

Тя побърза да напусне стаята.

Инспектор Нийл съсредоточи вниманието си върху слабия безизразен глас, който се обаждаше от болницата „Сейнт Джуд“. Докато слушаше, той надраска с молив няколко неразбираеми знака в ъгъла на бележника пред себе си.

— Починал преди пет минути ли казвате? — попита той. Погледна часовника на ръката си. „Дванадесет и четиридесет и три“ записа той в бележника.

Безизразният глас каза, че самият д-р Бернсдорф би искал да говори с инспектор Нийл.

— Добре. Дайте го — каза инспекторът, което доста шокира притежателя на гласа, в чийто официален тон се бяха прокраднали нотки на благоговение.

Последваха различни шумове като щракане, звънене и далечни призрачни гласове. Инспектор Нийл търпеливо чакаше.

След това, без никакво предупреждение, изръмжа дебел бас, който го принуди да отдалечи слушалката от ухото си.

— Ало, Нийл, стари лешояде. Пак ли се разправяш с трупове?

Инспектор Нийл и професор Бернсдорф от „Сейнт Джуд“ бяха работили заедно по един случай на отравяне преди малко повече от година и си бяха останали приятели.

— Разбрах, че нашият човек бил мъртъв, докторе.

— Да. Когато го докараха, вече не можехме да сторим нищо.

— А причината за смъртта?

— Ще трябва да се направи аутопсия, естествено. Много интересен случай. Наистина много интересен. Радвам се, че попадна при мен.

Професионалното удовлетворение в богатия на интонации глас на Бернсдорф подсказа на инспектора поне едно нещо.

— Доколкото схващам, не мислиш, че е естествена смърт — сухо каза той.

— Няма ни най-малко съмнение — енергично заяви д-р Бернсдорф. — Разбира се, това не е официално становище — със закъсняла предпазливост добави той.

— Естествено. Естествено. Това се подразбира. Отровен?

— Несъмнено. И още — това е съвсем неофициално, нали разбираш — само между нас двамата — мога да се хвана на бас и каква е била отровата.

— Наистина ли?

— Таксин, момчето ми. Таксин.

— Таксин ли? Никога не съм я чувал.

— Знам. Изключително необичайно. Наистина възхитително необичайно. Не твърдя, че щях да го установя, ако само преди три-четири седмици не бях имал подобен случай. Няколко дечурлига си играли на чай с куклите — набрали плодове от тис и направили от тях чай.

— Това ли е? Плодове от тис?

— Плодове или листа. Силно отровни. Разбира се, таксинът е алкалоид. Не си спомням да съм чувал за случай, когато да е бил използван нарочно. Наистина изключително интересно и необичайно. Нямах представа, Нийл, колко му писва на човек от неизбежните хербициди. Таксинът е истинско удоволствие. Естествена може и да греша — за бога, не ме цитирай — но мисля, че съм прав. Бих казал, че е интересно и за теб. Разнообразява рутината!

— Приятно прекарване за всички, това ли е идеята? С изключение на жертвата.

— Да, да, горкият — нехайно забеляза д-р Бернсдорф. — Много лош късмет е имал.

— Каза ли нещо, преди да умре?

— Ами един от вашите беше седнал до него с бележник. Той ще ти съобщи подробностите. Промълвил нещо за чай, че в кантората му сложили нещо в чая, но това, естествена е глупост.

— Защо да е глупост? — рязко възрази инспектор Нийл, който мислено си представяше как очарователната мис Гроувнър прибавя

плодчета от тис към запарения чай. После реши, че това е нелепо.

— Защото тисът не може да е подействал толкова бързо. Доколкото разбирам, симптомите са се проявили незабавна, след като е изпил чая?

— Така казват.

— Е, има много малко отрови, които действат толкова бързо, освен цианидите, разбира се и вероятно чистият никотин...

— А това определено не е било цианид или никотин?

— Скъпи ми приятелю, тогава той трябваше да е умрял, преди да пристигне линейката. Не, не става въпрос за нещо от този род. Наистина имах подозрения за стрихнин, но конвулсиите съвсем не бяха типични за него. Все още неофициална разбира се, но залагам на карта репутацията си, че е таксин.

— След колко време би подействал той?

— Зависи. Един, два, три часа. Покойният приличаше на човек, който обича да си похапва. Ако е закусвал обилна това би забавило нещата.

— Закуска — замислено рече инспектор Нийл. — Да, прилича на закуска.

— Закуска с Борджиите. — Доктор Бернсдорф весело се засмя. — Е, наслука, момчето ми.

— Благодаря, докторе. Бих искал да поговоря с моя сержант, преди да затвориш.

Последваха същите щракания, позвънявания и далечни призрачни гласове. А после се чу тежко дишане — неизбежната прелюдия към гласа на сержант Хей.

— Сър — настойчиво викаше той. — Сър!

— Нийл на телефона. Каза ли покойният нещо важно за мен?

— Каза, че бил чаят. Чаят в кантората. Но докторът вика, че не бил.

— Да, знам това. И нищо друго ли?

— На господине. Но има едно странно неща Костюмът, с който беше облечен... проверих съдържанието на джобовете. Обичайните неща — носна кърпа, ключова монети, портфейл — но една работа много ме учуди. В десния джоб на сакото му имаше зърна.

— Зърна ли?

— Да, господина.

— Какво искаш да кажеш? Храна за закуска ли? Като „Фармърс Глори“ или „Уйтифакс“, така ли? Или имаш предвид жито или ечемик...

— Точно така, сър. Зърна си бяха. Приличаха ми на ръжени. Доста много при това.

— Ясно. Странна наистина... Да не е било мостра, имам предвид на нещо за продан.

— Точно така, сър. Реших обаче да ви кажа за това.

— Съвсем правилна Хей.

След като затвори телефона, инспектор Нийл остана няколко минути загледан пред себе си. Мислите му методично се нижеха от първата към втората фраза на разследването — от подозрението в отравяне към несъмненото отравяне. Думите на професор Бернсдорф може да бяха неофициални, но той не беше човек, който може да греши. Рекс Фортескю е бия отровен и отровата вероятно е била погълната от един до три часа преди появата на първите симптоми. Следователно персоналът в кантората би могъл да бъде извън всякакво подозрение.

Нийл стана и отиде в машинописното бюро. Чиновничките тракаха безцелно на машините.

— Мис Грифит? Може ли да поговорим за малко?

— Разбира се, мистър Нийл. Позволявате ли някои от момичетата да излязат за обед? Много им закъсна почивката. Или може би предпочитате да поръчаме да ни донесат нещо?

— Не. Могат да излязат за обед. Но след това трябва да се върнат.

— Естествено.

Мис Грифит последва Нийл до кабинета. Седна, както обикновена със спокойно и компетентно изражение.

Без предисловие инспектор Нийл започна:

— Обадиха ми се от болницата „Сейнт Джуд“. Мистър Фортескю е починал в 12 часа и 43 минути.

Мис Грифит прие новината без изненада, само поклати глава.

— Опасявах се, че е много зле — каза тя.

Нийл отбеляза, че изобщо не е опечалена.

— Бихте ли ми съобщили подробности за дома и семейството му?

— Естествено. Аз вече опитах да се свържа с мисис Фортескю, но изглежда, че е отишла на голф. Вкъщи нея очаквали за обед. Не знаели с точност на кое игрище е. — И добави като обяснение: — Те живеят в Бейдън Хийт, нали разбирате, а там наблизко има три известни игрища за голф.

Инспектор Нийл кимна. Бейдън Хийт почти изцяло беше населен с богаташи от Сити. Имаше отлична железопътна връзка, намираше се само на двадесет мили от Лондон и дотам се стигаше сравнително лесно с кола дори и през върховите часове.

— Точният адрес, ако обичате и телефонния номер?

— Бейдън Хийт 34090. Къщата се казва Ютрий Лодж.

— „Тисова Хижа“.

— Какво? — Резкият въпрос неволно се изплъзна от инспектор Нийл. — „Тисова Хижа“ ли казахте?

— Да.

Мис Грифит изглеждаше леко заинтригувана, но инспектор Нийл вече се беше овладял.

— Можете ли да ми съобщите подробности за семейството му?

— Мисис Фортескю му е втора жена. Много по-млада е от него. Ожениха се преди две години. Първата мисис Фортескю е починала отдавна. От първия си брак има двама сина и една дъщеря. Дъщерята живее в дома, също и по-големият син, който е партньор във фирмата. За съжаление днес е в Северна Англия по служба. Очакваме го да се върне утре.

— А кога замина?

— Онзи ден.

— Опитайте ли да се свържете с него?

— Да. След като откараха мистър Фортескю в болницата, позвъних на хотел „Мидлънд“ в Манчестър, където смятах, че е отседнал, но ми казаха, че си е тръгнал рано тази сутрин. Мога да ви дам имената на някои фирми в тези градове, които е възможно да посети.

„Наистина оправна жена“ — помисли си инспекторът.

— „И ако убие някого, сигурно ще го стори както трябва.“ Но той си наложи да отхвърли тези мисли и пак се концентрира върху дома на мистър Фортескю.

— Казахте, че имал още един син ли?

— Да, но поради недоразумения с баща си той живее в чужбина.

— Семейни ли са синовете?

— Да. Мистър Пърсивал е женен от три години. Със съпругата си обитават самостоятелен апартамент в Ютрий Лодж, макар че наскоро ще се местят в собствен дом в Бейдън Хийт.

— Когато позвънихте сутринта, не успяхте ли да се свържете с мисис Пърсивал Фортескю?

— Била дошла в Лондон за един ден. — После мис Грифит продължи: — Мистър Ланселот се е оженил преди по-малко от година. За вдовицата на лорд Фредерик Анстис. Сигурно сте я виждали по снимките. В списание Татлър — с коне, нали разбирате? На конните надбягвания.

Мис Грифит малко се задъхваше и се поизчерви. Нийл, който бързо схващаше настроенята на хората, разбра, че този брак е раздвижил снобската и романтичната страна у мис Грифит. За нея аристократите си бяха аристократи и фактът, че покойният лорд Анстис беше имал доста незавидна репутация в спортните среди почти сигурно не ѝ бе известен. Фреди Анстис си беше пръснал черепа точно преди да започне разследването за участието на неговите коне в състезанията. Нийл си спомняше нещо смътно за жена му. Дъщеря на ирландски пер, преди това била омъжена за летец, който загинал във въздушна битка с немски самолети.

А сега изглежда се бе омъжила за черната овца на семейство Фортескю, защото Нийл допускаше, че недоразумението с бащата, за което официално спомена мис Грифит, означава някакъв срамен инцидент в кариерата на младия Ланселот Фортескю.

Ланселот Фортескю! Що за име! А и другият син как беше — Пърсивал^[1]? Чудеше се каква ли е била първата мисис Фортескю. Любопитен вкус е имала по отношение на имената...

Той претегли към себе си телефона и набра номера на телефонната централа. Поиска да го свържат с Бейдън Хийт 3400.

След малко се обади мъжки глас:

— Бейдън Хийт 3400.

— Искам да говоря с мисис или мис Фортескю.

— Съжалявам. Няма ги и двете.

В гласа като че ли се долавяха определени алкохолни нотки.

— Вие икономът ли сте?

— Точно така.

— Мистър Фортескю е сериозно болен.

— Знам. Обадиха ни се. Но аз нищичко не мога да сторя. Мистър Вал замина на север, а мисис Фортескю е на голф. Мисис Вал отиде до Лондон, ама ще се върне за вечеря, а пък мис Илейн е навън.

— Няма ли някой в къщата, с когото да мога да разговарям за заболяването на мистър Фортескю? Важно е.

— Ами не знам. — Човекът се колебаеше. — Тук е мис Рамсботъм, ама тя никога не приказва по телефона. Тогава да повикам мис Дъв — тя наглежда къщата.

— Да, повикайте мис Дъв, моля.

— Ще отида да я потърся.

По телефона се чуваше как се отдалечават стъпките му. Инспектор Нийл не чу да се приближават други стъпки, но след една-две минути се обади женски глас:

— Мис Дъв на телефона.

Гласът беше дълбок и изпълнен с достойнство, с ясна дикция. Инспектор Нийл си състави благоприятна представа за притежателната му.

— Съжалявам, но трябва да ви съобщя, мис Дъв, че мистър Фортескю почина преди малко в болницата „Сейнт Джуд“. Внезапно му е прилошало в кантората. Трябва да се свържа с роднините му.

— Разбира се. Аз нямах представа... — Тя прекъсна. В гласа ѝ не се долавяше тревога, но бе шокирана. Мис Дъв продължи: — Всичко това е много, много жалко. Човекът, с когото всъщност трябва да се свържете, е мистър Пърсивал Фортескю. Той ще се погрижи да уреди всичко необходимо. Бихте могли да го потърсите в хотел „Мидлънд“ в Манчестър или може би в „Гранд“ в Лестър. Или може да опитате „Шиърър и Бондс“ от Лестър. Опасявам се, че не знам телефоните им, но ми е известно, че са фирма, която трябваше да посети и те биха могли да ви информират къде може да е той днес. Мисис Фортескю сигурно ще се прибере за вечеря, а може би и за чая. Това ще бъде голям удар за нея. Станало е съвсем внезапно, така ли? Мистър Фортескю беше съвсем добре, когато излезе оттук сутринта.

— Вие видяхте ли го, преди да излезе?

— О да. Какво е било? Сърце ли?

— Той страдаше ли от сърце?

— Не, не... Мисля, че не... Но си помислих, че щом е било толкова внезапно... — Тя спря. — От болницата „Сейнт Джуд“ ли се обаждате? Лекар ли сте?

— Не, мис Дъв, не съм лекар. Обаждам се от кантората на мистър Фортескю в града. Аз съм инспектор Нийл от криминалната полиция и ще дойда при вас веднага, щом мога.

— Криминален инспектор ли? Да не искате да кажете... Какво всъщност искате да кажете?

— Това е внезапна смърт, мис Дъв. А когато има внезапна смърт, нас ни викат на място, особено ако покойният не е бил преглеждан скоро от лекар. А доколкото разбирам, случаят е такъв?

В края на фразата имаше само загатната въпросителна, но младата жена реагира.

— Знам. Пърсивал на два пъти му урежда час при лекар, но той не искаше да отиде. Беше крайно неразумен... Всички се тревожеха...

Тя прекъсна, а след това продължи с предишния уверен тон:

— Ако мисис Фортескю се върне къщи, преди да дойдете вие, какво да ѝ кажа?

„Практична жена, няма що“ — помисли си инспектор Нийл.

А на глас произнесе:

— Кажете ѝ, че в случай на внезапна смърт сме длъжни да проведем известно разследване. Обичайното.

И той затвори.

---

[1] Ланселот, Пърсивал — рицари от обкръжението на крал Артур. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 3

Нийл бутна настрани телефона и с пронизителен поглед изгледа мис Грифит.

— Значи те са се тревожили напоследък за него — каза той. — Искали са да се консултира с лекар. Вие не сте ми казали това.

— Не се сетих — отвърна мис Грифит и добави: — Всъщност той никога не ми е изглеждал истински болен...

— Не болен, а какво?

— Е, просто не е в ред. Не на себе си. С особено поведение.

— Разтревожен за нещо ли?

— О, не, не разтревожен. *Ние* се тревожехме...

Инспектор Нийл търпеливо изчака.

— Трудно е да се изрази, право ви казвам — продължи мис Грифит. — Изпадаше в различни настроения, разбирате ли? Понякога го обхващаше буйно веселие. Един-два пъти, честно казано, си помислих, че е пиян... Хвалеше се и разказваше най-необикновени истории, които съм сигурна, че не могат да бъдат верни. През повечето време, откакто съм тук, той е бил много стиснат — разбирате ли, нищо не даваше ей така. Но напоследък беше станал съвсем друг, експанзивен и направо — как да се изразя — пръскаше пари. Абсолютно необичайно за него. Например, когато куриерът трябваше да отиде на погребението на баба си, мистър Фортескю го повика, даде му банкнота от пет лири, каза му да ги заложи на втория кон фаворит и избухна в смях. Не беше... ами просто не приличаше на себе си. Това е всичко, което мога да кажа.

— Може би си е бил наумил нещо?

— Не бих казала. По-скоро като че ли очакваше нещо приятно... вълнуващо...

— Като например голяма сделка със солидна печалба?

Мис Грифит се съгласи по-охотно.

— Да... Да, това е много по-близо до мисълта ми. Сякаш ежедневните неща вече не го вълнуваха. Беше развълнуван. А и при

него идваха по работа някакви хора с много особен вид. Такива, каквито по-рано не бяха стъпвали тук. Това ужасно тревожеше мистър Пърсивал.

— А, значи го е тревожело?

— Да. Разбирате ли, мистър Фортескю винаги се е доверявал много на мистър Пърсивал. Разчиташе на него. Но напоследък...

— Напоследък не са се погаждали толкова.

— Ами мистър Фортескю вършеше много неща, които мистър Пърсивал смяташе за неразумни. Мистър Пърсивал винаги е много внимателен и благоразумен. Но изведнъж баща му престана да се вслушва в мнението му и мистър Пърсивал беше много смутен.

— И са имали скандал за всичко това?

Инспектор Нийл се опитваше да налучка.

— Не знам да е имало скандал... Естествено, сега осъзнавам, че мистър Фортескю не може да е бил на себе си... за да крещи така.

— Крещял ли е? Какво каза?

— Направо влезе в машинописното бюро...

— Така, че всички чухте?

— Ами да. Наричаше Пърсивал с различни думи... Обиждаше го, ругаеше го.

— Какво каза, че е направил Пърсивал?

— По-скоро изглеждаше, че нищо не е направил... Наричаше го нещастно дребнаво чиновниче. Каза, че нямал широк поглед, нямал концепция да прави голям бизнес. Каза: „Ще върна Ланс вкъщи. Той струва колкото десет като теб и освен това има богата жена. Ланс е смел, независимо, че веднъж стигна до съд...“ О божичко, не трябваше да казвам това!

Под опитното ръководство на инспектор Нийл мис Грифит се бе поувлякла, както и други преди нея, но изведнъж я обзе смущение.

— Не се тревожете — успокояващо изрече инспектор Нийл. — Било каквото било.

— Е да, това беше отдавна. Мистър Ланс беше просто млад и буен и не си даваше сметка какво върши.

Инспектор Нийл и по-рано беше чувал подобни схващания, но не беше съгласен с тях. Все пак той поднови въпросите си.

— Какво можете да ми кажете за персонала тук?

В старанието да заличи недискретността си, мис Грифит изсипа куп сведения за различните служители във фирмата. Инспектор Нийл ѝ благодари и каза, че би желал пак да види мис Гроувнър.

Полицейският детектив Уейт си подостри молива. Той замислено отбеляза, че това тук е луксозно местенце. С опитно око оглеждаше огромните столове, голямото бюро и скритото осветление.

— Пък и всички тези хора тук имат имена като от Риц — каза той. — Гроувнър... Това ми мирише на нещо херцогско. Вземете Фортескю — и то не е случайно име.

Инспектор Нийл се усмихна.

— Баща му не се е казвал Фортескю, а Фонтескю, и произходът му е някъде от Централна Европа. Този човек, предполагам, е смятал, че Фортескю звучи по-добре.

Полицейският детектив погледна шефа си с благоговение.

— Значи вие знаете всичко за него?

— Просто прегледах няколко нещица, когато ме повикаха тук.

— Няма досие, нали?

— А, не. Мистър Фортескю е бил прекалено хитър за това. Имал е известни връзки с черния пазар и е пробутал по някоя и друга, съмнителна, меко казано, сделка, но винаги е успявал да се придържа в рамките на закона.

— Ясно — каза Уейт. — Не е бил добър човек.

— Въжеиграч. Но нямаме обвинения срещу него. От Данъчната инспекция са го наблюдавали дълго време, но той бил прекалено хитър за тях. Покойният мистър Фортескю е бил цял финансов гений.

— Човек като него — каза полицаят Уейт, — може да е имал врагове.

В гласа му се прокрадна надежда.

— О, да. Сигурно е имал. Но не забравяйте, че е бил отровен вкъщи. Или поне така изглежда. Знаете ли, Уейт, започва да ми се оформя една схема. Познатата старомодна схема. Доброто момче Пърсивал. Лошото момче Ланс, по когото си падат жените. Съпругата, която е по-млада от мъжа си и която не дава обяснения къде играе голф. Всичко това е много познато. Но има нещо, което се набива в очи като изключително нелепо.

Полицаят Уейт попита:

— Какво е то?

Тъкмо тогава се отвори вратата и мис Гроувнър, с възстановено самочувствие и отново в бляскав вид, надменно попита:

— Искали сте да ме видите?

— Смятам да ви задам няколко въпроса за вашия работодател. Може би трябва да кажа „вашия покоен работодател“.

— Клетият човечец — неубедително произнесе мис Гроувнър.

— Да сте забелязвали напоследък у него някаква промяна?

— Струва ми се, че да. Всъщност, забелязвах.

— В какво отношение?

— Не бих могла да кажа точно... Той сякаш говореше куп безсмислици. Не можех да повярвам и на половината от това, което казваше. И освен това бързо губеше контрол над себе си — особено с мистър Пърсивал. Не с мен, защото естествено, аз никога не споря. Само казвам: „Да, мистър Фортескю“, каквито и странни неща да говори — тоест, говореше.

— А той някога... х-м, как да кажа... Правил ли ви е някакви предложения?

Мис Гроувнър с известно съжаление отвърна:

— Е, не бих могла да кажа точно това.

— И още нещо, мис Гроувнър. Имаше ли мистър Фортескю навик да носи в джоба си зърно?

Мис Гроувнър беше истински изненадана.

— Зърно? В джоба си? Искате да кажете дали е хранел гълъби или нещо от този род?

— Може да е било и с такава цел.

— О, сигурна съм, че не. Мистър Фортескю? Да храни гълъби? О, не.

— Би ли могъл да държи ечемик, или овес в джоба си поради някаква специална причина? Може би като мостра? Някаква сделка със зърнени храни?

— О, не. Той очакваше за следобед хора от „Ейпшатик Ойл“. Също и президента на строителна фирма „Атикус“... Никой друг.

— Добре тогава. — Нийл сложи точка по въпроса и махна с ръка на мис Гроувнър, че е свободна.

— Краката си ги бива — въздъхна полицаят Уейт. — А найлоновите й чорапи са супер.

— Не ме интересуват краката й — отвърна инспектор Нийл. —
Никакъв напредък. Един джоб с ръж и това е всичко.

ГЛАВА 4

На слизане Мери Дъв забави крачка и погледна през големия прозорец на стълбището. Една кола тъкмо беше спряла и от нея слизаха двама мъже. По-високият постоя с гръб към къщата, като оглеждаше околността. Мери Дъв замислено прецени двамата. Инспектор Нийл и вероятно някой негов подчинен.

Тя се извърна от прозореца и се огледа в голямото стенно огледало, поставено до завоя на стълбите... Видя в него скромна, дребничка фигура с безупречно бели якичка и маншети на сиво-бежова рокля. Тъмната ѝ коса беше разделена по средата и сресана назад на две блестящи вълни, свити на кокче на врата... Червилото ѝ беше бледорозово.

Като цяло Мери Дъв беше доволна от вида си. Със съвсем лека усмивка на устните си тя продължи да слиза надолу.

Оглеждайки къщата, инспектор Нийл си говореше: Нарекли я хижа, моля ви се! Тисова Хижа! Край нямат тези богаташки превземки! Тази къща той, инспектор Нийл, би нарекъл резиденция. Много добре знаеше какво е хижа, защото бе израснал в такава! Хижата на входа на парка „Хартингтън“, онази огромна сграда на „Палейдиън Хаус“ с двадесет и деветте си спални, която сега беше преминала към Националния Тръст.^[1] Отвън постройката изглеждаше малка и привлекателна, но вътре беше влажна, неудобна и неблагоустроена, като се изключи най-примитивната форма на канализация. За щастие родителите на инспектор Нийл бяха възприели това положение за съвсем нормално и прилично. Не плащаха наем и единствената им работа беше да отварят и затварят големите порти, когато се налагаше; за тенджерата винаги имаше достатъчно зайци, а от време на време и по някой фазан. Мисис Нийл никога не можа да изпита удоволствието от електрическите ютии, печките с горно горене, от проветривите шкафове, течащата студена и топла вода и включването на осветлението просто с едно леко натискане на пръста. През зимата семейство Нийл ползваха газена лампа, а през лятото си

лягаха, щом се здрачи. Бяха здраво и щастливо семейство, напълно изостанало от времето си.

Така че когато инспектор Нийл чу думата „хижа“, тя събуди детските му спомени. Но това тук, претенциозно наречено „Тисовата Хижа“, беше точно от този тип вили, които богатшите си строяха, а после ги наричаха „моето провинциално местенце“. Според представите на инспектор Нийл тя не беше и провинциална. Бе голяма постройка от червени тухли, повече дълга, отколкото висока, с твърде много фронтони и огромен брой прозорци с решетки. Градините бяха прекалено изкуствени — всичко оформено в розови лехи, арки и басейнчета и за оправдание на името на къщата — голям жив плет от подрязан тис.

Имаше достатъчно тис за всеки, който желае да се сдобие със суров материал за таксин. Горевдясно, зад арката с розите, беше запазен малък естествен кът — огромен тис от вида, който обикновено хората свързваха с гробищата, а клоните му бяха подпрени с колове — нещо като Мойсей на горския свят. „Това дърво — мислеше си инспекторът, — е стояло тук много преди епидемията от новопостроени домове да залее околността. Стояло е тук, преди да направят игрищата за голф и модните архитекти са обикаляли наоколо заедно с богатите си клиенти, посочвайки предимствата на различните терени. И като ценна антика това дърво е било запазено и включено в новия план и вероятно е дало името на желаната нова резиденция «Тисовата Хижа». И възможно е плодовете от същото това дърво...“

Инспектор Нийл прекъсна безполезните си размишления. Трябва да се залавя за работа. Той натисна звънеца.

Вратата се отвори бързо от мъж на средна възраст, който много точно покриваше представата, която инспектор Нийл си бе съставил за него по телефона. Човек с доста престорено усърдие, играещи очички и видимо треперещи ръце.

Инспектор Нийл представи себе си и своя подчинен и с удоволствие забеляза как в очите на портиера за миг проблесна уплаха... Нийл не отдаде значение на това. Съвсем вероятно беше да няма нищо общо със смъртта на Рекс Фортескю. Твърде възможно да беше просто автоматична реакция.

— Върна ли се вече мисис Фортескю?

— Не, сър.

— Тогава бих желал да видя мис Дъв, ако обичате.

Човекът леко извърна глава.

— Ето я мис Дъв — идва по стълбите.

Инспектор Нийл огледа мис Дъв, докато тя слизаше спокойно по широкото стълбище. Този път представата, която си беше изградил, не отговаряше на действителността. Несъзнателно думата икономка беше извикала смътна представа за нещо голямо и авторитетно, облечено в черно и със скрита някъде връзка ключове.

Инспекторът беше съвсем неподготвен за спретнатата малка фигура, която слизаше към него. Меките гълъбови тонове на роклята ѝ, бялата якичка и маншетите, гладко вчесаната ѝ чуплива коса, леката усмивка на Мона Лиза. Всичко изглеждаше някак си нереално, сякаш тази млада жена, която нямаше и тридесет години, играеше някаква роля, помисли си той — не ролята на икономка, а на Мери Дъв. Видът ѝ беше приспособен, за да подхожда на името ѝ.

Тя сдържано поздрави:

— Инспектор Нийл?

— Да. А това е сержант Хей. Както ви казах по телефона, мистър Фортескю е починал в болницата „Сейнт Джуд“ в 12 часа и 43 минути. Изглежда смъртта е настъпила вследствие на нещо, което е ял сутринта на закуска. Ще ви бъда благодарен, ако заведете сержант Хей в кухнята, за да проучи храната, която е била сервирана.

Замисленият ѝ поглед за миг срещна неговия, след това тя кимна.

— Естествено. — После нареди на портиера, който неловко се въртеше наоколо: — Кръмп, заведи сержант Хей и му покажи всичко, което иска да види.

Двамата мъже се отдалечиха. Мери Дъв се обърна към Нийл:

— Ще заповядате ли вътре?

Тя отвори вратата на една стая и влезе пред него. Това беше безлично помещение, на което имаше табелка „Салон за пушене“, с ламперия, богата тапицерия, големи меки столове и подходящ комплект от графики на спортна тематика по стените.

— Седнете, моля.

Той седна, а Мери Дъв се настани срещу него. Забеляза, че тя избра мястото с лице към светлината. Необичайно предпочитание за една жена. И още по-необичайно, ако жената има какво да крие. Но може би Мери Дъв нямаше какво да крие.

— Много е неприятно — каза тя, — че никой от семейството не е тук. Мисис Фортескю може всеки момент да се върне. Също и мисис Вал. Изпратих телеграми до мистър Пърсивал Фортескю на различни места.

— Благодаря ви, мис Дъв.

— Казвате, че смъртта на мистър Фортескю е била причинена от нещо, което може да е ял на закуска? Хранително отравяне ли имате предвид?

— Възможно е. — Той я наблюдаваше.

Тя съдържано отбеляза:

— Изглежда невероятно. За закуска тази сутрин имаше бекон с бъркани яйца, кафе, препечен хляб и портокалово сладко. На бюфета беше сложена и шунка, но тя бе нарязана от вчера и никой не се е почувствал зле от нея. Нямахме сервирани нито риба, нито салам — нищо от този род.

— Виждам, че знаете какво точно е било сервирано.

— Естествено. Аз поръчвам яденето. За вечеря снощи...

— Не — прекъсна я инспектор Нийл. — Няма връзка със снощната вечеря.

— Мислех, че симптомите на хранителното отравяне могат да се появят чак след двайсет и четири часа.

— Не и в този случай... Ще ми разкажете ли точно какво е ял и пил мистър Фортескю, преди да тръгне от къщи тази сутрин?

— Пи чай в стаята си рано, в осем часа. Закуската беше в девет и четвърт. Както ви казах, мистър Фортескю закусва с бъркани яйца, бекон, кафе, препечен хляб и портокалово сладко.

— Някаква зърнена каша?

— Не, той не ги обичаше.

— Захарта за кафето — на бучки ли е или на пясък?

— На бучки. Но мистър Фортескю си пи кафето без захар.

— Имаше ли обичай да взима някакви лекарства сутрин? Очистително? Или тонизиращо? Нещо за храносмилането?

— Не, нищо подобно.

— Вие заедно с него ли закусвахте?

— Не. Аз не се храня със семейството.

— Кои бяха на закуска?

— Мисис Фортескю. Мис Фортескю. Мисис Вал Фортескю. Мистър Пърсивал Фортескю, естествено, отсъстваше.

— А мисис и мис Фортескю същото ли закусиха?

— Мисис Фортескю закусва само с кафе, портокалов сок и препечена филийка. Мисис Вал и мис Фортескю винаги закусват изобилно. Освен бъркани яйца и шунка обикновено ядат и каша. Мисис Вал пие чай вместо кафе.

Инспектор Нийл се замисли за момент. Поне изглеждаше, че кръгът на вероятностите се стеснява. Трима души, само трима са закусвали с покойния — жена му, дъщерята и снахата. Всяка една от тях е можела да се възползва от възможността да добави в кафето му таксин. Горчивината на кафето сигурно е замаскирала горчивия вкус на таксина. Разбира се, имало е и ранен чай, но Бернсдорф бе подхвърлил, че в чая вкусът е щял да се усети. Но може би рано сутринта, преди да се събудят сетивата му... Той вдигна поглед и установи, че Мери Дъв го наблюдава.

— Въпросите ви за тоника и лекарствата ми изглеждат доста странни, инспекторе — каза тя. — Това би означавало, че нещо не е било наред с някое лекарство, или че към него е било добавено нещо. Несъмнено нито едното, нито другото могат да се окачествят като хранително отравяне.

Нийл впери в нея настойчив поглед.

— Не съм казал, определено не съм, че мистър Фортескю е починал от хранително отравяне. Просто някакъв вид отравяне. Да го наречем само отравяне.

Тя тихо повтори:

— Отравяне...

Не изглеждаше нито уплашена, нито смаяна — просто заинтригувана. Отношението ѝ беше на човек, който се сблъсква с нещо непознато досега.

В действителност тя потвърди това с думите си, когато след минута размишление отбеляза:

— Никога по-рано не съм си имала работа със случай на отравяне.

— Не е много приятно — сухо я осведоми Нийл.

— Не. Предполагам, че не.

Тя се позамисли, след това с внезапна усмивка вдигна към него очи.

— Не съм аз. Предполагам, че всички ще ви кажат това!

— Имате ли някаква представа кой всъщност го е извършил, мис Дъв?

Тя сви рамене.

— Честно казано, той беше отвратителен човек. Всеки би могъл да го стори.

— Но хората не ги тровят само защото са „отвратителни“, мис Дъв. Обикновено трябва да има доста солиден мотив.

— Да, разбира се.

Тя се замисли.

— Имате ли нещо против да ми разкажете за обитателите на този дом?

Тя вдигна очи. Той малко се изненада, когато видя израза им — студен и ироничен.

— Не искате от мен да давам показания, нали? Не, не би било възможно, защото вашият сержант е зает отгътък да обърква прислугата. Не бих желала това, което казвам, да бъде прочетено в съда — но все едно, предпочитам да го разкажа... неофициално. Така да се каже, недокументирано.

— Тогава започвайте, мис Дъв. Както вече забелязахте, нямам свидетел.

Тя се облегна и присви очи, като полюляваше малкия си крак.

— Нека започна с това, че не изпитвам чувство на преданост към моите работодатели. Работя при тях, защото за тази служба ми се плаща добре и настоявам да ми се плаща добре.

— Бях малко изненадан, че изпълнявате такава служба. Порази ме фактът, че с вашия ум и образование...

— Трябва да се вържа в някоя кантора ли? Или да съставям картотеки в някое министерство? Драги ми инспектор Нийл, това е идеалната работа. Хората са склонни да плащат какво ли не — всичко, което им поискат — за да им бъдат спестени домакинските грижи. Да се намери и назначи персонал е абсолютно отегчителна работа. Писане до агенции, даване на обяви, разговори с хора, уреждане на интервюта и накрая всичко да върви гладко — това изисква известни способности, които липсват на повечето от тези хора.

— А ако предположим, че след като сте го комплектували, вашият персонал ви изостави? Чувал съм за такива неща.

Мери се усмихна.

— Ако е необходимо, аз мога да оправям леглата, да бърша праха, да сготвя ядене и да го сервирам, без някой да забележи разликата. Разбира се, не демонстрирам този факт. Би могло да породи у тях някои идеи. Но винаги мога да бъда сигурна, че ще оправя всеки малък пропуск. Но пропуски рядко се случват. Аз работя само за извънредно богатите, които дават всичко, само и само да им бъде удобно. Плащам най-високите цени и взимам най-доброто от това, което се предлага.

— Като портиера ли?

Тя му хвърли развеселен, одобрителен поглед.

— При семействата винаги съществува такъв проблем. Кръмп стои тук заради мисис Кръмп, а тя е една от най-добрите готвачки, на които съм попадала. Тя е съкровище и трябва да се примиряваме с много неща, за да можем да я задържим. Нашият мистър Фортескю обича да си похапва — по-точно казано — обичаше. В това семейство никой не страда от скрупули, а и парите им са в изобилие. Масло, яйца, сметана — мисис Кръмп може да поръчва всичко, каквото си поиска. Колкото до Кръмп, той просто си върши работата. Полира приборите добре, а и прислужва на масата не много зле. Аз държа ключа от избата, зорко следя уискито и джина и надзиравам обслужването му.

Инспектор Нийл повдигна вежди.

— Възхитително.

— Смятам, че човек трябва да знае как да върши всичко сам. Тогава никога не му се налага да го върши. Но вие искахте да узнаете моите впечатления от семейството. В действителност всички те са доста неприятни личности. Покойният мистър Фортескю беше от онези мошеници, които винаги внимават да излизат сухи от водата. Много се хвалеше с различните си хитри ходове. Беше груб, с арогантни маниери и абсолютен тиранин. Мисис Фортескю, Адел, е втората му жена, трийсетина години по-млада от него. Попаднал на нея в Брайтън. Била маникюристка и дебнела за някого с много пари. Изглежда много добре — доста е секси, ако разбирате какво искам да кажа.

Инспектор Нийл беше шокиран, но успя да прикрие това. Смяташе, че момиче като Мери Дъв не бива да произнася такива неща. Младата дама спокойно продължаваше:

— Адел, естествено, се е омъжила заради парите и този брак направо разяри сина му Пърсивал и дъщеря му Илейн. Те се държат с нея колкото може по-мръсно, но тя прави много умно, че не се трогва от това, даже не го и забелязва. Знае, че си върти стария, както иска. О, господи, пак сгреших времето. Още не съм действително осъзнала, че е мъртъв.

— Да чуем за сина.

— Миличкият Пърсивал ли? Или Вал, както го нарича жена му. Той е абсолютен лицемер. Надут, хитър и коварен. Изпитва ужас от баща си и винаги се оставя да го тиранизира, но достатъчно умно си върши неговото. За разлика от баща си е голям скъперник. Икономията е негова страст. Ето защо толкова протака да си намери собствена къща. Това че държи тук цял апартамент, му е много изгодно.

— А съпругата му?

— Дженифър е кротичка и изглежда много глупава! Но не съм толкова сигурна в това. Преди да се омъжи, била медицинска сестра — грижела се за Пърсивал, докато боледувал от пневмония и историята завършила романтично. Старият бил разочарован от тази женитба. Той си беше сноб и е искал Пърсивал да склучи, както казваше, „добър брак“. Той презираше бедничката мисис Вал и се държеше високомерно с нея. Мисля, че тя не го обича... не го обичаше много. Интересува се главно от магазини и кино. Оплаква се, че съпругът ѝ не ѝ давал достатъчно пари.

— А дъщерята?

— Илейн? Доста я съжалявам. Не е лоша. Една от тези големи ученички, които никога не порастват. Играе различни игри доста добре, ръководи момичетата скаути и всякакви такива неща. Наскоро имаше една история с някакъв млад учител, на когото светът му е крив, но таткото откри, че младежът имал комунистически идеи и се нахвърли върху тази връзка като ураган.

— Не е ли имала смелостта да му се опъне?

— Тя му се опъна. Само че младежът се уплаши. Мисля си, че са го вълнували парите. Илейн не е особено привлекателна, бедничката.

— А другият син?

— Никога не съм го виждала. Но всички казват, че бил привлекателен и голям негодник. Някаква историйка с подправен чек в миналото. Живее в Източна Африка.

— И е скъсал с баща си?

— Да, мистър Фортескю не можал да го лиши от наследство, защото вече го бил направил младши партньор във фирмата, но от години не е поддържал връзки с него фактически, ако някога се споменеше за Ланс, той казваше: „Не ми говорете за този вагабонтин. Той не ми е син.“ И все пак...

— Да, мис Дъв?

Мери бавно продължи:

— И все пак не бих се изненадала, ако старият Фортескю е гласял да го върне тук.

— Какво ви кара да мислите така?

— Защото преди около месец старият имаше страхотна разправия с Пърсивал — бе открил нещо, което Пърсивал е вършел зад гърба му — не знам точно какво — и беше направо бесен. Пърсивал изведнъж престана да бъде любимецът му. А и напоследък той съвсем се промени.

— Мистър Фортескю ли се промени съвсем?

— Не. Имах предвид Пърсивал. Оттогава ходи нагоре-надолу, сякаш са му потънали гемите.

— А какво ще кажете за прислугата? Вече описахте семейство Кръмп. Кой още работи тук?

— Гладис Мартин е прислужничката или сервитьорката, както в наши дни обичат да се наричат тези момичета. Тя оправя стаите долу, подрежда масата, раздига я и помага на Кръмп да сервира. Съвсем благоприлично момиче, само че малко слабоумничко.

Нийл кимна.

— Камериерката е Елън Къртис. Възрастна, много кисела и раздразнителна, но върши добра работа и е първокласна камериерка. Другите са външни — различни жени, които идват от време на време.

— А само тези хора ли живеят тук?

— И старата мис Рамсботъм.

— Коя е тя?

— Балдъзата на мистър Фортескю — сестра на първата му жена. Жена му е била доста по-възрастна от него, а сестра ѝ пък доста по-

възрастна от нея — което значи, че тя е много над седемдесетте. Има си собствена стая на втория етаж, сама си готви и всичко останало, само една жена идва да ѝ чисти. Твърде е ексцентрична и никога не е харесвала зет си, но дошла тук още когато била жива сестра ѝ и останала и след нейната смърт. Мистър Фортескю никога не ѝ обръщаше особено внимание. Обаче тя си е рядък екземпляр, тази леля Ефи.

— И това е всичко?

— Това е всичко.

— Значи стигаме до вас, мис Дъв.

— Искате подробности ли? Аз съм сираче. Завърших курс за секретарки в колежа „Сейнт Алфред“. Започнах да работя като машинописка със стенография, напуснах и отидох на друго място, но реших, че това не е работа за мен и започнах сегашния си занаят. Работила съм при трима различни работодатели. След около година, година и половина мястото ми омръзва и се премествам на друго. В Ютрий Лодж съм от малко повече от година. Ще ви напиша на машина имената и адресите на работодателите си и ще ги дам заедно с копие от препоръките си на сержант... Хей ли беше? Това ще ви бъде ли достатъчно?

— Абсолютно, мис Дъв.

Нийл помълча, като се забавляваше с представата как мис Дъв се рови в закуската на мистър Фортескю. След това мислите му се върнаха още по-назад и той я видя как методично събира в малка кошничка плодове от тис. С въздишка се върна към настоящето.

— А сега, бих желал да видя момичето... м-м-м... Гладис, а после и камериерката, Елън.

И като ставаше, добави:

— Между другото, мис Дъв, можете ли да ми дадете някаква идея защо мистър Фортескю ще носи в джоба си зърно?

— Зърно ли? — тя го загледа очевидно с искрена изненада.

— Да — зърно. Това говори ли ви нещо, мис Дъв?

— Съвсем нищо.

— Кой се грижеше за дрехите му?

— Кръмп.

— Ясно. А мистър и мисис Фортескю обща спалня ли имаха?

— Да. Естествена той си имаше собствена съблекалня и баня, тя също... — Мери погледна ръчния си часовник. — Всъщност смятам, че ѝ е време да се върне.

Инспекторът се беше изправил. Той изрече с приятен глас:

— Знаете ли каква мис Дъв? Много странно впечатление ми прави, че макар и наблизо да има три игрища за голф, все пак досега се е оказало невъзможно да намерят мисис Фортескю на някое от тях.

— Няма да бъде толкова странно, инспекторе, ако се окаже, че тя изобщо не е била на голф.

Гласът на Мери звучеше сухо. Инспекторът рязко каза:

— Определено ме уведомиха, че тя е на голф.

— Взе си стиковете и обяви намерението си да играе голф. Естествено, сама караше колата си.

Усетил намека, той я загледа втренчено.

— С кого е играла? Знаете ли?

— Смятам, че е възможно да е бил мистър Вивиан Дюбоа.

Нийл се задоволи с едно:

— Ясно.

— Ще ви изпратя Гладис. Тя сигурно ще бъде изплашена до смърт.

Мери се забави на вратата, после каза:

— Не бих ви посъветвала да приемете буквално всичко, което ви казах. Аз съм си злобно създание.

Тя излезе. Инспектор Нийл гледаше затворената врата и се чудеше. Продиктувано от злоба или не, но това, което му беше разказала, не можеше да не подтиква към размисъл. Ако Рекс Фортескю е бил отровен предумишлено, а почти сигурно изглеждаше, че това е точно така, тогава обстановката в Ютрий Лодж изглеждаше многообещаваща. Гъмжеше от мотиви.

---

[1] Сдружение за опазване на природни и исторически ценности.
— Б.пр. ↑

ГЛАВА 5

Създанието, което с очебийна неохота влезе в стаята, беше непривлекателно и уплашено момиче, което, макар и високо и спретнато облечено във виненочервена униформа, все пак имаше малко занемарен вид. Втренчвайки умолителен поглед в него то веднага каза:

— Аз не съм сторила нищо. Наистина не съм. Нищо не знам за това.

— Добре, добре — сърдечно изрече Нийл. Гласът му ѝ подежда успокояващо. Той я запитва кой е слязъл пръв на закуска. И кой втори?

Първа слязла на закуска Илейн Фортескю. Влязла точно когато Кръмп поднасял кафето. След нея дошла мисис Фортескю, мисис Вал, а господарят бил последен. Сами си сервирали. Чаят, кафето и топлите ястия били сложени върху горещи чинии на бюфета.

Той едва ли научи от нея нещо, което вече да не знаеше. Храната и напитките бяха, каквито ги бе описала Мери Дъв. Господарят, мисис Фортескю и мис Илейн пили кафе, а мисис Вал — чай. Всичко било както обикновено.

Нийл я разпитва за самата нея и тук тя отговаряше по-неохотно. Най-напред работила в една къща, а след това в различни кафенета. После решила, че е по-добре да се върне у някое семейство и през септември дошла в Ютрий Лодж. Тук била от два месеца.

— А харесва ли ви?

— Ами, мисля, че е добре. — Тя добави: — Не си постоянно на крак... ама пък нямаш и толкова голяма свобода...

— Разкажете ми за дрехите на мистър Фортескю, за костюмите му. Кой се грижеше за тях? Изчеткване и така нататък?

Гладис изглеждаше малко обидена.

— Това си е работа на Кръмп. Само че половината време ме кара да я върша аз.

— Кой изчетка и изглади костюма, с който беше мистър Фортескю днес?

— Не помня с кой е бил облечен. Той има толкова много.

— Да сте намирали някога зърно в джоба на негов костюм?

— Зърно ли? — Тя изглеждаше озадачена.

— По-точно — ръж.

— Ръж? Като хляба, нали? Един такъв черен — винаги ми е бил противен на вкус.

— Това е ръженият хляб. Ръжта е самото зърно. В джоба на самото на вашия господар бяха намерени ръжени зърна.

— В джоба на самото му ли?

— Да. Знаете ли как са попаднали там?

— Не мога да кажа, уверявам ви. Нямам никаква представа.

Нищо повече не успя да разбере от нея. Една-две минути се чудеше дали знае по въпроса нещо повече, отколкото е склонна да си признае. Несъмнено изглеждаше объркана и в положение на самоотбрана — но като цяло той отдаде това на естествения страх от полицията.

Когато накрая я пусна да си ходи, тя попита:

— Наистина ли е вярно? Че бил мъртъв?

— Да, мъртъв е.

— Много неочаквано, нали? Като се обадиха от кантората, рекоха, че бил само припаднал.

— Да, беше нещо като припадък.

Гладис рече:

— Познавах едно момиче, дето имаше припадъци. По всяко време ѝ идваха. Беше ме страх от тях.

За известно време този спомен сякаш надделя над подозренията ѝ.

Инспектор Нийл се отправи към кухнята.

Застрашителният прием го стъписа. Една жена с огромни размери и червендалесто лице заплашително пристъпи към него с точилката.

— Значи полиция, а? — рече тя. — Да идвате тук и да приказвате таквиз работи. Няма нищо подобно, ако искате да знаете. Всичко, дето съм го пращала в столовата, си беше чиста проба. Ще ви дам под съд, ако и да сте от полицията. В този дом никогаш не е сервирана лоша храна.

Мина известно време, докато инспектор Нийл успее да усмири разярената майсторка. От килера с провизии се показва ухилен сержант Хей и инспектор Нийл разбра, че той вече е станал жертва на гнева на мисис Кръмп.

Сцената беше прекъсната от телефона.

Нийл излезе в антрето и видя, че Мери Дъв е вдигнала слушалката. Тя записваше в един бележник. През рамо рече:

— Телеграма.

Затвори телефона и подаде бележника на инспектора. Телеграмата беше от Париж и гласеше:

ФОРТЕСКЮ ЮТРИЙ ЛОДЖ БЕЙДЪН ХИЙТ.
СЪРИ. СЪЖАЛЯВАМ ПИСМОТО ТИ ЗАКЪСНЯ. ЩЕ
БЪДА ПРИ ТЕБ УТРЕ ОКОЛО СЛЕДОБЕДНИЯ ЧАЙ. ЗА
ВЕЧЕРЯ ОЧАКВАМ ТЕЛЕШКО ПЕЧЕНО. ЛАНС.

Инспектор Нийл повдигна вежди.

— Значи са повикали въкъщи Блудния син — каза той.

ГЛАВА 6

В момента, когато Рекс Фортескю е пиел последната си чаша чай, Ланс Фортескю седеше със съпругата си под дърветата на Шанз-елизе и наблюдаваше хората, които минаваха край тях.

— Лесно е да кажеш „опиши го“, Пат. Хич ме няма по описанията. Какво искаш да знаеш? Да ти кажа, старият си е един дърт мошеник. Но това няма да ти пречи, нали? Ти трябва да си свикнала повече или по-малко с тази работа.

— О, да — каза Пат. — Да, прав си, аз съм аклиматизирана.

Мъчеше се гласът ѝ да не звучи безнадеждно. Може би, мислеше си Пат, всъщност целият свят е мошенически — или просто самата тя не е имала късмет.

Беше високо, дългокрако създание, не красиво, но с чар, дължащ се на жизненост и добро сърце. Имаше приятни движения и хубава, блестяща кестенява коса. Може би от продължителни занимания с коне бе заприличала на чистокръвна млада кобила.

С мошеничествата в света на конните надбягвания бе запозната, а сега трябваше да се сблъсква и с мошеничествата във финансовия свят. Въпреки всичко ѝ се струваше, че свекърът ѝ, с когото още не се бе виждала, беше, що се отнася до закона, стълб на честността. Всичките тези тора, които се хвалеха, че „работят умно“, си бяха едни и същи — привидно винаги успяваха да се крепят в рамките на закона. Все пак си мислеше, че нейният Ланс, когото обичаше и който си признаваше, че на младини е кривнал от правия път, притежава честност, която липсва на тези успешно практикуващи мошеници.

— Не искам да кажа, че е мошеник — продължаваше Ланс, — нищо подобно. Но знае как да хързулне някого на бърза ръка.

— Понякога чувствам, че мразя хората, които хързулват на бърза ръка — каза Пат и добави: — Ти го обичаш. — Това беше твърдение, а не въпрос.

Ланс помисли за момент и след това каза с нещо като изненада в гласа:

— Знаеш ли, скъпа, като че ли наистина е така.

Пат се засмя. Той извърна глава, погледна я и присви очи. Какво мило съзнание е тя! Обичаше я. Заради нея си струваше всичко.

— Разбирам, че в известен смисъл е отвратително да се върна — каза той. — Градският живот. Вкъщи с влака от 17 часа и 18 минути. Това не е за мен. Много повече се чувствам у дома си сред рисковете тук. Но предполагам, че идва време, когато човек трябва да заживее улегнал живот. А когато ръката ми държиш ти, всичко може да бъде даже съвсем приятно. И тъй като старият е проявил благосклонност, би трябвало да се възползваме от нея. Трябва да ти кажа, че писмото му ме изненада... Пърсивал, тъкмо той, да я оплеска. Доброто момченце Пърсивал. Имай предвид, че Пърси винаги е бил хитър. Да, винаги си е бил хитър.

— Не смятам — каза Патриша Фортескю, — че брат ти Пърсивал ще ми хареса.

— Не ме карай да те настройвам срещу него. Ние с Пърси никога не сме се погаждали — това е всичко. Аз пропилявах джобните си пари, той си събираше неговите. Моите приятели бяха с лоша репутация, но забавни, Пърси завързваше това, което наричат „полезни връзки“. С него бяхме на два противоположни полюса. Винаги съм го смятал за тъпак, а той — знаеш ли, понякога си мисля, че едва ли не ме мразеше. Не знам точно защо...

— Мисля, че разбирам защо.

— Можеш ли, скъпа? Толкова си ми умничка. Знаеш ли, винаги съм се чудел — странно е да се каже, но...

— Да? Кажете го.

— Чудя се дали зад онази работа с чека не стои Пърсивал. Нали се сещаш — когато старият ме изрита и беше бесен за това, че ми е дал дял от фирмата и затова не може да ме лиши от наследство! Защото странното беше, че не аз бях подправил онзи чек, макар че, естествено, никой нямаше да повярва, след като бях отмъкнал пари от чекмеджето и ги бях заложил на един кон. Бях абсолютно сигурен, че ще мога да ги върна, пък и както и да е, в известен смисъл това си бяха мои собствени пари. Но това с чека — не. Не знам защо ми се е набила в главата абсурдната идея, че това е работа на Пърсивал.

— Но той нямаше да има полза от това. Чекът е бил изплатен на твоята сметка.

— Знам. Така че това няма смисъл, нали?

Пат рязко се извърна към него.

— Искаш да кажеш, че го е направил, за да те изхвърлят от фирмата ли?

— Това се питах и аз. Е добре, лошо е да се говори така. Точка по въпроса. Мисля си какво ли ще каже братлето Пърси, като види, че Блудният син се е завърнал. Бледите му като варено цариградско грозде очи направо ще изхвъркнат!

— Той знае ли, че си отиваш?

— Не бих се изненадал, ако нищичко не знае. Да ти кажа, старият има доста странно чувство за хумор.

— Но какво толкова е направил брат ти, за да разстрои баща ви до такава степен?

— Точно това и аз много бих искал да знам. Нещо трябва да е вбесило стария, за да ми пише така неочаквано.

— Кога получи първото му писмо?

— Трябва да е било преди четири, не, преди пет месеца. Предпазливо писмо, но определено ми предлагаше маслиновото клонче. „По-големият ти брат се оказа незадоволителен в много отношения“. „Ти изглежда вече си се налудувал и си улегнал“. „Мога да ти обещавам, че ще бъде финансово изгодно за теб“. „Ще се радвам да приема теб и съпругата ти“. Знаеш ли, скъпа, мисля, че бракът ми с теб има много общо с това. Старият се е впечатлил, че съм преминал в погорна класа.

Пат се засмя.

— Какво? В аристократичната измет ли?

Той се усмихна.

— Точно така. Но изметта не е била отбелязана, само аристократичното. Трябва да видиш жената на Пърсивал. Тя е от онзи тип, които казват: „Подайте, моля, консервата от ягоди“ и постоянно говори за „марки за кореспонденция“.

Пат не се засмя. Тя преценяше жените от семейството, в което беше влязла. Именно тази й гледна точка Ланс не бе взел предвид.

— А сестра ти? — попита тя.

— Илейн ли? О, тя си е сваяна. Когато напуснах дома, беше доста малка. Такова едно сериозно момиче — но вероятно вече е доста пораснала. Много емоционално приемаше нещата.

Това не звучеше особено успокоително. Пат каза:

— Тя изобщо не ти е писала... през цялото това време.

— Не оставих никакъв адрес. Но и да бях оставил, нямаше да ми пише. В нашето семейство не сме много привързани един към друг.

— Така ли?

Той ѝ хвърли бърз поглед.

— Уплаши ли се? За моето семейство? Няма нужда. Няма да живеем с тях или нещо подобно. Ще си имаме някъде наш собствен дом. Конне, кучета, каквото искаш.

— Но все пак ще го има влакът в 17 часа и 18 минути.

— За мен — да. Към града и обратно, в костюм и прочие. Но не се тревожи, мила. Има закътани долинки, даже и около Лондон. А и напоследък почувствах как у мен се надигат жизнените сокове на финансовите афери. В края на краищата, това си ми е в кръвта — и по двете линии.

— Ти почти не помниш майка си, нали?

— Тя винаги ми е изглеждала невероятно стара. Е, естествено, стара си беше. Почти на петдесет, когато роди Илейн. Носеше много дрънкулки и обичаше да лежи на канапето и да ми чете истории за рицари и дами, които страхотно ме отегчаваха. „Кралските идилии“ на Тенисън. Предполагам, че съм я обичал. Тя беше много... безцветна, разбираш ли. Сега, като се ровя в спомените, разбирам това.

— Изглежда, че никого не си обичал особено — неодобрително каза Пат.

Ланс хвана ръката ѝ и я стисна.

— Обичам теб — каза той.

ГЛАВА 7

Инспектор Нийл още държеше в ръка телеграмата, когато чу как до предния вход се приближава кола и спира с нехайно скърцане на спирачките.

— Това трябва да е мисис Фортескю — каза Мери Дъв.

Инспектор Нийл се приближи до предния вход. С ъгълчето на окото си видя как Мери Дъв дискретно се стопи зад него и изчезна. Явно бе, че няма намерение да взима участие в предстоящата сцена. Забележителна проява на такт и дискретност — а също и доста необичайна липса на любопитство. Повечето жени, реши в себе си инспектор Нийл, щяха да останат...

Като стигна до предната врата, той усети, че Кръмп идва откъм дъното на антрето. Значи бе чул колата.

Беше спортен двуместен „Ролс Бентли“. От него излязоха двама души и тръгнаха към къщата. Когато приближиха, вратата се отвори. Изненадана, Адел Фортескю загледа инспектор Нийл с широко отворени очи.

Той веднага осъзна, че тя е много красива жена, осъзна и силата на коментара на Мери Дъв, който толкова го бе шокирал. Адел Фортескю наистина имаше подчертано сексуално излъчване. По тип и фигура напомняше русата мис Гроувнър, но докато мис Гроувнър беше само сексапил отвън и самата почтеност отвътре, Адел Фортескю цялата беше само сексапил. При нея той не беше рафиниран, а биеше на очи. Просто казваше на всеки мъж: „Ето ме. Аз съм жена“. Тя говореше и се движеше, и дишаше секс — и все пак сред всичко това очите ѝ бяха проникателни и преценяваха събеседника. Адел Фортескю, помисли си той, явно обича мъжете — но още повече обича парите.

Очите му преминаха към мъжа зад нея, който носеше стиковете за голф. Този тип му беше много добре познат. Такива мъже са специалисти по младите жени на възрастни богаташи. Мистър Вивиан

Дюбоа, ако това беше той, притежаваше една доста изкуствена мъжественост. Той беше от типа мъже, които „разбират“ жените.

— Мисис Фортескю?

— Да. — Широко отворените ѝ сини очи се взираха в него. — Но не знам...

— Аз съм инспектор Нийл. Страхувам се, че имам лоши новини за вас.

— Искате да кажете... кражба с взлом... нещо от този род?

— Не, нищо подобно. Отнася се за съпруга ви. Тази сутрин се разболя сериозно.

— Рекс? Болен?

— От единадесет и половина сутринта се мъчим да се свържем с вас.

— Къде е той? Тук ли е? Или в болницата?

— Взеха го в „Сейнт Джуд“. Страхувам се, че трябва да се подготвите за най-лошото...

— Да не искате да кажете... да не би да е... мъртъв?

Тя политна напред и се вкопчи в ръката му. С печална тържественост, сякаш играеше роля в пиеса, инспекторът я въведе в антрето. Кръмп нетърпеливо кръжеше наоколо.

— Ще ѝ трябва бренди — обади се той.

Дълбокият глас на мистър Дюбоа потвърди:

— Правилно, Кръмп. Донеси брендита.

А на инспектора каза:

— Ето тук вътре.

Той отвори една врата вляво. Процесията влезе — инспекторът с Адел Фортескю, Вивиан Дюбоа и Кръмп с гарафа и две чаши.

Адел Фортескю се отпусна в един шезлонг, закрила очите си с ръка. Тя прие подадената ѝ от инспектора чаша, отпи съвсем малко от нея и я бутна настрана.

— Не искам това — каза ти — Добре съм. Но кажете ми какво е станало? Удар, предполагам? Бедният Рекс.

— Не е удар, мисис Фортескю.

— Вие сте инспектор, така ли? — попита мистър Дюбоа.

Нийл се обърна към него.

— Точно така — любезно отвърна той. — Инспектор Нийл от Криминалната полиция.

Той забеляза как в тъмните очи се надига уплаха. На мистър Дюбоа не му се нравеше появата на инспектор от Криминалната полиция, при това никак.

— Какво е станало? — попита той.

Съвсем несъзнателно той поотстъпи към вратата Инспектор Нийл забеляза движението му.

— Опасявам се — каза той на мисис Фортескю, — че ще има разследване.

— Разследване ли? Искате да кажете... Всъщност какво искате да кажете?

— Страхувам се, че всичко това е много печално за вас, мисис Фортескю. — Той говореше спокойно. — Беше целесъобразно колкото е възможно по-скоро да установим какво е ял и пил мистър Фортескю, преди да тръгне тази сутрин на работа.

— Искате да кажете, че е бил отровен?

— Боя се, че така излиза.

— Не мога да повярвам. О... имате предвид хранително натравяне?

При последните думи гласът ѝ спадна с половин октава. С каменно лице и все още спокоен тон инспектор Нийл попита:

— А вие какво мислехте, че имам предвид?

Тя не обърна внимание на този въпрос, а забързано продължи:

— Но на нас нищо ни няма... на абсолютно никого.

— Можете ли да говорите от името на всички членове на семейството?

— Е, не, разбира се... Наистина не мога.

Дюбоа демонстративно погледна часовника си.

— Трябва да тръгвам, Адел. Ужасно съжалявам. Ти ще се справиш, нали? Тоест, тук е прислугата и малката Дъв, и прочие...

— О, Вивиан, недей. Не си отивай.

Това беше стон, но той подейства на мистър Дюбоа в обратна насока. Вивиан ускори отстъплението си.

— Ужасно съжалявам, мила. Важен ангажимент. Между другото, инспекторе, аз съм отседнал в „Дорми Хаус“. Ако... хм... ако ви потрябвам за нещо.

Инспектор Нийл кимна. Нямахше желание да задържа мистър Дюбоа, но правилно изтълкува заминаването му — мистър Дюбоа

бягаше от неприятностите.

Опитвайки се да излезе от ситуацията, Адел Фортескю каза:

— Толкова потресаващо е да се прибера вкъщи и да намеря тук полицаи.

— Сигурно. Но разбирате ли, налагаше се да предприемем бързи действия, за да вземем необходимите проби от хранителните продукти, кафето, чая и така нататък.

— Чая и кафето ли? Та те не са отровни. Смятам, че е онзи ужасен бекон, който той от време на време яде. Понякога изобщо не може да се вкуси.

— Ще установим това, мисис Фортескю, не се тревожете. Няма да повярвате какви неща могат да се случат. Веднъж имахме случай на отравяне с дигиталис. Оказа се, че вместо хрян погрешно набрали листа от напръстник.

— Смятате, че тук е могло да се случи нещо подобно?

— Повече ще научим след аутопсията, мисис Фортескю.

— Аутоп... ах да. — Тя потрепери.

Инспекторът продължи:

— Около къщата имате доста тисови храсти, нали, мадам? Не е ли възможно плодовете или листата да... са се смесили с нещо?

Той я наблюдаваше много внимателно. Тя вдигна поглед към него.

— Плодове на тис? Те отровни ли са?

Учудването ѝ изглеждаше малко пресилено невинна.

— Познати са случаи, когато деца са яли от тях с неприятни последици.

Адел обхвана главата си с ръце.

— Не мога повече да слушам за това. Трябва ли да слушам? Искам да отида да си легна. Не издържам повече. Мистър Пърсивал Фортескю ще уреди всичко, аз не мога... не мога... не е честно да ме питате.

— Ще се свържем с мистър Пърсивал Фортескю при първата възможност. За нещастие той е отпътувал за Северна Англия.

— О, да, бях забравила.

— Само още едно нещо, мисис Фортескю. В джоба на мъжа ви е имало малко зърно. Бихте ли могли да ми обясните това?

Тя поклати глава. Изглеждаше съвсем озадачена.

— Би ли могъл някой да го е пуснал там на шега?

— Що за шега би било това?

Инспектор Нийл също недоумяваше. Той каза:

— Засега няма да ви тревожа повече, мисис Фортескю. Да ви изпратя ли някого от прислугата? Или мис Дъв?

— Моля? — разсеяно попита тя. Той се чудеше за какво ли си мисли.

Мисис Фортескю затършува из чантата си и извади носна кърпичка. Гласът ѝ потрепери.

— Толкова е ужасно — колебливо произнесе тя. — Едва сега започвам да го осъзнавам. Досега наистина бях като *втрещена*. Бедният Рекс. Милият беден Рекс.

Тя изхлипа почти убедително.

Една-две минути инспектор Нийл почтително я наблюдава.

— Знам, съвсем неочаквано е било — каза той. — Ще ви изпратя някого.

Той отиде до вратата, отвори я и мина през нея. Спря за минутка и погледна назад към стаята.

Адел Фортескю все още държеше кърпичката пред очите си. Краищата висяха, но не закриваха изцяло лицето ѝ. По устните ѝ играеше съвсем лека усмивка.

ΓΛΑΦΑ 8

I

— Взех, каквото можах, сър — докладва сержант Хей.

— Портокаловото сладко, парченце от шунката. Проби от чая, кафето и захарта. Разбира се, първоначалната запарка вече е изхвърлена, но има едно нещо. Било останало доста кафе и прислугата го изпила някъде към единадесет — бих казал, че това е важно.

— Да, важно е. Показва, че ако е била в кафето, трябва да са я пуснали в неговата чаша.

— И то някой от присъстващите. Точно така. Поразпитах внимателно за това от тиса — плодове или листа — нищо такова не са виждали из къщата. Изглежда, че никой нищичко не знае и за зърното в джоба му... На тях това просто им се вижда глупаво. Пък и на мен ми се струва така. Не изглежда да е бил от онези, суровоядците, дето ядат каквото им попадне, стига да не е сготвено. Зет ми е такъв. Сурови моркови, грах, ряпа. Но даже и той не яде сурово зърно. Ама от него коремът на човек така може да се издуе, че...

Позвъни телефонът, инспекторът кимна и сержант Хей се затича да вдигне слушалката. Нийл го последва и разбра, че се обаждат от управлението. Установили връзка с мистър Пърсивал Фортескю, който незабавно тръгнал за Лондон.

Когато инспекторът сложи обратно слушалката, към входа се приближи кола. Кръмп отиде до вратата и я отвори. Жената, която стоеше отпред, беше натоварена с пакети. Кръмп ги пое от нея.

— Благодаря, Кръмп. Плати на таксито, ако обичаш. Сега ще пия чай. Вкъщи ли е мисис Фортескю или мис Илейн?

Портиерът се поколеба, после хвърли поглед през рамо.

— Имаме лоши новини, мадам — каза той. — За господаря.

— За мистър Фортескю ли?

Нийл излезе напред. Кръмп обясни:

— Това е мисис Пърсивал, сър.

— Какво има? Какво е станало? Катастрофа ли?

Инспекторът я огледа, докато ѝ отговаряше. Мисис Пърсивал Фортескю беше пълна жена с недоволно свити устни. Прецени, че е

около трийсетте. Задаваше въпросите си напрегнато. В главата му проблесна мисълта, че тази жена трябва да е много отегчена.

— Съжалявам, но трябва да ви кажа, че тази сутрин мистър Фортескю беше откаран в болницата „Сейнт Джуд“ в много сериозно състояние и е починал там.

— Починал ли? Искате да кажете, че е мъртъв? — Новината явно беше по-сензационна, отколкото се бе надявала. — Боже мой, каква изненада. А съпругът ми го няма. Ще трябва да се свържем с него. Той е някъде на север. Предполагам, че в кантората ще знаят къде е. Той ще трябва да се погрижи за всичко. Такива работи винаги се случват в най-неподходящия момент, нали?

Тя спря за малко, като прехвърляше новините в главата си.

— Предполагам, че всичко зависи от това къде ще бъде погребението. Сигурно тук. Или в Лондон?

— Зависи какво ще каже семейството.

— Разбира се. Просто се чудех. — За пръв път тя се вгледа в човека, който говореше с нея.

— Вие от кантората ли сте? — попита тя. — Не сте лекар, нали?

— Полицай съм. Смъртта на мистър Фортескю беше много внезапна и...

Тя го прекъсна:

— Искате да кажете, че е бил убит ли?

Тази дума се споменаваше за пръв път. Нийл внимателно разгледа лицето на мисис Пърсивал — напрегнато и с въпросително изражение.

— Но защо мислите така, мадам?

— Е, и това понякога се случва. Нали казахте „внезапно“? Пък и сте от полицията. С нея говорихте ли по въпроса? Какво каза тя?

— Не разбирам кого имате предвид.

— Адел, разбира се. Винаги съм казвала на Вал, че баща му е бил луд да вземе да се ожени за толкова млада жена. От старите глупаци по-глупави няма. Увлечен беше по това ужасно същество, няма съмнение. И ето сега резултатът... В хубава каша се забъркахме всичките. Снимки по вестниците, тук ще се домъкнат разни репортери.

Тя спря, като очевидно си представяше бъдещето като поредица от ярко оцветени картини. Нийл си помисли, че за нея перспективата все още не е изцяло неприятна. Тя се извърна към него.

— Какво е било? Арсеник ли?

С потискащ глас инспектор Нийл произнесе:

— Причината за смъртта тепърва предстои да бъде установена. Ще има аутопсия и разследване.

— Но вие знаете вече, нали? Иначе нямаше да дойдете тук.

На пълното ѝ глуповато лице се появи внезапен израз на проникателност.

— Разпитвали сте какво е ял и пил, предполагам. Снощната вечеря. Закуската сутринта. И всичко, което е пил, разбира се.

Личеше си как умът ѝ живо прехвърля възможностите. Нийл предпазливо изрече:

— Изглежда възможно заболяването на мистър Фортескю да е възникнало в резултат на нещо, което е ял на закуска.

— На закуска ли? — Тя изглеждаше изненадана. — Това е трудно. Не виждам как...

Спря и поклати глава.

— Не виждам как е могла да го стори тогава... освен ако е пуснала нещо в кафето, когато ние с Илейн не сме гледали...

До тях един спокоен глас тихо изрече:

— Чаят ви е сервиран в библиотеката, мисис Вал.

Мисис Вал подскочи.

— О, благодаря ви, мис Дъв. Да, с удоволствие бих изпила чаша чай. Чувствам се съвсем объркана. А вие, мистър... инспектор...

— Благодаря ви, не точно сега.

Пълничката дама се поколеба и след това бавно се отдалечи.

Докато изчакваше пред една врата, Мери Дъв тихо прошепна:

— Съмнявам се, че някога е чувала думата „клевета“.

Инспектор Нийл не отвърна.

Мери Дъв продължи:

— Мога ли да сторя нещо за вас?

— Къде мога да намеря камериерката Елън?

— Ще ви я изпратя. Тъкмо се качи горе.

II

Елън изглеждаше мрачна, но не и уплашена. Киселото ѝ старо лице гледаше инспектора тържествуващо.

— Цялата тая работа е възмутителна, сър. Никога не съм мислила, че ще работя в дом, дето стават такива работи. Но пък не мога да кажа, че ме изненадва. Отдавна трябваше да дам предупреждение за напускане и това си е факт. Не ми харесват езикът, дето се употребява в този дом, и многото пиене не ми харесва, и държанието им и то. Нямам нищо против мисис Кръмп, ама Кръмп и туй момиче Гладис просто не разбират от добро обслужване. Пък най-много ме възмущава поведението им.

— Какво по-точно имате предвид?

— Скоро ще го чуете, ако вече не сте разбрали. То си се приказва навсякъде из къщата. Виждали са ги и тук, и там, и навсякъде. Всичките тези преструвки, дето били играли голф или тенис... А пък в тази къща съм виждала какви ли не работи... със собствените си очи... Вратата на библиотеката отворена и те се прегръщат и целуват там.

Злобата на старата мома беше убийствена. Нийл беше наясно, че не е необходимо да пита: „Кого имате предвид?“, но все пак го каза.

— Кого мога да имам предвид ли? Че господарката и... оня мъж. Срама нямат. Ама ако питате мен, господарят беше подразбрал нещичко. Беше сложил някой да ги следи, нали разбирате. Развод — ето докъде щеше да се стигне. Ама вместо него се стигна до това тук.

— Когато казвате това, имате предвид...

— Питайте ме, сър, какво е ял и пил господарят и кой му го е давал. Те двамата заедно са забъркани в тая работа, това мога да кажа. Той е взел отнякъде отровата, пък тя я е дала на господаря, тъй е станало, хич не се и съмнявам.

— Виждали ли сте някакви плодове от тис из къщата? Или пък подхвърлени някъде?

Малките очички любопитно просветваха.

— Тис ли? Гадна отрова. Никога да не пипаш тези плодове — тъй ми викаше майка ми, когато бях малка. Туй ли са му сложили, сър?

— Още не знаем какво е използвана.

— Никога не съм я виждала да бърника из тисовете. — Гласът на Елън звучеше разочаровано. — Не, не мога да река, че съм видяла нещо подобно.

Нийл я разпита за зърното, намерено в джоба на Фортескю, но и тук удари на камък.

— Не, сър. Нищо не зная за туй.

Той продължи с въпросите, но без резултат. Накрая попита дали би могъл да види мис Рамсботъм.

Елън се поколеба.

— Мога да я попитам, ама тя не приема всеки. Трябва да ви кажа, че е много стара и си е малко особнячка.

Инспекторът настоя и Елън твърде неохотно го поведе по един коридор, а после нагоре по няколко стъпала към нещо, което той си помисли, че е било предназначено за жилище на бавачка.

Докато вървеше след камериерката, той погледна през един прозорец на коридора и видя сержант Хей да стои до тиса и да разговаря с един човек, очевидно градинар.

Елън почука на една врата и когато получи отговор, отвори и каза:

— Тука един господин от полицията иска да приказва с вас, мадам.

Отговорът очевидно беше положителен, защото тя се дръпна назад и направи знак на Нийл да влезе.

Стаята беше невероятно претрупана с мебели. Инспекторът се почувства така, сякаш се бе върнал назад, даже не във времето на крал Едуард, а във Викторианската епоха. На масичка, притеглена до газова печка, седеше стара дама и си редеше пасианс. Беше облечена в кафява рокля, а рядката ѝ сива коса бе пригладена от двете страни на лицето ѝ.

Без да вдигне очи или прекъсне пасианса си, тя нетърпеливо изрече:

— Хайде, влизайте, влизайте. Седнете, ако обичате.

Не беше лесно да се приеме поканата, понеже всички столове изглеждаха затрупани с трактати или публикации на религиозна тема.

Като разбута купа на канапето, мис Рамсботъм рязко попита:

— Интересувате ли се от мисионерска дейност?

— Ами... опасявам се, че не много, мадам.

— Грешите. Трябва. Там е християнският дух днес. В черна Африка. Миналата седмица тук ме посети един свещеник. Черен като шапката ви. Но истински християнин.

Инспектор Нийл се затрудни какво да отговори.

Старата дама още повече го обърка, като изтърси:

— Нямам радио.

— Моля?

— А, помислих си да не сте дошли за разрешително за радио. Или за някой от онези глупави формуляри. Е, добре, човече, какво има?

— Съжалявам, но трябва да ви съобщя, мис Рамсботъм, че вашият зет, мистър Фортескю, внезапно се разболя тази сутрин и почина.

Мис Рамсботъм продължи да реди пасианса си, без ни най-малък признак на смущение, като само подхвърли, сякаш продължаваше разговора:

— Най-сетне поразен заради високомерието и греховната си гордост. Е, това трябваше да стане.

— Надявам се, че съобщението ми не е удар за вас?

Очевидно не беше, но инспекторът искаше да чуе какво ще каже тя.

Мис Рамсботъм го изгледа остро над очилата си и заяви:

— Ако искате да речете, че не съм опечалена, това си е съвсем вярно. Рекс Фортескю винаги си е бил греховен човек и аз никога не съм го обичала.

— Смъртта му беше съвсем внезапна...

— Както се полага на безбожниците — със задоволство заяви старата дама.

— Вероятно е бил отровен...

Инспекторът спря, за да наблюдава ефекта от съобщението си.

Такъв обаче явно нямаше. Мис Рамсботъм само измърмори:

— Червена седмица върху черна осмица. Сега мога да преместя попа.

Очевидно мълчанието на инспектора ѝ направи впечатление, защото тя спря с карта в ръка и рязко запита:

— Е, какво очаквахте да кажа? Не съм го отровила аз, ако това ви интересува.

— Имате ли представа кой може да го е направил?

— Много непристоен въпрос — рязко заяви старата дама. — В този дом живеят две от децата на покойната ми сестра. Отказвам да вярвам, че някой, в чиито жили тече кръвта на Рамсботъм, може да е извършил убийство. Защото вие говорите за убийство, нали?

— Не съм казал това, мадам.

— Разбира се, че е убийство. Навремето доста хора са искали да убият Рекс. Много безскрупулен човек беше. А старите грехове, както се казва, имат дълги сенки.

— Имате ли предвид някого по-конкретно?

Мис Рамсботъм разбърка картите и се изправи на крака. Беше висока жена.

— Мисля, че сега е по-добре да си вървите — каза тя. В гласа ѝ нямаше гняв, а някаква студена категоричност. — Ако ви е необходимо моето мнение — продължи тя, — сигурно е бил някой от слугите. Портиерът ми се вижда долен тип, а пък онази прислужница определено нещо не е наред. Всичко хубаво.

Инспектор Нийл излезе смирено. Наистина забележителна старица. Нищо не можеше да се изкопни от нея.

Когато слезе по стълбите в квадратното антре, той внезапно се сблъска с високо, мургаво момиче. То носеше мокра мушама и слисано го гледаше право в лицето.

— Тъкмо се връщам — каза то. — И ми казват за татко... че бил мъртъв.

— Боя се, че е така.

Момичето протегна ръка зад себе си, сякаш пипнешком търсеше опора. Докосна една дъбова ракла и бавно, сковано седна върху нея.

— О, не — каза то. — Не...

По бузите му бавно потекоха сълзи.

— Ужасно. Не мисля, че даже съм го харесвала. Струва ми се, че го мразех. Но сигурно не е така, иначе щеше да ми бъде все едно. А не ми е все едно.

Седеше, вперило поглед пред себе си и отново по бузите му потекоха сълзи.

След малко то пак заговори, като леко се задъхваше:

— Ужасно е, че всичко се оправя. Искам да кажа, че ние с Джералд можем да се оженим. Мога да правя всичко, каквото си

поискам. Но никак не е хубаво, че става така. Не искам татко да е мъртъв... Не, не искам. О, татко... татко...

За пръв път, откакто беше дошъл в Ютрий Лодж, инспектор Нийл бе поразен от очевидно искрена скръб за починалия.

ГЛАВА 9

— Според мен е жена му — каза помощник-комисарят, след като внимателно изслуша доклада на инспектор Нийл.

Докладът резюмираше случая по един забележителен начин. Беше кратък, но не пропускаше нито една значителна подробност.

— Да — повтори помощник-комисарят. — Според мен е жена му. А вие, Нийл, какво мислите?

Инспектор Нийл каза, че и той се съмнява в нея. Той цинично си помисли, че обикновено се оказва или съпругата, или съпругът, според случая.

— Тя е имала много добра възможност. А мотив? — Комисарят направи пауза. — Има ли мотив?

— Да, мисля, че да, сър. Този мистър Дюбоа, нали разбирате?

— Мислите, че и той е замесен, така ли?

— Не, не бих казал, сър. — Инспектор Нийл премисли тази възможност. — Прекалено е привързан към собствената си кожа за това. Може да е предполагал какво е замислила тя, но не бих си представил, че я е подбудил.

— Не, твърде внимателен е.

— Прекалено внимателен.

— Е, не бива да избързваме със заключенията, но това изглежда добра работна хипотеза. Какво ще кажете за другите две, които са имали възможност?

— Тоест дъщерята и снахата. Дъщерята си имала работа с един младеж, за когото баща ѝ не позволявал да се омъжи. А той определено не би се оженил за нея без зестра. Това ѝ дава мотив. Колкото до снахата, не бих желал да се произнасям. Още не знам достатъчно за нея. Но всяка една от трите би могла да го е отровила и не виждам как би могъл да го стори някой друг. Прислужницата, портиерът, готвачката — всички те са приготвяли закуската или са я сервирали, но не виждам как някой от тях е можел да е сигурен, че тъкмо Фортескю

ще погълне таксина, а не някой друг. Тоест, ако наистина е било таксин.

Комисарят каза:

— Таксин е. Току-що получих предварителния доклад.

— Значи това решава въпроса — заяви инспектор Нийл. — Можем да продължим нататък.

— Прислугата как ви се вижда?

— И портиерът, и прислужницата изглеждат нервни. В това няма нищо необичайно. Често се случва. Готвачката е просто полудяла, а камериерката направо гледаше на кръв. Всъщност всичко е съвсем естествено и нормално.

— Няма ли някой друг, който така или иначе да ви изглежда подозрителен?

— Не, мисля, че не, сър.

Неволно инспектор Нийл се върна в мислите си към Мери Дъв и загадъчната ѝ усмивка. В нея се долавяше лек, но все пак определен израз на враждебност. А на глас каза:

— Щом вече знаем, че е таксин, трябва да разберем как е бил получен или приготвен.

— Точно така. Е, добре, продължавайте в същия дух, Нийл. Впрочем мистър Пърсивал Фортескю пристигна и е вече тук. Размених с него някоя и друга дума и той чака да се срещне с вас. Намерихме къде е и другият син. Той е в Париж, в „Бристол“, тръгвал днес. Предполагам, че ще изпратите да го посрещнат на летището?

— Да, сър. Точно това смятах...

— А сега по-добре поговорете с Пърсивал Фортескю. — Помощник-комисарят се захили. — Пърси Бастуна. Сякаш е глътнал бастун.

Мистър Пърсивал Фортескю беше спретнат рус човек на тридесет и няколко години с много светла коса и мигли и малко педантичен маниер на говорене.

— За мен, инспектор Нийл, това беше ужасен удар, както несъмнено си представяте.

— Не се съмнявам, мистър Фортескю — каза инспектор Нийл.

— Мога само да ви кажа, че когато тръгнах от къщи онзи ден, баща ми бе в превъзходно здраве. Това хранително отравяне или каквото е било, трябва да е станало съвсем внезапно.

— Съвсем внезапно, да. И не е хранително отравяне, мистър Фортескю.

Пърсивал впери в него поглед и се намръщи.

— Не е ли? Така значи, ето защо... — и той прекъсна.

— Вашият баща — каза инспектор Нийл — е бил отровен с таксин.

— Таксин ли? Никога не съм чувал за това.

— Предполагам, че много малко хора са чували. Това е отрова, която действа съвсем внезапно и фатално.

Пърсивал още повече се намръщи.

— Да не искате да кажете, инспекторе, че баща ми е бил преднамерено отровен от някого?

— Така трябва да е, сър.

— Но това е ужасно!

— Да, наистина, мистър Фортескю.

Пърсивал промърмори:

— Сега разбирам отношението им в болницата и защо ме изпратиха тук. — Той спря и след известна пауза продължи с въпрос: — А погребението?

— Резултатът от следствието за установяване на причините за смъртта ще бъде оповестен утре след аутопсията. Процедурата ще бъде чиста формалност и следствието ще приключи.

— Разбирам. Така ли се процедира обикновено?

— Да, сър. В днешно време се прави така.

— Може ли да попитам дали ви се е оформила някаква идея, някакво подозрение кой би могъл... Наистина, аз... — и той отново спря.

— Доста е рано за това, мистър Фортескю — отвърна Нийл.

— Да, предполагам, че е така.

— Все пак би било от полза, мистър Фортескю, ако можете да ни дадете някаква представа за завещателните разпоредби на баща си. Или може би ще ме свържете с адвоката му.

— Неговите адвокати са „Билингсли, Хорсторп & Уолтърс“ от Бедфорд Скуеър. Що се отнася до завещанието му, смятам, че в общи линии мога да ви съобща основните неща.

— Ако обичате, мистър Фортескю. Това е рутинна практика, но, опасявам се, нещо неизбежно.

— Във връзка с женитбата си преди две години баща ми направи ново завещание — каза Пърсивал. — Той оставя сумата от 100 000 лири на съпругата си без всякакви условия и 50 000 лири на сестра ми Илейн. Аз съм наследник на останалото имущество. Естествено, вече съм съдружник във фирмата.

— Нищо ли не завещава на брат ви, Ланселот Фортескю?

— Не, отношенията между баща ми и брат ми отдавна са охладнели.

Нийл остро го погледна, но Пърсивал изглеждаше съвсем уверен в това, което каза.

— Така че според завещанието — каза инспектор Нийл, — тримата, които придобиват наследство, са мисис Фортескю, мис Илейн Фортескю и вие.

— Не мисля, че аз ще спечеля много — въздъхна Пърсивал. — Нали знаете, инспекторе, има данък наследство. А и напоследък моят баща беше, е, общо взето мога да кажа, прекалено небрежен в някои от финансовите си сделки.

— Вие с баща си напоследък не сте ли разговаряли на четири очи за воденето на бизнеса? — попита Нийл с непринуден тон.

— Изложих му моето гледище по въпроса, но уви... — Пърсивал сви рамене.

— И сте го направили доста... как да кажа — настойчиво? — попита Нийл. — Ако трябва да бъда по-точен, станала е голяма кавга за това, нали?

— Едва ли бих се изразил така, инспекторе.

По челото на Пърсивал изби гневна червенина.

— Тогава може би спорът, който сте водили, е бил за нещо друго, мистър Фортескю?

— Не е имало спор, инспекторе.

— Съвсем сигурен ли сте в това, мистър Фортескю? Е, няма значение. Правилно ли съм разбрал, че отношенията между баща ви и брат ви са все още хладни?

— Точно така.

— Тогава навярно можете да ми кажете какво означава това?

Нийл му подаде телефонното съобщение, което беше нахвърлила Мели Дъв.

Пърсивал го прочете и възкликна от изненада и яд. Изглеждаше изумен и разгневен.

— Не мога да разбера това, наистина не мога. Трудно ми е да повярвам.

— Обаче изглежда, че е вярно, мистър Фортескю. Брат ви пристига днес от Париж.

— Но това е странно, съвсем странно. Не, наистина не мога да го разбера.

— Баща ви нищо ли не ви е казвал за това?

— Абсолютно нищо. Това е безобразие от негова страна. Зад гърба ми да вика Ланс.

— Предполагам нямате представа защо е предприел подобна стъпка?

— Разбира се, че нямам. Всичко това подхожда на поведението му напоследък. Луд! Безотговорен. Това трябва да се прекрати... аз...

Пърсивал рязко спря. Червенината пак се оттегли от бледото му лице.

— Божичко... — каза той. — За момент забравих, че баща ми е мъртъв...

Инспектор Нийл съчувствено поклати глава. Пърсивал Фортескю се готвеше да си тръгне. Повдигайки шапката си, той каза:

— Обадете ми се, ако мога да сторя нещо. Но предполагам — той направи пауза, — че ще дойдете в Ютрий Лодж?

— Да, мистър Фортескю, изпратил съм там мой служител.

Пърсивал потрепери.

— Всичко това ще бъде изключително неприятно. Само като си помисля, че такова нещо е трябвало да се случи на нас...

Той въздъхна и тръгна към вратата.

— По-голямата част от деня ще бъда в кантората. Трябва да прегледам там много неща. Но довечера ще бъда в Ютрий Лодж.

— Много добре, сър.

Пърсивал Фортескю излезе.

— Пърси Бастуна — промърмори Нийл.

Сержант Хей, който дискретно седеше до стената, вдигна поглед и попита:

— Да, сър?

После, тъй като Нийл не отвърна, той попита:

— Какво заключение си правите от цялата работа, сър?

— Не знам — каза Нийл. Той тихичко процитира: „Всички те са много неприятни“.

Сержант Хей изглеждаше малко озадачен.

— „Алиса в страната на чудесата“ — каза Нийл. — Не сте ли чували за Алиса, Хей?

— Това е нещо класическо, нали, сър? — каза Хей. — От тия, дето ги предават по трета програма. Само че аз не я слушам, сър.

ΓΛΑΦΑ 10

I

Около пет минути, след като излетя от летище Бурже, Ланс Фортескю отвори английския *Дейли Мейл*. След една-две минути той уплашено възкликна. Седящата до него Пат обърна въпросително глава.

— За стария е — каза Ланс. — Той е мъртъв.

— Мъртъв! Баща ти?

— Да, изглежда, че внезапно му прилошало в кантората, закарали го в болницата „Сейнт Джуд“ и скоро след това починал там.

— Скъпи, моите съболезнования. Какво е било, удар ли?

— Предполагам, че да. Така звучи.

— Получавал ли е по-рано удар?

— Не. Поне аз не съм знаел.

— Мислех, че хората обикновено не умират след първия.

— Бедният старец — каза Ланс. — Никога не съм смятал, че съм особено привързан към него, но сега, когато е мъртъв...

— Разбира се, че си бил привързан към него.

— Ние всички нямаме твоя добър характер, Пат. Е, добре, изглежда късметът ми пак е отлетял, нали?

— Да. Странно е, че трябва да се случи сега. Точно когато се канеше да се върнеш вкъщи.

Той рязко обърна към нея глава.

— Странно ли? Какво искаш да кажеш с това, Пат?

Тя го погледна, леко изненадана.

— Ами, нещо като съвпадение.

— Искаш да кажеш, че каквото и да започна, се обърква?

— Не, скъпи, нямах предвид това. Но има такова нещо като серия от неудачи.

— Да, предполагам, че е така.

Пат пак каза:

— Моите съболезнования.

Докато чакаха да слязат от самолета на Хийтроу, един служител от въздушната компания силно извика:

— В самолета ли е мистър Ланселот Фортескю?

— Да — обади се Ланс.

— Бихте ли дошли насам, мистър Фортескю?

Ланс и Пат го последваха към изхода на самолета, изпреварвайки другите пътници. Като минаваха край една двойка на последната седалка, чуха мъжът да шепне на жена си:

— Навярно са известни контрабандисти. Заловили са ги на местопрестъплението.

II

— Невероятно — заяви Ланс. — Абсолютно невероятно.

Той погледна криминалния инспектор Нийл, който седеше от другата страна на масата.

Инспектор Нийл съчувствено кимна.

— Таксин, плодове от тис. Цялата работа ми прилича на някаква мелодрама. Смяя да кажа, че такива неща ви изглеждат доста обикновени, инспекторе. Ежедневната ви работа. Но отравяне в нашето семейство изглежда просто невероятно.

— Значи изобщо нямате представа кой може да е отровил баща ви?

— Боже господи, не. Очаквам старият да си е създал цял куп врагове в бизнеса, купища хора, които биха искали да го одерат жив, да го разорят — все от този род неща. Но отравяне? Във всеки, случай, аз нямам представа. Доста години бях в чужбина и до мен е достигало много малко от това, което е ставало вкъщи.

— Точно за това исках да ви питам, мистър Фортескю. Разбрах от вашия брат, че отношенията с баща ви са били хладни в течение на много години. Бихте ли ми разказали за обстоятелствата, които са ви накарали да се върнете вкъщи сега?

— Разбира се, инспекторе. Получих писмо от баща си, чакайте да си помисля, трябва да беше около... да, преди шест месеца. Беше наскоро след женитбата ми. В писмото намекваше, че би желал да погребем миналото. Той предлагаше да се върна вкъщи и да се включа във фирмата. Условието му звучаха доста неясно и аз не бях съвсем сигурен дали искам да изпълня желанието му. Във всеки случай заключението беше да дойда в Англия през... да, през август, значи преди около три месеца. Отидох да го видя в Ютрий Лодж и трябва да ви кажа, че той ми направи много изгодно предложение. Казах му, че ще трябва да го обмисля и да се посъветвам със съпругата си. Той напълно ме разбра. Върнах се със самолета в Източна Африка и обсъдих въпроса с Пат. В крайна сметка реших да приема предложението на стария. Трябваше да приключа нещата си там, но се

съгласих това да стане до края на миналия месец. Казах му, че ще му телеграфирам кога точно ще пристигна в Англия.

Инспектор Нийл се покашля.

— Вашето завръщане, изглежда, е изненадало брат ви.

Ланс изведнъж се развесели. Дяволита усмивка огря доста привлекателното му лице.

— Не вярвам миличкият Пърси да е знаел нещичко за това — каза той. — По онова време беше на почивка в Норвегия. Ако ме питате, старецът нарочно е бил избрал точно този момент. Правеше го зад гърба на Пърси. Всъщност имам много силно подозрение предложението на баща ми към мен да е било подтикнато от факта, че е имал страхотна разправия с бедния миличък Пърси — или Вал, както той предпочита да го наричат. Мисля, че Вал повече или по-малко се е опитвал да командва стария. Да, но старецът нямаше начин да допусне такова нещо. Не знам точно за какво са се карали, но беше бесен. И мисля, че той е замислил този страхотен номер да ме докара тук и по този начин да направи мръсно на бедничкия Вал. Първо на първо, той никога не е одобрявал много жената на Пърси и като сноб беше доста доволен от моята женитба. Съвсем в негов стил щеше да бъде да ме докара вкъщи и да изправи Пърси пред съвършен факт.

— Колко време прекарахте тогава в Ютрий Лодж?

— А, не повече от час-два. Той не ме покани да спя там. Сигурен съм, че целият му замисъл е бил нещо като тайна офанзива зад гърба на Пърси. Мисля, че е забранил и на прислугата да докладва за това. Както ви казах, нещата бяха оставени да ги обмисля, да говоря с Пат и после да му пиша какво съм решил, което и направих. Писах му кога приблизително ще пристигна и накрая вчера му изпратих една телеграма от Париж.

Инспектор Нийл кимна.

— Телеграма, която много изненада брат ви.

— Бас държа, че е било така. Обаче, както обикновено, спечели Пърси. Аз пристигнах твърде късно.

— Да — замислено рече инспектор Нийл, — пристигнали сте твърде късно. — И продължи по-бързо: — При посещението си през август срещнахте ли други членове на семейството?

— Мащехата ми беше с нас на чай.

— Не я ли познавате от по-рано?

— Не. — Той изведнъж се усмихна. — Старият наистина е знаел как да ги избира. Тя трябва да е поне трийсет години по-млада от него.

— Ще ме извините за въпроса, но беше ли неприятна за вас или за брат ви повторната женитба на вашия баща?

Ланс изглеждаше изненадан.

— За мен несъмнено не беше, а не мисля и Пърси да е имал нещо против. В края на краищата майка ми почина, когато ние бяхме десет-дванайсетгодишни. Това, което наистина ме изненадва, е, че старият не се ожени по-рано.

Инспектор Нийл промълви:

— Не е ли доста рисковано да се ожени човек за много по-млада жена.

— Скъпото ми братче ли ви каза това? Звучи съвсем в негов стил. Пърси е голям майстор на намеците. Такава ли е ситуацията, инспекторе? Да не би да подозирате моята мащеха?

Лицето на инспектор Нийл остана безизразно.

— Още е рано да твърдим нещо определено за когото и да било, мистър Фортескю — заяви той. — А сега мога ли да ви попитам за вашите планове?

— Планове ли? — Ланс се замисли. — Предполагам, че ще трябва да ги променя. Къде е фамилията? Всички ли са в Ютрий Лодж?

— Да.

— По-добре е да отида направо там. — Той се обърна към жена си: — За предпочитане е ти да отидеш на хотел, Пат.

Тя веднага запротестира:

— Не, не, Ланс, ще дойда с теб.

— Не, скъпа.

— Но аз искам.

— Наистина предпочитам да не идваш. Иди в... хм, толкова отдавна не съм отсядал в Лондон — „Барне“. Хотел „Барне“ беше приятно и тихо място. Предполагам, че още работи?

— О, да, мистър Фортескю.

— Добре, Пат. Ако имат свободна стая, ще те настаня там, а после ще отида в Ютрий Лодж.

— Но защо да не мога да дойда с теб, Ланс?

Лицето на Ланс внезапно придоби непреклонно изражение.

— Откровено казано, Пат, не съм сигурен как ще ме посрещат. Там ме покани татко, а той е мъртъв. Не знам сега чия е къщата. Предполагам на Пърси или може би на Адел. Във всеки случай бих желал да видя как ще ме посрещнат, преди да те заведа там. Освен това...

— Освен това какво?

— Не искам да те заведа в дом, където още се разхожда на свобода отровител.

— О, каква глупост.

Ланс твърдо каза:

— Когато се отнася за теб, Пат, не искам да рискувам.

ΓΛΑΦΑ 11

I

Мистър Дюбоа беше раздразнен. Той ядосано скъса през средата писмото на Адел Фортескю и го хвърли в кошчето. След това с внезапна предпазливост издири отделните парчета, запали клечка кибрит и ги гледа, докато изгоряха докрай. После промълви на себе си: „Защо жените трябва да бъдат такива ужасни глупачки? Ако човек вземе предвид само обикновеното благоразумие...“ Но всъщност, мрачно размишляваше мистър Дюбоа, жените винаги са били лишени от благоразумие. Макар и много пъти да се беше възползвал от този им недостатък, сега той го дразнеше. Самият той беше взел всички предпазни мерки. Ако мисис Фортескю позвъни по телефона, беше дал инструкции да казват, че е излязъл. Адел Фортескю вече му бе звъняла три пъти, а сега му беше и писала. Той помисли една-две минути, после отиде до телефона.

— Може ли да говоря с мисис Фортескю, моля? Да, мистър Дюбоа.

След една-две минути чу гласа ѝ.

— Вивиан, най-последно!

— Да, да, Адел, но бъди внимателна. Откъде говориш?

— От библиотеката.

— Сигурна ли си, че никой не подслушва, от антрето?

— Защо да подслушват?

— Е, човек никога не знае. Полицаяте още из къщата ли са?

— Не, поне сега ги няма. О, Вивиан, мили, ужасно е.

— Да, да, сигурно. Но виж какво, Адел, трябва да внимаваме.

— О, разбира се, скъпи.

— Не ме наричай „скъпи“ по телефона. Не е безопасно.

— Не се ли паникьосваш малко Вивиан? В края на краищата, в днешно време всички си говорят на „скъпи“.

— Да, да, вярно е. Слушай сега — *не ми се обаждай по телефона и не ми пиши.*

— Но, Вивиан...

— Само засега, разбираш ли? *Трябва да бъдем внимателни.*

— Ох, добре. — В гласа ѝ прозвуча обида.

— Слушай, Адел. Моите писма до теб. Ти наистина ги изгори, нали?

Последва минутно колебание, преди Адел Фортескю да каже:

— Разбира се. Казах ти, че ще го направя.

— Тогава всичко е наред. Е, сега прекъсвам. Не ми телефонирай и не ми пиши. Аз ще ти се обадя.

Той остави слушалката и замислено поглади бузата си. Не му хареса това минутно колебание. Беше ли изгорила Адел писмата му? Жените са си едни и същи. Обещават неща, а после не го правят.

Писма, помисли си мистър Дюбоа, жените винаги искат да им пишеш писма. Самият той се мъчеше да бъде предпазлив, но понякога не можеше да се измъкне. Какво точно беше казал в няколкото си писма до Адел Фортескю? „Обикновените глупости — мрачно си мислеше той. — Но имало ли е някакви по-особени думи, по-особени фрази, които полицията би могла да изопачи, както ѝ е изгодно?“ Спомни си делото на Едит Томпсън. Писмата му бяха достатъчно невинни, мислеше си той, но не можеше да бъде сигурен. Тревогата му растеше. Даже и Адел да не бе изгорила писмата му, щеше ли да има благоразумието да ги изгори сега? Или полицията вече ги бе заловила? Къде ли ги държи, чудеше се той.

Вероятно в онази нейна дневна горе. В евтино малко бюро, сигурно фалшива антика, уж от времето на Луи XIV. Веднъж му беше казала нещо за това, че в него имало тайно чекмедже. Тайно чекмедже! Това няма да залъгва полицията дълго време. Но сега в къщата няма полицаи. Тя беше казала това. Били са там сутринта, а сега всички са се махнали.

Досега вероятно са търсели възможна отрова в храната. Надяваше се, че не са претърсвали къщата стая по стая. Може би за целта ще им трябва позволение или заповед за обиск. Ако той предприемеше нещо сега, веднага...

Ясно си представи къщата. Трябваше вече да се здрачава. Чаят сигурно е сервиран или в библиотеката, или в гостната. Всички ще са събрани долу, а прислужниците ще пият чай в тяхната столова. Лесно е да мине през градината, край живия плет от тисове, който представляваше такова чудесно прикритие. После малката странична вратичка откъм терасата. Нея я заключваха едва преди да си легнат.

Можеше да се пъхне оттам и като избере подходящия момент, да се промъкне горе.

Вивиан Дюбоа много внимателно премисляше какво подобава да направи след това. Ако смъртта на Фортескю можеше да се обясни с удар, както сигурно е било възможно, положението щеше да бъде много по-различно. Но сега — Дюбоа прошепна на себе си: „По-добре в безопасност, отколкото да съжалявам“.

II

Мери Дъв бавно слизаше по голямото стълбище. За момент спря на междинната площадка до прозореца, от който беше видяла вчера инспектор Нийл. Когато сега погледна навън в падащия здрач, забеляза мъжка фигура да изчезва зад плета от тисове. Учуди се дали това не е Ланселот Фортескю, блудният син. Той може би е оставил колата си пред градинската врата и сега броди из градината, припомняйки си старите времена, преди семейството да му устрои враждебно посрещане. Мери Дъв доста симпатизираше на Ланс. С лека усмивка на устните тя продължи да слиза надолу. В антрето се натъкна на Гладис, която се сепна при появяването ѝ.

— Телефонът ли чух преди малко? — попита Мери. — Кой беше?

— А, грешка. Търсеха пералнята. — Гладис говореше бързо и задъхано. — А преди това беше мистър Дюбоа. Искаше да говори с господарката.

— Ясно.

Мери продължи през антрето. После извърна глава и каза:

— Мисля, че е време за чая. Още ли не си го занесла?

— Ами че още няма четири и половина, нали, мадам?

— Пет без двадесет е. Хайде, носи чая.

Мери Дъв продължи към библиотеката, където Адел Фортескю седеше на едно канапе, загледана в огъня и дърпаше с пръсти малка дантелена кърпичка.

— Къде е чайът? — раздразнено попита тя.

— Сега пристига.

От камината бе изпаднал един пън. Мери Дъв коленичи пред решетката, върна го в огъня с машата, като добави още едно дърво и малко въглища.

Гладис отиде в кухнята. Мисис Кръмп вдигна зачервеното си, ядосано лице от кухненската маса, където в голяма купа бъркаше някакъв сладкиш.

— Звънецът в библиотеката звъни ли, звъни. Време е да носиш чая, момиче.

— Добре, добре, мисис Кръмп.

— Ще му дам довечера да се разбере на този Кръмп — мърмореше готвачката. — Хубавичко ще го науча аз.

Гладис продължи към килера. Не беше направила никакви сандвичи. Добре де, няма пък да прави сандвичи. Сякаш и без тях нямат достатъчно ядене. Две торти, бисквити, кифли и мед. Прясно домашно масло, купено на черна борса. Купища ядене и без тя да си играе да прави сандвичи с домати или с пастет. Има си друга неща, за които да мисли. Леле, как е ядосана мисис Кръмп и то, защото мистър Кръмп е излязъл днес следобед. Е, добре де, нали днес му е почивният ден? Има си право човекът, мислеше Гладис. Мисис Кръмп извика от кухнята:

— Чайникът ври, та чак ще се пръсне. Няма ли най-сетне да го направиш този чай?

— Ида.

Без да го мери, тя изтърси чай в големия сребърен съд, внесе го в кухнята и наля в него врящата вода. Сложи върху големия сребърен поднос чайничето и големия чайник и занесе всичко това в библиотеката, където го постави на малката масичка до канапето. Бързо се върна за другия поднос с нещата за ядене. Беше стигнала с него до антрето, когато внезапният рязък звук на старинния часовник, който се канеше да бие, я накара да подскочи.

В библиотеката Адел Фортескю раздразнено запита Мери Дъв:

— Къде са всички днес следобед?

— Наистина не знам, мисис Фортескю. Мис Фортескю се прибра преди малко. Мисля, че мисис Пърсивал пише в стаята си писма.

Адел кисело рече:

— Писма, та писма. Тази жена непрекъснато пише писма. Всички от нейната класа са такива. Смъртта и нещастията ѝ доставят страхотно удоволствие. Скотска история, така му викам на това. Абсолютно скотска история.

Мери тактично изрече:

— Ще ѝ съобщя, че чаят е готов.

На вратата тя се поотдръпна, за да стори път на Илейн.

— Студено е — каза Илейн и се отпусна до камината, като потриваше ръце пред огъня.

Мери остана за малко в антрето. На един от шкафовете беше сложен голям поднос с парчета торта. Тъй като се смрачаваше, Мери запали лампата. Стори ѝ се, че чува горе стъпките на Дженифър Фортескю. Обаче никой не слезе по стълбите, затова Мери се качи и тръгна по коридора.

Пърсивал Фортескю и жена му заемаха самостоятелен апартамент в едното крило на къщата. Мери почука на вратата на дневната им. Мисис Пърсивал държеше да се чука на вратите, който факт винаги предизвикваше презрението на Кръмп към нея. Чу се рязко:

— Влез.

Мери отвори вратата и промълви:

— Току-що сервирах чая, мисис Пърсивал.

Бе доста изненадана при вида на Дженифър Фортескю облечена като за излизане. Тя тъкмо събличаше едно дълго палто от камилска вълна.

— Не знаех, че сте излизали — каза Мери.

Гласът на мисис Пърсивал звучеше леко задъхано.

— О, просто бях в градината, нищо повече. Само подишах малко чист въздух. Обаче наистина беше много студено. С удоволствие ще сляза до камината. Парното тук не работи както трябва. Някой трябва да говори за това с градинарите, мис Дъв.

— Аз ще им кажа — обеща Мери.

Дженифър Фортескю хвърли палтото си на един стол и последва мис Дъв. По стълбите слезе преди икономката, която се поотдръпна, за да ѝ направи път. В антрето, за доста голяма изненада на Мери, таблата с нещата за ядене още си стоеше. Тя се канеше да отиде в килера да повика Гладис, когато Адел Фортескю се появи на вратата на библиотеката и каза нервирано:

— Някой ще благоволи ли да донесе нещо за ядене с чая?

Мери бързо грабна таблата и я внесе в библиотеката, като разположи различните неща на малки масички близо до камината. Вече изнасяше празния поднос в антрето, когато на предната врата се позвъни. Оставяйки таблата, Мери сама отиде до отвори. Ако най-сетне беше блудният син, тя бе доста любопитна да го види. „Колко е

различен от другите Фортескю“, помисли си Мери, когато отвори вратата и се взря в слабото мургаво лице и леко насмешливата извивка на устните. Тя тихо произнесе:

— Мистър Ланселот Фортескю?

— Самият той.

Мери се загледа зад него.

— А багажа ви?

— Платих на таксито и то си тръгна. Това е всичко, което нося.

Той вдигна една средно голяма чанта с цип. Леко изненадана, Мери каза:

— О, с такси ли бяхте? Аз помислих, че сте дошли пеш. А съпругата ви?

С доста строг израз на лицето Ланс каза:

— Съпругата ми няма да дойде. Засега поне.

— Разбирам. Заповядайте насам, ако обичате, мистър Фортескю.

Всички са в библиотеката на чай.

Тя го заведе до вратата на библиотеката и го остави там. Помисли си, че Ланселот Фортескю е много привлекателен. А след това — че вероятно и много други жени са на същото мнение.

III

— Ланс!

Илейн забърза към него. Тя обви ръце около врата му и го прегърна невъздържано като ученичка, което съвсем изненада Ланс.

— Здравей. Ето ме и мен.

Той лекичко се освободи от прегръдката.

— Това Дженифър ли е?

Дженифър Фортескю го гледаше с напрегнато любопитство.

— Опасявам се, че Вал се е забавил в града — каза тя. — За толкова много неща трябва да се погрижи, нали разбирате. Има да урежда куп неща. Естествено, всичко се струпа на него. Той трябва да се грижи за всичко. Вие наистина не можете да си представите какво преживяваме.

— Сигурно е ужасно за вас — сериозно каза Ланс.

Той се обърна към жената на канапето, която седеше с парче кифла с мед в ръка и безмълвно го преценяваше.

— Естествено — възкликна Дженифър, — вие не познавате Адел, нали?

Ланс промърмори: „О, да, познавам я“, поемайки ръката на Адел в своята. Когато сведе поглед към лицето ѝ, клепачите ѝ запърхаха. Тя остави с лявата си ръка кифлата, която ядеше и леко докосна фризура си. Жестът ѝ беше много женствен. Той свидетелстваше за признанието ѝ, че в стаята е влязла забележителна личност. С мекия си, дълбок глас тя произнесе:

— Седнете тук на канапето до мен, Ланс. — Наля му чаша чай и продължи: — Толкова се радвам, че дойдохте. Страшно много ни е необходим още един мъж в тази къща.

Ланс каза:

— Трябва да ми позволите да направя всичко, което мога, за да ви помогна.

— Знаете... а може и да не знаете..., че тук имаше полиция. Те мислят... мислят... — тя прекъсна и пламенно извика: — О, ужасно е! Ужасно!

— Знам. — Гласът на Ланс прозвуча сериозно и съчувствено. — Всъщност на лондонското летище ме посрещнаха полицаи.

— Посрещнали са ви полицаи ли?

— Да.

— И какво казаха?

— Ами — пренебрежително произнесе Ланс, — казаха ми какво се е случило.

— Той е бил отровен — каза Адел. — Така мислят те, така говорят. Не хранително натравяне. Някой го отровил нарочно. Те сигурно са убедени, че е някой от нас.

Ланс внезапно ѝ отправи кратка усмивка.

— Такъв им е номерът — утешително каза той. — Не бива да се тревожим. Какъв разкошен чай! Отдавна не съм пил хубав английски чай.

Другите скоро бяха завладени от неговото настроение. Адел внезапно каза:

— А жена ви... Нали сте женен, Ланс?

— Да. Но жена ми е в Лондон.

— Но няма ли... Няма ли да я доведете тук?

— О, ще имаме достатъчно време за това — каза Ланс. — Пат... О, Пат си е съвсем добре, където е сега.

Илейн рязко възкликна:

— Да не искаш да кажеш... да не мислиш, че...

Ланс бързо я прекъсна:

— Колко чудесно изглежда тази шоколадова торта. Трябва да я опитам.

И като си отрязва едно парче, попита:

— Леля Ефи жива ли е още?

— О, да, Ланс. Тя не иска да слиза, за да се храни с нас, но е съвсем добре. Само че е станала много особена.

— Тя винаги си е била особена — каза Ланс. — След чая трябва да се кача да я видя.

Дженифър Фортескю измърмори:

— Според мен жена на нейната възраст трябва да бъде настанена в някакъв дом. Имам предвид някъде, където ще я гледат както трябва.

— Господ да е на помощ на онзи старчески дом, който вземе леля Ефи — каза Ланс и добави: — Кое е онова скромно създание, което ми

отвори?

Адел изглеждаше изненадана.

— Не ти ли отвори Кръмп? Портиерът? О, не, бях забравила. Днес му е почивният ден. Но сигурно Гладис...

Ланс даде описание.

— Сини очи, косата на прав път, мек глас, прилича на божа кравичка. Мога да си представя какво се крие зад всичко това.

— Сигурно е била Мери Дъв — каза Дженифър.

Илейн обясни:

— Тя ни е нещо като управителка.

— О, така ли?

Адел каза:

— Наистина ни е много полезна.

— Да — замислено рече Ланс. — Сигурно е така.

— Но най-хубавото е — добави Дженифър, — че тя си знае мястото. Никога не преминава границата — разбирате какво искам да кажа.

— Умница е тази Мери Дъв — каза Ланс и си взе още едно парче от тортата.

ΓΛΑΦΑ 12

I

— Значи ти пак се намери като черен гологан — рече мис Рамсботъм.

Ланс ѝ се ухили.

— Точно така, лельо Ефи.

— Хм! — Мис Рамсботъм неодобрително подсмръкна. — Хубаво време си избрал. Баща ти го убиха вчера, къщата е пълна с полицаи, които си пъхат носа навсякъде, ровят се даже и в кофите за боклук. Видях ги от прозореца. — Тя поспря, пак подсмръкна и попита: — Водиш ли жена си?

— Не. Оставих Пат в Лондон.

— В това има нещо разумно. На твоє място и аз не бих я довела тук. Човек не знае какво може да се случи.

— На нея ли? На Пат?

— На когото и да е — каза мис Рамсботъм.

Ланс Фортескю замислено я погледна.

— Имаш ли някакви заключения за всичко това, лельо Ефи? — попита той.

Мис Рамсботъм не отвърна направо.

— Вчера тук имаше един инспектор, който ме разпитваше. Не научи много от мен. Но не беше такъв глупак, какъвто изглеждаше, далеч не. — Тя добави с известно възмущение: — Как ли би се чувствал дядо ти, ако знаеше, че вкъщи има полиция? Сигурно щеше да се обърне в гроба. Стриктен Плимътски брат^[1] беше той през целия си живот. Каква врява вдигна само, когато научи, че вечер съм ходила на служба в англиканска църква! А без съмнение онова си беше съвсем безобидно нещо в сравнение с едно убийство!

При други обстоятелства Ланс щеше да се усмихне на това твърдение, но сега продълговатото му мургаво лице остана сериозно. Той каза:

— Знаеш ли, след като ме е нямало толкова време, съвсем не са ми ясни нещата. Какво е ставало тук напоследък?

Мис Рамсботъм вдигна очи към небето.

— Безбожни работи — твърдо изрече тя.

— Да, да, лельо Ефи, знам, че така ще кажеш. Но защо полицията смята, че татко е бил убит тук, в тази къща?

— Прелюбодеянието е едно нещо, а убийството си е друго — каза мис Рамсботъм. — Не ми се иска да мисля за нея така, наистина ти казвам.

Ланс застана нащрек.

— Адел ли? — попита той.

— Устата ми е заключена — рече мис Рамсботъм.

— Хайде, хайде, леличко — рече Ланс. — Добре казано, но да оставим тези работи. Адел е имала любовник, така ли? Адел и любовникът ѝ са му сложили попадийка в сутрешния чай. Такава ли е ситуацията?

— Ще бъдеш ли така любезен да не се шегуваш с това?

— Виж какво, аз не се шегувах.

— Едно нещо ще ти кажа — внезапно рече мис Рамсботъм. Вярвам, че онова момиче знае нещичко за това.

— Кое момиче? — Ланс изглеждаше изненадан.

— Онова, дето подсмърча — каза мис Рамсботъм. — Онова, дето трябваше сега да ми донесе чая, но още го няма. Отишло си, без да се сбогува, така казват. Не бих се учудила, ако е отишло в полицията. Кой ти отвори вратата?

— Някоя си Мери Дъв, така разбрах, че се казвала. Много хрисима — но само така изглежда. Тя ли е отишла в полицията?

— Тази няма да отиде в полицията — каза мис Рамсботъм. — Не, имам предвид онази глупавичката прислужница. Нервнички и подскача като заек през целия ден. — „Какво ти става? — питам я аз. — Съвестта ти ли не е чиста?“ А тя казва: „Аз никога нищо не съм сторила — аз не бих сторила такова нещо“. „Надявам се, че не би го сторила — викам ѝ аз, — но май нещо те тревожи, нали?“ После тя започна да подсмърча и каза, че не искала да навлича беля на никого, сигурна била, че всичко било грешка. А аз ѝ рекох така: „Иди в полицията и им разкажи всичко каквото знаеш, защото никога нищо хубаво не е излизало, когато се премълчава истината, колкото и неприятна да е тя.“ После тя наприказва куп глупости за това, че не можела да отиде в полицията, че нямало да ѝ повярват и какво, за бога,

трябвало да им каже? Накрая рече, че във всеки случай нищичко не знаела.

— Не мислиш ли — поколеба се Ланс, — че тя просто си е придавала важност?

— Не, не. Мисля, че беше уплашена. Сигурно е видяла или чула нещо, свързано с цялата тази работа. Може да е важно, а може и да е съвсем маловажно.

— Не мислиш ли, че тя може да е имала зъб на татко и... — Ланс се запъна.

Мис Рамсботъм решително поклати глава.

— Тя не е такова момиче, на което баща ти да е обърнал някакво внимание. Никой мъж няма да го забележи, бедното. Е добре, толкова по-добре за душата ѝ, това смея да кажа.

Ланс не прояви особен интерес към душата на Гладис, а попита:

— И ти мислиш, че може да е изтичала в полицията?

Лея Ефи енергично закима.

— Да. Мисля, че може да не е искала да им каже, когато бяха тук, за да не я чуе някой.

Ланс попита:

— Мислиш ли, че е видяла някого да пипа храната?

Лея Ефи го погледна рязко.

— Възможно е, нали?

— Да, предполагам, че да. — После той добави извинително: — Цялата работа все още изглежда така ужасно невероятна, като криминална история.

— Жената на Пърсивал е медицинска сестра — отбеляза мис Рамсботъм.

Тази забележка изглеждаше толкова несвързана с предишните ѝ думи, че Ланс я погледна озадачен.

— Сестрите са свикнали да си имат работа с лекарства — поясни мис Рамсботъм.

Лицето на Ланс изразяваше съмнение.

— Това нещо — таксинът — изобщо използва ли се в медицината?

— Получавали го от зърната на тиса, доколкото разбрах. Децата понякога ги ядат. Става им много лошо. Помня един случай, когато бях

малка. Направи ми силно впечатление. Още не мога да го забравя. Нещата, които човек помни, понякога му идват от полза.

Ланс рязко вдигна глава и я загледа.

— Естествената привързаност е едно нещо — каза мис Рамсботъм — и аз се надявам, че не съм лишена от нея. Но няма да търпя порока. Порокът трябва да бъде унищожен.

---

[1] Член на религиозна секта, основана през 1830 г. в град Плимът, Англия. — Б.пр. ↑

II

— Излязла, без думичка да ми каже — рече мисис Кръмп, като вдигна зачервеното си от яд лице от тестото, което вече разточваше върху дъската. — Измъкнала се, без да каже никому нито дума. Потайна си е и толкоз. Потайна! Страх я е било да не я спра, а аз наистина щях да я спра, ако я бях хванала! Представете си само! Господарят мъртъв, мистър Ланс си идва у дома, дето не си е идвал от години и аз рекох на Кръмп, рекох му: „Почивен ден или не, аз си знам задълженията. Довечера няма да има студено ядене, които обикновено в четвъртък, а истинска вечеря. Един джентълмен си идва у дома от чужбина с жена си, дето по-рано е била женена за аристократ, значи всичко трябва да бъде наред.“ Вие ме познавате, мадам, знаете, че аз се гордея с работата си.

Мери Дъв, която беше обект на тези откровения, леко кимна с глава.

— А какво вика Кръмп? — Мисис Кръмп ядосано извиси глас. — „Това си ми е почивният ден и аз излизам“ — ей това рече. — „И много й здраве на аристокрацията“ — вика. Никак не е горд с работата си, този Кръмп. И тъй, заминава си той, а аз викам на Гладис, че ще трябва сама да се оправя довечера. Тя само ми вика: „Добре, мисис Кръмп“, а сетне, като съм подминала, се измъква. Във всеки случай, на нея не й беше почивният ден. Нейният е в петък. Как ще се оправим сега — не знам! Слава богу, дето мистър Ланс днес не е довел и жена си.

— Ще успеем, мисис Кръмп. — Гласът на Мери звучеше едновременно авторитетно и успокоително. — Ако само поопростим менюто. — Тя даде няколко идеи. Мисис Кръмп неохотно кимаше. — Аз ще мога да сервирам това без проблеми — заключи Мери.

— Искате да кажете, че вие самата ще сервирате, мадам? — В гласа на мисис Кръмп прозвуча съмнение.

— Ако Гладис не се върне навреме.

— Няма да се върне тя — каза мисис Кръмп. — Митка някъде, пилее си парите по магазините. Май си имала някакво момче, макар че

като я гледа човек, хич няма да му мине през ума. Някой си Албърт. Щели да се женят през пролетта, така ми вика тя. Не знаят какво е да си женен тези момичета. Що ми е патила главата с Кръмп! — Тя въздъхна, после изрече с обикновен тон: — Ами чая, мадам? Кой ще разчисти и ще измие съдовете?

— Аз — каза Мери. — Ще отида да го направя още сега.

В гостната не светеше, макар че Адел Фортескю още седеше на канапето до подноса с чая.

— Да светна ли лампите, мисис Фортескю? — попита Мери.

Адел не отвърна.

Мери запали лампите и отиде до прозореца, за да дръпне завесите. Едва след това се обърна и видя лицето на жената, която беше потънала във възглавниците зад себе си. До нея имаше полуизядена кифла, намазана с мед, а чашата ѝ беше наполовина пълна с чай. Смъртта беше настъпила при Адел Фортескю бързо и внезапно.

III

— Е? — нетърпеливо попита инспектор Нийл.

Лекарят веднага отвърна:

— Цианид. Вероятно калиев цианид в чая.

— Цианид — промълви Нийл.

Лекарят го изгледа с леко любопитство.

— Твърде много се замисляте. Да не би да има някаква специална причина?

— Тъкмо нея подозирахме в убийството — отвърна Нийл.

— А тя се оказва жертва. Хм. Ще трябва наново да си помислите, нали?

Нийл кимна. Лицето му беше ожесточено, с безжалостно стиснати челюсти.

Отровена! И то под носа му. Таксин в кафето на Рекс Фортескю, цианид в чая на Адел Фортескю. Все още нещата бяха в тесни семейни рамки. Или поне така изглеждаше.

Адел Фортескю, Дженифър Фортескю, Илейн Фортескю и новопристигналият Ланс Фортескю бяха пили чай заедно в библиотеката. Ланс се качил да се види с мис Рамсботъм, Дженифър отишла в нейната дневна да пише писма, последна излязла от библиотеката Илейн. Според нея Адел тогава била съвсем добре и тъкмо си наливала последната чаша чай.

Последната чаша чай! Да, за нея наистина е била последната.

И след това може би един промеждутък от двадесет минути, преди Мери Дъв да влезе в стаята и да открие тялото.

А през тези двадесет минути...

Инспектор Нийл изруга на ум и отиде в кухнята.

На стола до кухненската маса седеше мисис Кръмп. Войнственото ѝ настроение се беше изпарило като дим. Тя почти не помръдна, когато инспекторът влезе.

— Къде е онова момиче? Още ли го няма?

— Гладис ли? Не, не се е връщала... Надали ще си дойде до единайсет.

— Казвате, че тя направила чая и го занесла.

— Аз не съм го докосвала, сър, бог ми е свидетел. А и не вярвам Гладис да е направила нещо нередно. Тя не може да стори такова нещо — не е такъв човек. Много добро момиче е, сър — малко глупавичка си е, ама не лоша.

Не, Нийл не смяташе Гладис за лоша. Не мислеше, че Гладис е отровителка. А и цианидът не е бил в чайника.

— Но какво я е накарало да изчезне така изведнъж? Не е бил почивният ѝ ден, нали така казахте?

— Не, сър, почивният ѝ ден е утре.

— А Кръмп...

Войнственото настроение на мисис Кръмп внезапно се възвърна. Тя разярено повиши глас:

— Да не прикачите нещо на Кръмп! Кръмп не е забъркан. Той излезе в три часа — и сега съм благодарна за това. Той има нещо общо с това толкоз, колкото и самият мистър Пърсивал.

Пърсивал Фортескю току-що се беше върнал от Лондон — за да го посрещнат със смайващата новина за втората трагедия.

— Не съм обвинявал Кръмп — кротко каза Нийл. — Само се чудех дали е знаел нещо за плановете на Гладис.

— Беше си сложила най-хубавите найлонови чорапи — каза мисис Кръмп. — Наконтила се беше за нещо. Хич не ме убеждавайте! Не беше направила и сандвичи за чай. Да, да, за нещо се беше наконтила. Хубавичко ще я науча аз, като се върне.

Като се върне...

Лека неловкост обзе Нийл. За да се отърси от нея, той се качи в спалнята на Адел Фортескю. Пищна обстановка — навсякъде висеше розов бродир, а леглото — широко и позлатено. Отстрани една врата водеше към баня, цялата в огледала, с порцеланова вана, розова като орхидея. От другата страна на банята беше гардеробната на Рекс Фортескю. Нийл се върна в спалнята на Адел и през вратата от другата страна мина в нейната дневна.

Дневната беше мебелирана в стил ампир и застлана с мъхест розов килим. Нийл само бегло погледна тази стая — беше я изследвал предишния ден, като обърна специално внимание на елегантното малко бюро.

Сега обаче той внезапно настръхна. В центъра на розовия килим видя парченце кал.

Нийл се приближи и го вдигна. Калта беше още влажна.

Той се огледа — не се виждаха отпечатъци от стъпки — само това самотно парченце влажна пръст.

IV

Инспектор Нийл огледа спалнята на Гладис Мартин. Минаваше единадесет часа — Кръмп си беше дошъл преди половин час — но все още нямаше и следа от Гладис. Инспектор Нийл разучи обстановката. Както и да е била обучавана Гладис, тя по природа си е била мърлява. Инспектор Нийл отсъди, че леглото рядко е било оправяно, а и прозорците не са били отваряни често. Навиците на Гладис обаче не бяха най-важното за него сега. Вместо това той внимателно прегледа личните ѝ вещи.

В по-голямата си част те се състояха от евтини и доста трогателни труфила. Малко неща бяха трайни или с добро качество. Възрастната Елън, която повика на помощ, не му помогна много. Тя не знаеше какви дрехи е имала Гладис и не можеше да каже дали нещо липсва. Той остави дрехите и бельото и насочи вниманието си към съдържанието на скрина. Там Гладис държеше съкровищата си. Имаше пощенски картички и изрезки от вестници, модели за плетки, съвети за разхубавяване, шев и мода.

Инспектор Нийл внимателно ги разпреди на различни категории. Пощенските картички се състояха главно от изгледи от различни места, където предполагаше, че Гладис е била на почивка. Сред тях имаше три с подпис „Бърт“. Той реши, че Бърт е „момчето“, за което беше споменала мисис Кръмп. На първата картичка бе написано с не много грамотен почерк: „Всичко най-хубаво. Много ни липсваш. Вечно твой Бърт.“ А на втората пишеше: „Куп хубави момичета тук, ама ни една не може да се сравни с теб. Ще те видя скоро. Не забравяй за срещата ни. И помни — след това шапка на тояга и ще си живеем щастливо навеки.“ На третата пишеше само: „Не забравяй. Имам доверие в теб. С любов, Б.“

После Нийл прегледа изрезките от вестниците и ги разпреди на три купчини. В първата бяха съветите за шев и разхубавяване, във втората — статии за филмови звезди, на които Гладис изглежда беше голяма обожателка. А очевидно са я привличали и най-новите чудеса на науката. Имаше изрезки за летящи чинии, за тайни оръжия, за

препарати, използвани от руснаците за изтръгване на истината и твърдения за фантастични лекарства, открити от американски лекари. Всички магии на двадесетия век, си мислеше Нийл. Но в стаята нямаше нищо, което да му даде ключ към изчезването на Гладис. Не беше водила дневник, пък и той не бе очаквал подобно нещо. Това беше отвличена възможност. Нямаше недовършено писмо, никакво свидетелство за нещо, което да е видяла в къщата във връзка със смъртта на Рекс Фортескю. Каквото и да е видяла Гладис, каквото и да е знаела, нямаше писмен документ за това. Все още трябваше само да се предполага защо вторият поднос за чая е бил оставен в антрето, а самата Гладис е изчезнала така внезапно.

С въздишка Нийл излезе от стаята, като затвори вратата след себе си.

Когато се канеше да тръгне надолу по малката извита стълба, той чу шум от бягащи стъпки на долната площадка.

Отдолу го гледаше развълнуваното лице на сержант Хей. Той беше леко задъхан.

— Сър — почти извика сержантът. — Сър! Ние я намерихме...

— Намерили сте я?

— Прислужничката, сър, Елън, си спомнила, че не е прибрала дрехите, които били прострени на въжето — точно като се излезе от задния вход и се завие зад ъгъла. Тъй че тя излязла с едно фенерче да ги прибере и едва не се спънала в тялото на момичето — било удушено с чорап увит около врата. Трябва да е мъртва от няколко часа. И, сър, една много безбожна шега — носът ѝ беше защипан с щипка за дрехи...

ГЛАВА 13

Една възрастна дама, която пътуваше с влака, си беше купила три сутрешни вестника и след като ги прочете, беше навила и трите и ги бе поставила настрани, така че се виждаше едно и също заглавие. Заглавието не беше от онези дребните, които се криеха някъде в ъгъла на страниците. То се набиваше в очи и гръмко оповестяваше за „Тройната трагедия в Ютрий Лодж“.

Старата дама беше седнала съвсем изправена и гледаше през прозореца на влака със стиснати устни. Нейното бяло-розово набръчкано лице изразяваше страдание и неодобрение. Мис Марпъл беше тръгнала от Сейнт Мери Мийд с ранния влак, като се прехвърли на друг за Лондон, откъдето взе околоръстния влак до друга лондонска гара и оттам за Бейдън Хийт.

На гарата тя повика такси и помоли да я закарат до Ютрий Лодж. Толкова чаровна, толкова невинна, такава пухкава бяло-розова възрастна дама беше мис Марпъл, че за нея не беше проблем да проникне и в най-строго охраняваната крепост. Макар че полицията държеше на разстояние цяла армия от репортери и фотографи, тя беше допусната да влезе с колата, без да ѝ задават въпроси — беше невъзможно да я сметнат за нещо друго, освен за възрастна роднина на семейството.

Мис Марпъл плати на таксито с грижливо подредени дребни монети и позвъни на предния вход. Отвори ѝ Кръмп и опитното око на мис Марпъл незабавно го прецени. „Шарят му очите — каза си тя. — И е изплашен до смърт.“

Кръмп видя висока възрастна жена със старомодно палто и пола от туид, два шала и филцова шапчица с птиче перо. Тя носеше обемиста чанта и до краката ѝ имаше куфар — стар, но от добро качество. Кръмп видя в нейно лице една истинска дама, затова каза: „Да, мадам?“ — с възможно най-приятния си и почтителен тон.

— Бих ли могла да видя господарката, моля? — попита мис Марпъл.

Кръмп отстъпи, за да ѝ направи път да влезе. Той вдигна куфара и внимателно го постави в антрето.

— Как да ви кажа, мадам — доста несигурно изрече той. — Не знам коя точно...

Мис Марпъл му помогна да излезе от затруднението.

— Дойдох във връзка с бедното момиче, което е било убито. Гладис Мартин.

— А, разбирам, мадам. Е, в такъв случай... — той прекъсна и погледна към вратата на библиотеката, на която току-що се бе появила висока млада жена. — Това е мисис Ланс Фортескю, мадам.

Пат приближи и двете с мис Марпъл се измериха с поглед. Мис Марпъл изпитваше леко чувство на изненада. Не бе очаквала точно в този дом да срещне някого от рода на Патриша Фортескю. Интериорът беше почти такъв, какъвто си го бе представяла, но Пат някак си не се вписваше в него.

— За Гладис е, мадам — услужливо каза Кръмп.

Пат доста колебливо произнесе:

— Бихте ли влезли тук? Ще бъдем съвсем сами.

Тя тръгна към библиотеката, а мис Марпъл я последва.

— Може би желаете да видите някого по-специално, нали? — попита Пат. — Защото може би аз няма да ви бъда полезна. Виждате ли, ние със съпруга ми се завърнахме от Африка едва преди няколко дни. Всъщност не знаем много за обитателите на дома, но мога да ви доведа моята зълва или етърва си.

Мис Марпъл погледна момичето и то ѝ се понрави. Харесаха ѝ сериозността и нейната простота. Странно защо, но изпита към нея жалост. Една обстановка с пъстра басма, коне и кучета, смътно чувстваше мис Марпъл, би била много по-подходяща за нея, вместо този претрупан интериор. На надбягванията с понита и коли, които се провеждаха около Сейнт Мери Мийд, мис Марпъл беше виждала много жени като Пат и добре ги познаваше. Чувстваше се свободно с това момиче, което не изглеждаше щастливо.

— Много е просто наистина — каза мис Марпъл, като си сваляше внимателно ръкавиците и опъваше пръстите им. — Знаете ли, прочетох във вестника, че Гладис Мартин е била убита. А аз, естествено, знам всичко за нея. Тя е от моя край. Всъщност аз я обучих за домашна прислужница. И тъй като с нея се е случила тази ужасна

история, почувствах, да, почувствах, че трябва да дойда и да видя дали мога да сторя нещо.

— Да — каза Пат. — Естествено. Разбирам ви.

И тя наистина разбираше. Постъпката на мис Марпъл ѝ изглеждаше съвсем естествена.

— Смятам, че много добре сте направили, като сте решили да дойдете — каза Пат. — Изглежда никой не знае много за нея. Имам предвид роднини и тям подобни.

— Не — каза мис Марпъл, — естествено не. Тя няма никакви роднини. Изпратиха ми я от сиропиталището „Сейнт Фейт“. Много добро заведение, макар, за съжаление, страдащо от недостиг на средства. Ние правим това, което можем за момичетата там, мъчим се да им дадем добра подготовка. Гладис дойде при мен, когато беше на седемнадесет години и аз я научих как да прислужва на масата, как да подрежда приборите и прочие. Разбира се, тя не остана дълго време. Тези момичета никога не се задържат много. Щом придоби малко опит, отиде и се хвана на работа в едно кафене. Момичетата почти винаги търсят такава работа. Мислят си, че животът там е по-свободен и весел, нали разбирате? Може и така да е. Аз наистина не знам.

— Даже не съм я и виждала — каза Пат. — Хубавичка ли беше?

— О, не — рече мис Марпъл, — съвсем не. Кожата ѝ не беше хубава, имаше доста петна. Беше си и малко глупавичка. Не предполагам — замислено продължи мис Марпъл, — че е имала много приятели. Бедното момиче, доста се интересуваше от мъжете. Но не може да се каже, че те я забелязваха, а другите момичета по-скоро я използваша.

— Звучи доста жестоко — произнесе Пат.

— Да, мила моя — каза мис Марпъл, — опасявам се, че животът е жесток. Човек наистина не знае какво да прави с такива като Гладис. Те обичат да ходят на кино и на подобни места, но винаги си мислят за невъзможни неща, които по всяка вероятност не могат да им се случат. Може би това е вид щастие. Но се разочароват. Мисля, че Гладис се е разочаровала от живота в кафенетата и ресторантите. Нищо бляскаво или интересно не ѝ се е случило, само ѝ е било трудно да стои права повечето време. Вероятно затова се е върнала към работата като домашна прислужница. Отдавна ли е работела тук?

Пат поклати глава.

— Предполагам, че не. Може би един-два месеца. — Пат направи пауза, после продължи: — Изглежда толкова ужасно и безсмислено тя да е била замесена в тази история. Предполагам, че е видяла или забелязала нещо.

— Всъщност сериозно ме разтревожи щипката за дрехи — с благия си глас каза мис Марпъл.

— Щипката за дрехи ли?

— Да. Четох за това във вестниците. Предполагам, че е вярно? Че когато са я намерили, носят ѝ бил защипан с щипка за дрехи.

Пат кимна. Розовите бузи на мис Марпъл почервенияха.

— Именно то ме разгневи толкова много, ако можете да ме разберете, мила. Това е такава жестока, надменна постъпка. Тя ми даде известна представа за убиеца. Да извърши такава гавра! Знаете ли, грехота е да се обижда човешкото достойнство. Особено ако човекът вече е мъртъв.

Пат бавно произнесе:

— Мисля, че разбирам мисълта ви. — Тя стана. — Предполагам, че е по-добре да се запознаете с инспектор Нийл. Той е натоварен със случая и сега е тук. Сигурно ще ви се понрави. Много е човечен. — Тя изведнъж потръпна. — Всичко е такъв ужасен кошмар. Такава безсмислена история. Ненормална. Човек не може да я побере в ума си.

— Не бих казала това, знаете ли — произнесе мис Марпъл. — Не, не бих казала това.

Инспектор Нийл изглеждаше изморен и измъчен. Три убийства, за които пресата в цялата страна вдига ужасен шум. Един случай, който беше започнал да протича в добре познато русло, изведнъж се затлачи. Адел Фортескю, толкова подходяща за ролята на убиец, сега бе станала втората жертва на неразбираемо престъпление. В края на този фатален ден помощник-комисарят изпрати да повикат Нийл и двамата мъже разговаряха до късно през нощта.

Въпреки първоначалното си сливане Нийл беше почувствал известно вътрешно удовлетворение. Шаблонът със съпругата и любовникът беше прекалено прост, прекалено лесен. Той винаги бе гледал на него с недоверие и сега това негово недоверие се беше оправдало.

— Цялата работа приема съвсем друг обрат — бе произнесъл намръщено помощник-комисарят, като се разхождаше напред-назад из кабинета си. — Изглежда, Нийл, че си имаме работа с някакъв откачен. Първо съпруга, после съпругата. Но самите обстоятелства в случая сякаш показват, че това си е вътрешен проблем. Всичко е там, в семейството. Някой, който е закусвал с Фортескю, е сложил таксин в кафето или храната му, някой, който е пиел чай със семейството днес следобед, е поставил в чашата на Адел Фортескю калиев цианид. Някой доверен човек, незабелязан, член на семейството. Кой от тях, Нийл?

Нийл сухо каза:

— Пърсивал не е бил там, така че отново е извън играта. Отново е извън играта — повтори инспектор Нийл.

Помощник-комисарят рязко го погледна. Нещо в това повторение бе привлякло вниманието му.

— Каква е идеята ви, Нийл? Хайде, човече, кажете.

Инспектор Нийл имаше невъзмутим вид.

— Нищо. Не бих го нарекъл идея. Мога да кажа само, че е било удобно за него.

— Малко прекалено удобно, а? — Помощник-комисарят размисли и поклати глава. — Смятате, че някак си е успял да го стори? Не виждам как, Нийл. Не, не виждам как. — И добави: — А и той е предпазлив тип.

— Но много интелигентен.

— Като че ли пренебрегвате жените. Така ли е? Все пак има и жени. Илейн Фортескю и жената на Пърсивал. Те са били и на закуската, и на чая през въпросния ден. Всяка от тях би могла да го стори. Нещо ненормално? Е, това невинаги си личи. Може в медицинския картон да е имало нещо.

Инспектор Нийл не отвърна. Мислеше за Мери Дъв. Нямаше определена причина да я подозира, но мислите му течаха в тази посока. У нея имаше нещо необяснимо, нещо незадоволително. Някакъв лек, ироничен антагонизъм. Такова беше отношението ѝ след смъртта на Рекс Фортескю. Какво ли е то сега? Поведението и маниерите ѝ, както винаги, бяха безупречни. Вече не се забавлява, мислеше си той. Може би даже не проявява и антагонизъм. Но той се чудеше дали един-два пъти не беше забелязал следа от страх. Той беше

виновен, престъпно виновен в случая с Гладис Мартин. Това нейно гузно смущение, което беше отдал просто на естествен страх от полицията. Толкова често се беше сблъсквал с това смущение. В този случай е било нещо повече. Гладис е видяла или чула нещо, което е възбудило подозренията ѝ. Вероятно, мислеше си той, е било нещо съвсем дребно, нещо толкова неясно и неопределено, че едва ли ѝ се е искало да го спомене. А сега бедното зайче вече няма да проговори.

Инспектор Нийл с известен интерес погледна благото, напрегнато лице на старата дама, която стоеше сега срещу него в Ютрий Лодж. Отначало се двоумеше как да се държи с нея, но бързо взе решение. Мис Марпъл би могла да му бъде полезна. Тя изглеждаше безупречно честна и като повечето възрастни дами имаше нюха на стара мома към клюките. Тя може би ще измъкне от слугите и от жените на семейство Фортескю разни неща, каквито никога няма да се удадат на него и неговите полицаи. Приказки, догадки, спомени, повторения на казани и извършени неща — от всичко това тя можеше да извлече значимите факти. Затова инспектор Нийл подходи благосклонно.

— Извънредно мило от ваша страна, че сте дошли тук, мис Марпъл — каза той.

— Това е мой дълг, инспектор Нийл. Момичето живя в дома ми. В известен смисъл се чувствам отговорна за него. Беше малко глупавичко, разбирате ли?

Инспектор Нийл я изгледа одобрително.

— Да — каза той, — точно така.

Чувстваше, че тя е стигнала до същността на въпроса.

— Гладис нямаше да знае — каза мис Марпъл — какво би трябвало да стори. Искам да кажа — ако нещо се случи. О, божичко, много зле се изразявам.

Инспектор Нийл възрази, че я разбира.

— Не е можела правилно да преценя важността на нещата, нали това имате предвид?

— О, да, точно така, инспекторе.

— Когато казвате, че е била глупавичка... — Инспектор Нийл прекъсна фразата си.

— Беше доверлива. От този вид момичета, които биха дали на някой мошеник спестяванията си, ако изобщо ги имат. Разбира се, тя

никога не е имала спестявания, защото винаги харчеше парите си за най-неподходящи дрехи.

— А какво ще кажете за мъжете? — попита инспекторът.

— Отчаяно си търсеше приятел — каза мис Марпъл. — Всъщност мисля, че затова напусна Сейнт Мери Мийд. Конкуренцията там е много голяма — мъжете са малко. Тя възлагаше надежди на младежа, който доставяше рибата. Младият Фред казваше на всички момичета по някоя приятна дума, но разбира се, без никаква цел. Това доста обърка бедната Гладис. Все пак, доколкото разбирам, най-сетне си е била намерила приятел?

Инспектор Нийл кимна.

— Така изглежда. Както разбрах, казвал се Албърт Евънс. Изглежда се е запознала с него на някакъв къмпинг. Не ѝ е дал пръстен или нещо подобно, така че може и да си е измислила всичко. Казала на готвачката, че бил минен инженер.

— Изглежда доста неправдоподобно — рече мис Марпъл, — но вероятно това са негови думи. Както ви обясних, тя беше много лековерна. Него изобщо ли не го свързвате с тази работа?

Инспектор Нийл поклати глава.

— Не, не мисля, че има усложнения от този род. Изглежда, че той никога не я е посещавал. От време на време ѝ изпращал по някоя и друга картичка, обикновено от пристанище — вероятно е бил четвърти механик на кораб по балтийската линия.

— Е, добре — каза мис Марпъл, — радвам се, че е имала своята малка романтична история. След като животът ѝ е бил прекъснат по такъв начин... — Тя сви устни. — Знаете ли, инспекторе, това ужасно ме разгневява. — И тя добави същото, което беше казала на Пат Фортескю: — Особено щипката за дрехи. Тази постъпка, инспекторе, е наистина отвратителна.

Инспектор Нийл я изгледа с интерес.

— Разбирам ви много добре, мис Марпъл.

Мис Марпъл извинително се покашля.

— Чудя се дали... Сигурно би било много самонадеяно от моя страна, ако предлага да ви помагам по моя много скромна и, боя се, много женски начин. Имаме си работа със злонамерен убиец, инспектор Нийл, а злото не трябва да остава ненаказано.

— В днешно време тази идея не е на мода, мис Марпъл — доста мрачно произнесе инспектор Нийл. — Което не значи, че не съм съгласен с вас.

— До гарата има хотел, а също и хотел „Голф“ — предпазливо започна мис Марпъл, — а и мисля, че в този дом има една мис Рамсботъм, която проявява интерес към чуждестранни мисионери.

Инспектор Нийл одобрително погледна мис Марпъл.

— Да — каза той. — Тук може би сте права. Не мота да кажа, че съм пожънал големи успехи с тази дама.

— Наистина е много мило от ваша страна, инспектор Нийл — каза мис Марпъл. — Толкова се радвам, че не ме смятате само за любителка на сензации.

Инспектор Нийл се усмихна доста неочаквано. Мислеше си, че мис Марпъл никак не отговаря на общоприетата представа за човек, жадуващ мъст. И все пак, каза си той, тя може би беше точно такава.

— Вестниците — рече мис Марпъл — често поднасят сензации. Но се опасявам, че много може да се желае по отношение на тяхната акуратност. — Тя въпросително погледна инспектор Нийл. — Би било чудесно, ако излагаха само недвусмислените факти.

— Не са особено недвусмислени — каза Нийл. — Ако махнем излишната сензационност, те са следните. Мистър Фортескю е починал в кантората си в резултат на отравяне с таксин. Таксинът се получава от плодовете и листата на тиса.

— Много удобно — каза мис Марпъл.

— Възможно е — отвърна инспектор Нийл, — но няма доказателства за това. Поне засега. — Той наблегна на въпроса, защото смяташе, че тук мис Марпъл би могла да бъде от полза. Ако в къщата е приготвяна някаква отвара или настойка от плодове на тис, мис Марпъл съвсем вероятно щеше да попадне на следи от нея. Тя беше от онези възрастни дами, които сами си приготвят домашни ликьори, ободряващи напитки и билкови чайове. Сигурно знаеше как да ги приготвя и как да отстранява следите от тях.

— А мисис Фортескю?

— Мисис Фортескю е пиела със семейството чай в библиотеката. Последната личност, която напуснала масата с чая и стаята, е била мис Илейн Фортескю, заварената ѝ дъщеря. Тя твърди, че когато излизала от стаята, мисис Фортескю си наливала още една чаша чай. След около

двайсет минути до половин час мис Дъв, която изпълнява ролята на икономка, влязла да вземе подноса от чая. Мисис Фортескю била на канапето, мъртва. До нея стояла чаша чай пълна до четвъртината и в утайката намерихме калиев цианид.

— Който, доколкото знам, действа почти незабавно — каза мис Марпъл.

— Точно така.

— Толкова опасно вещество — промълви мис Марпъл. — Използва се за унищожаване на гнездата на осите, но аз винаги съм била изключително внимателна с него.

— Съвсем сте права — каза инспектор Нийл. — Имаше пакет цианид в бараката на градинари.

— Пак много удобно — коментира мис Марпъл и добави: — Яла ли е нещо мисис Фортескю?

— О, да. Имали са доста богат чай.

— Торता, предполагам? Хляб и масло? Вероятно и кифла? Конфитюр? Мед?

— Да, имало е мед и кифли, шоколадова торта, швейцарско руло и най-различни други неща. — Той я погледна с любопитство. — Калиевият цианид беше в чая, мис Марпъл.

— О, да, да. Напълно разбирам. Само исках да придобия попълна представа. Доста показателно, не намирате ли?

Той я изгледа озадачено. Бузите ѝ бяха розови, а очите ѝ светеха.

— А третата смърт, инспектор Нийл?

— Ами фактите тук също изглеждат достатъчно ясни. Гладис внася подноса с чая, после донася следващия поднос до антрето, но го оставя там. През целия ден тя очевидно е била доста разсеяна. След това никой не я вижда повече. Готвачката, мисис Кръмп, стигна до заключението, че момичето е излязло вечерта, без да каже на никого. Мисис Кръмп се позоваваше на факта, че Гладис носела хубави найлонови чорапи и най-новите си обувки. Тук обаче се оказа, че тя изцяло е на погрешен път. Очевидно момичето внезапно си спомнило, че не е прибрало някои дрехи, които съхнели във на въжета. То изтичало да ги прибере, явно било свалило половината, когато някой незабелязано обвил около врата му един чорап и... край.

— Някой външен човек ли? — попита мис Марпъл.

— Вероятно — отвърна инспектор Нийл. — Но може да е бил и човек от дома. Някой, който е изчакавал възможността да завари момичето само. Когато най-напред я разпитвахме, тя беше смутена, нервна, но се страхувам, че не дооценихме значението на това.

— О, но как бихте могли — възкликна мис Марпъл. — Та хората толкова често изглеждат гузни и объркани, когато ги разпитват полицаи.

— Точно така. Но този път, мис Марпъл, е било по-сериозно. Мисля, че Гладис е видяла някого да върши нещо подозрително. Смятам, че едва ли е било нещо конкретно — иначе тя непременно щеше да проговори. Но мисля, че е издала този факт пред въпросната личност. И тази личност е разбрала, че Гладис представлява опасност за нея.

— И така Гладис е била удушена и носът ѝ бил защипан с щипка — промълви на себе си мис Марпъл.

— Да, отвратителен номер. Гнусна гавра. Просто едно ненужна отвратително перчене.

Мис Марпъл поклати глава.

— Едва ли е било ненужно. Всичко това оформя една схема, нали?

Инспектор Нийл я изгледа с любопитство.

— Не мога напълно да проследя разсъжденията ви, мис Марпъл. Какво разбирате под схема?

Мис Марпъл изведнъж се развълнува.

— Е, имам предвид, че наистина изглежда... Искам да кажа, разглеждано като последователност, ако ме разбирате — човек не може да избяга от фактите, нали?

— Струва ми се, че не ви разбирам съвсем.

— Ами вижте — да вземем най-напред мистър Фортескю. Рекс^[1] Фортескю. Убит в кантората си в града. След това мисис Фортескю, която седяла в библиотеката и пиела чай. Имало е кифли и мед. И после бедната Гладис с щипката за дрехи на носа, като че ли специално да насочи вниманието към цялата тази работа. Според очарователната мисис Ланс Фортескю това било ни в клин, ни в ръкав, но ако човек се замисли над стихчетата, тогава май нещата идват на мястото си, нали?

Инспектор Нийл бавно произнесе:

— Едва ли...

Мис Марпъл бързо продължи:

— Вие сигурно сте на трийсет и пет-шест години, нали, инспектор Нийл? Мисля, че точно когато сте били малък, имаше някаква реакция срещу детските стихчета. Но ако човек е бил възпитаван с „Мама Гъска“, тогава това има много голямо значение, нали? Питам се... — мис Марпъл се поколеба, после явно набра смелост и храбро продължи: — О, много добре знам, че от моя страна е просто нахалство да ви говоря подобни неща.

— Моля ви, говорете каквото желаете, мис Марпъл.

— Е, много мило от ваша страна. Тогава ще продължа. Макар че го върша крайно нерешително, защото знам, че съм много стара и главата ми е доста обърквана, и смея да кажа, че моята идея няма изобщо никаква стойност. Но искам да ви попитам дали имате някакъв напредък по въпроса за косовете?

---

[1] Rex — крал (лат.). — Б.пр. ↑

ΓΛΑΦΑ 14

I

Десетина секунди инспектор Нийл гледаше мис Марпъл с огромно удивление. Първото, което му хрумна, беше, че старата дама се е побъркала.

— Косове ли? — повтори той.

Мис Марпъл енергично закима с глава.

— Да — каза тя и започна да рецитира:

*„Пейте за шест пенса, джоб пълен с ръж комай,
Двайсет и четири коса, опечени във пай.
Птиците запяха, щом паят бе отворен.
Не е ли лакомство това за краля ни достойно?
Кралят в покоите парите си броеше,
Кралицата във гостната хляб и мед ядеше,
Слугинчето в градината простираше прането,
Когато птиче долетя и клъвна му нослето.“*

— Господи боже — възкликна инспектор Нийл.

— Ето, наистина подхожда — каза мис Марпъл. — В джоба му е имало ръж, нали? Така пишеше в един вестник. Другите споменаваха само за зърно, което може да значи всичко, „Фармърс Глори“, или овесени ядки, или даже царевица, но всъщност е било ръж, нали?

Инспектор Нийл кимна.

— Виждате ли? — тържествуващо изрече мис Марпъл. — Рекс Фортескю. Рекс значи крал. В своите покои. А мисис Фортескю, кралицата, в гостната яде хляб и мед. И така, естествено, убиецът е трябвало да сложи онази щипка на носа на бедната Гладис.

— Искате да кажете, че целият план е бил налудничав?

— Е, не бива да бързаме със заключенията, но несъмнено е много странен. Ала вие наистина трябва да проведете разследване за косовите. Защото трябва да има и косове!

Тъкмо в този момент в стаята влезе сержант Хей и настойчиво произнесе:

— Сър.

Като видя мис Марпъл, той млъкна. Инспектор Нийл се окопоти и каза:

— Благодаря ви, мис Марпъл. Ще проуча въпроса. Тъй като се интересувате от момичето, може би ще имате грижата да прегледате нещата от неговата стая. Сержант Хей сега ще ви покаже.

Подчинявайки се, мис Марпъл заситни към вратата.

— Косове! — рече на себе си инспектор Нийл.

Сержант Хей го зяпна.

— Да, Хей, какво има?

— Сър — настойчиво повтори сержант Хей. — Вижте това.

Той извади нещо, увито в зацапана носна кърпа.

— Намерих го в храсталака. Може да е бил изхвърлен там от някой заден прозорец.

Той изгърси предмета върху бюрото пред инспектора, който се наведе напред и го заразглежда с нарастващо вълнение. Вещественото доказателство беше един почти пълен буркан с портокалово сладко.

Инспекторът го гледаше втренчено, без да продума. Лицето му придоби особено вдървено и глуповато изражение. В действителност това означаваше, че умът на инспектор Нийл още веднъж пробягва по въображаема следа. Пред него мислено се въртеше филм. Той видя неотворен буркан с портокалово сладко, видя ръце, които внимателно отварят капачката му, взимат малко количество, смесват го с таксинов препарат и го връщат в буркана, изглаждат повърхността и грижливо слагат обратно капачката. Тук той прекъсна мисълта си и попита сержант Хей:

— Не са ли прехвърляли сладкото от буркана в по-люксови съдове?

— Не, сър. Имали са навика да го сервират в собствения му буркан през войната, когато не достигаха разни работи и продължавали така и след нея.

Нийл промълви:

— Това е улеснило нещата, естествено.

— Още повече — каза сержант Хей, — че мистър Фортескю е бил единственият, който ядъл портокалово сладко за закуска (също и

мистър Пърсивал, когато си бил вкъщи). Другите предпочитали конфитюр или мед.

Нийл кимна.

— Да — каза той. — Това е опростило нещата, нали?

След кратка пауза мисленият филм продължи. Сега действието се развиваше на закуска. Рекс Фортескю се пресегаше за буркана, взимаше една лъжица сладко и го намазваше върху препечения си хляб с масло. По-лесно, много по-лесно така, отколкото по-рискования начин да се постави отровата в чашата му с кафе. Съвсем прост способ за слагане на отровата! А след това? Още една пауза и не толкова ясен кадър. Заместването на този буркан с мармалад с друг, от който е извадено същото количество. А след това отворен прозорец. Една ръка хвърля буркана в христалака. Чия ръка?

Инспектор Нийл делово произнесе:

— Да, естествено ще трябва да го дадем за анализ. Да видят дали има следи от таксин. Не бива да бързаме със заключенията.

— Не, сър. А може да има и отпечатьци от пръсти.

— Може би не точно тези, които ни трябва — мрачно произнесе инспектор Нийл. — Ще има, разбира се — на Гладис, на Кръмп и на самия Фортескю. После вероятно на мисис Кръмп, на продавача и няколко други! Ако някой е поставил в него таксин, щеше да внимава да не оставя отпечатьци от собствените си пръсти по целия буркан. Във всеки случай ви казвам да не избързваме със заключенията. Как поръчват сладкото и къде го държат?

Усърдният сержант Хей имаше отговори на всички тези въпроси.

— Сладкото и конфитюрът се получават в партиди от по шест. Когато старият привършва, в килера слагат нов буркан.

— Това означава — каза Нийл, — че е можело да бъде подправен няколко дни, преди да бъде поднесен на закуска. И е можело да го подправи всеки, който е бил вътре или е имал достъп до къщата.

Изразът „достъп до къщата“ леко озадачи сержант Хей. Той не можеше да разбере в каква насока работи мисълта на неговия началник.

Но Нийл предполагаше това, което му изглеждаше логично.

Ако сладкото е било подправено предварително, тогава това изключва хората, които са били на закуска през фаталната сутрин.

Което откриваше няколко интересни нови възможности.

Той мислено подготвяше разговора си с различни хора — този път от доста по-различен ъгъл.

Още няма да взима определено становище...

Дори ще обмисли сериозно и идеята на тази стара мис Еди-коя си за детското стихотворение. Защото без съмнение то доста удивително съвпаднаше с нещо, което го беше смущавало още от самото начало. Този джоб с ръж.

— Косове? — промълви на себе си инспектор Нийл.

Сержант Хей го зяпна.

— Не сосове, сър — каза той. — Портокалово сладко.

II

Инспектор Нийл потърси Мери Дъв.

Намери я в една от спалните на първия етаж да надзирава Елън, която сваляше от леглото видимо чисти чаршафи. На един стол лежаха купчинка нови хавлиени кърпи.

Инспектор Нийл изглеждаше озадачен.

— Да не идва някой на гости? — попита той.

Мери Дъв му се усмихна. За разлика от Елън, която изглеждаше мрачна и неприветлива, Мери си беше невъзмутима както винаги.

— Всъщност — каза тя, — точно обратното.

Нийл я изгледа въпросително.

— Това е гостната, която бяхме приготвили за мистър Джералд Райт.

— Джералд Райт ли? Кой е той?

— Приятел на мис Илейн Фортескю.

Мери изрече това с възможно най-равен тон.

— Той е трябвало да дойде тук кога?

— Мисля, че е пристигнал в хотел „Голф“ в деня след смъртта на мистър Фортескю.

— Денят след смъртта му ли?

— Така каза мис Фортескю. — Гласът на Мери не се промени ни най-малко: — Каза ми, че искала той да дойде на гости в дома, така че наредих да му приготвят стая. Но сега, след другите две... трагедии, изглежда по-подходящо той да остане на хотел.

— Хотел „Голф“ ли?

— Да.

— Добре — каза инспектор Нийл.

Елън събра чаршафите и кърпите и излезе от стаята.

Мери Дъв изгледа въпросително Нийл.

— Искали сте да ме питате нещо?

Нийл произнесе с приятен тон:

— Важно е да уточним времето, когато са се случили някои събития. Всички членове на семейството, изглежда, не са много наясно

с времето — което може би е разбираемо. От друга страна установих, че вие, мис Дъв, сте изключително точна при определянето му.

— Също разбираемо!

— Да, навярно. Аз наистина трябва да ви поздравя за начина, по който ръководите този дом, въпреки... е, паниката, която трябва да са причинили тези последни убийства. — Той помълча и след това полюбопитства: — Как се справихте?

Вътрешното му чувство му бе подсказало, че единствената пукнатина в бронята на непроницаемата Мери Дъв е удоволствието, което тя изпитва от собствената си експедитивност. Отговорът ѝ прозвуча малко по-меко:

— Разбира се, семейство Кръмп пожелаха веднага да напуснат.

— Не можем да позволим това.

— Знам. Но им казах също, че има голяма вероятност мистър Пърсивал Фортескю да покаже щедрост към тези, които са му спестили неудобствата.

— А Елън?

— Елън няма желание да напуска.

— Елън няма желание да напуска — повтори Нийл. — Значи е много хладнокръвна.

— На нея ѝ доставят удоволствие произшествията — обясни Мери Дъв. — Както мисис Пърсивал и тя намира в тях определено вълнение.

— Интересно. Смятате ли, че трагедиите са доставили удоволствие на мисис Пърсивал?

— Не, разбира се, че не. Би било прекалено. Просто бих казала, че това ѝ е дало възможност да... е, да устои на тях.

— А на вас самата как повлияха, мис Дъв?

Мери Дъв сви рамене.

— Не беше приятно преживяване — сухо каза тя.

Инспектор Нийл отново изпита желание да преодолее защитните сили на тази млада жена — да разбере какво всъщност се крие зад цялата нейна експедитивност и грижовност.

Той само каза рязко:

— И така, да възстановим мястото и времето на произшествията. Последния път, когато сте видели Гладис Мартин, е било в антрето преди чая, в пет без двайсет?

— Да, казах ѝ да внесе чая.

— А вие самата откъде идвахте?

— От горния етаж. Стори ми се, че няколко минути преди това чух телефона да звъни.

— И сигурно Гладис го е вдигнала?

— Да. Било е грешка. Някой търсел пералнята на Бейдън Хийт.

— И тогава ли сте я видели за последен път?

— Тя внесе подноса с чая в библиотеката десетина минути по-късно.

— И след това влезе мис Илейн Фортескю, така ли?

— Да, три-четири минути по-късно. После се качих горе да кажа на мисис Пърсивал, че чаят е готов.

— Така ли постъпвате обикновено?

— О, не, всеки идваше за чая, когато си поискаше, но мисис Фортескю попита къде са другите. Стори ми се, че чух мисис Пърсивал да идва, но бях сбъркала.

Нийл я прекъсна. Ето нещо ново.

— Искате да кажете, че сте чули някой да се движи горе?

— Да, стори ми се, че беше на най-горната площадка. Но никой не слезе, така че аз се качих. Мисис Пърсивал беше в спалнята си. Тъкмо бе влязла. Била ходила на разходка.

— На разходка значи. И тогава часът беше...

— О, някъде към пет, струва ми се.

— А мистър Ланселот Фортескю пристигна — кога?

— Няколко минути, след като пак слязох долу. Мислех, че е дошъл по-рано, но...

Инспектор Нийл я прекъсна:

— Защо мислехте, че е пристигнал по-рано?

— Защото ми се стори, че го зърнах през прозореца на площадката.

— Имате предвид в градината?

— Да. Някой ми се мярна зад плета с тисовете и си помислих, че може да е той.

— И това беше, когато сте слизали надолу, след като сте съобщили на мисис Пърсивал Фортескю, че чаят е готов?

Мери го поправи:

— Не, не тогава. По-рано беше — когато слизах първия път.

Инспектор Нийл се втренчи в нея.

— Сигурна ли сте в това, мис Дъв?

— Да, абсолютно сигурна съм. Ето защо се изненадах да го видя — когато той в действителност натисна звънеца.

Инспектор Нийл поклати глава. Стараеше се гласът му да не издава неговото вътрешно вълнение, когато каза:

— Не може човекът, когото сте видели в градината, да е бил Ланселот Фортескю. Неговият влак, който е трябвало да пристигне в 4 часа и 28 минути, закъснял с девет минути. Той пристигнал на гарата в Бейдън Хийт в 4 часа и 37 минути. Трябвало е да почака такси няколко минути — този влак винаги е много пълен. В действителност било почти пет без четвърт (пет минути, след като сте видели мъха в градината), когато тръгнал от гарата, а пътят с кола дотук е десет минути. Той е платил на шофьора при градинската врата най-рано около пет без пет. Не, не сте видели Ланселот Фортескю.

— Сигурна съм, че видях някого.

— Да, видели сте някого. Смрачавало се е. Не сте могли добре да огледате човека, нали?

— О, да. Не можех да видя лицето му, а само фигурата — висок и строен. Очаквахме Ланселот Фортескю и затова си помислих, че е той.

— Накъде отиваше?

— Зад плета от тисове вървеше към източната страна на къщата.

— Там има странична врата. Заключена ли я държат?

— Не, само когато се заключват всички врати за през нощта.

— Всеки би могъл да влезе през тази странична врата, без да го забележи някой от домашните.

Мери Дъв размисли.

— Всъщност — да. — Тя бързо добави: — Искате да кажете, че човекът, когото по-късно съм чула горе, е можел да влезе оттам? Можело е да се крие... горе?

— Нещо подобно.

— Но кой?

— Остава да разберем това. Благодаря ви, мис Дъв.

Когато тя си тръгваше, инспектор Нийл небрежно произнесе:

— Впрочем предполагам, че не можете да ми кажете нещо за косовете?

Изглежда за пръв път Мери Дъв се стъписа. Тя рязко се извърна.

— Аз... какво казахте?

— Само ви питах за косовете.

— Сиреч...

— Косовете — повтори инспектор Нийл.

Беше направил най-глупавата си физиономия.

— Имате предвид онази дивотия през лятото? Но сигурно това не може... — Тя замлъкна.

Инспектор Нийл произнесе с приятен тон:

— Чух нещо за това, но бях сигурен, че от вас ще получа ясно обяснение.

Мери Дъв отново стана спокойна и практична, както обикновено.

— Мисля, че трябва да е било някаква глупава, злобна шега — поясни тя. — Тук, в кабинета на мистър Фортескю, върху бюрото, имаше четири мъртви коса. Беше през лятото. Бяхме отворили прозорците и си помислихме, че трябва да е било момчето на градинаря, макар то да настояваше, че никога не е правило нещо подобно. Но онези косове, които преди това висяха до плодните дръвчета, наистина бяха застреляни от градинаря.

— И някой ги свалил оттам и ги сложил на бюрото на мистър Фортескю?

— Да.

— Има ли, според вас, някаква причина за това, някаква връзка с косове?

Мери поклати глава.

— Мисля, че не.

— Как прие това мистър Фортескю? Беше ли ядосан?

— Естествено, че беше ядосан.

— Но не, да кажем, смутен?

— Наистина не мога да си спомня.

— Добре — заключи инспектор Нийл.

Той не каза нищо повече. Мери Дъв отново понечи да си тръгне, но този път той си помисли, че тя върви доста неохотно, сякаш бе искала да разбере повече за това, което се върти в главата му. Колкото и неблагоприятно да изглеждаше, но единственото, което изпитваше инспектор Нийл към мис Марпъл, беше яд. Тя му бе подхвърлила, че

трябва да има косове и ето ги тях! Ясно е, че не са двадесет и четири. Но все пак косове.

Случката е станала още през лятото и инспектор Нийл не можеше да ѝ намери място в цялата история. Не смяташе да остави тези призрачни косове да го отклонят от трезвото и логично разследване на убийство, извършено от престъпник със здрав разум, подтикван от смислен мотив, но отсега нататък щеше да се наложи да има предвид и по-налудничави вероятности.

ΓΛΑΦΑ 15

I

— Извинявайте, че пак ви безпокоя, мис Фортескю, но искам да бъда съвсем наясно. Доколкото знаем, вие сте били последният човек — или по-скоро предпоследният, — който е видял мисис Фортескю жива. Напуснали сте гостната около пет и двайсет, нали?

— Горе-долу тогава — отвърна Илейн. — Не мога да кажа точно. — После добави с оправдателен тон: — Човек не гледа часовниците през цялото време.

— Не, разбира се, че не. През времето, когато сте били сама с мисис Фортескю, след като другите са си отишли, за какво разговаряхте?

— Има ли значение за какво сме говорили?

— Може би не — отвърна инспектор Нийл, — но това би могло да ми даде някаква следа за какво си е мислела мисис Фортескю.

— Искате да кажете... мислите, че тя може да го е извършила сама?

Инспектор Нийл забеляза как лицето ѝ се проясни. Това несъмнено би било много удобно решение, що се отнася до семейството. Инспектор Нийл нито за миг не допусна, че може да е така. Той не виждаше Адел Фортескю способна на самоубийство. Даже и да е отровила съпруга си и да е била убедена, че може да бъде разобличена, тя не би и помислила да се самоубие. Би вярвала с оптимизъм, че дори и да я съдят за убийство, ще бъде оправдана. Той обаче нямаше нищо против Илейн Фортескю да поддържа тази хипотеза, затова съвсем чистосърдечно каза:

— Поне съществува такава възможност, мис Фортескю. Сега може би ще ми кажете точно за какво разговаряхте?

— Всъщност за мои неща — запъна се Илейн.

— А именно? — той направи въпросителна пауза. Изразът на лицето му беше благосклонен.

— Аз... един мой приятел тъкмо беше пристигнал в околността и питах Адел дали би имала някакви възражения, ако... ако го поканя да спи тук, в къщата.

— Аха. И кой е този приятел?

— Казва се Джералд Райт. Учител е. Той... отседнал е в хотел „Голф“.

— Много близък приятел, вероятно?

Лицето на инспектор Нийл засия с такава бащинска доброжелателност, че това прибави към възрастта му още поне петнадесет години.

— Може би ще трябва скоро да очакваме интересна новина?

Когато видя неловкия жест, който девойката направи с ръка и изчервеното ѝ лице, той се разкая. Тя явно беше влюбена в този човек.

— Ние... ние всъщност не сме сгодени и, разбира се, не бихме обявили годещ тъкмо сега, но... Е, добре, мисля, че ние... че ние ще се оженим.

— Моите поздравления — с приятен глас произнесе инспектор Нийл. — Мистър Райт е отседнал в хотел „Голф“, така ли казахте? От колко време е там?

— Телефонирах му, когато почина татко.

— И той е пристигнал веднага. Разбирам — рече инспектор Нийл. Той произнесе тази своя любима фраза с приятелски и насърчителен тон.

— Какво ви отвърна мисис Фортескю, когато я попитахте за него?

— О, тя каза, че нямала нищо против, можело да си поканя, когото поискам.

— Значи тя е била благосклонна по въпроса?

— Не точно благосклонна. Имам предвид, че тя каза...

— Да, какво каза?

Илейн пак се изчерви.

— О, някаква глупост — че сега съм можела да направя много по-добър избор. Подобно нещо можеше да се очаква от Адел.

— Е — успокоително изрече инспектор Нийл, — роднините обикновено казват такива неща.

— Да, да, наистина. Но на хората често им е трудно да... да оценят Джералд, както трябва. Той е интелектуалец, нали разбирате, и има нестандартни и прогресивни идеи, които хората не одобряват.

— Значи затова не са се погаждали с баща ви?

Илейн силно се изчерви.

— Татко беше много несправедлив и пълен с предразсъдъци. Той нарани чувствата на Джералд. В действителност, отношението на баща ми толкова разстрои Джералд, че той замина и не ми се обаждаше по цели седмици.

И вероятно нямаше и да се обади, ако баща ти не беше починал и не беше ти оставил цял куп пари, помисли си инспектор Нийл. А на глас изрече:

— А за нещо друго разговаряхте ли с мисис Фортескю?

— Не. Не, мисля, че не.

— И това е било някъде към пет и двадесет и пет, а мисис Фортескю е била намерена мъртва в шест и пет. Вие не сте ли се връщали в стаята през този половин час?

— Не.

— Какво правихте?

— Ами... аз излязох за малко на разходка.

— До хотел „Голф“ ли?

— Аз... Е, да, но Джералд го нямаше.

Инспектор Нийл пак каза: „Разбирам“, но този път тонът му означаваше, че разговорът е приключил. Илейн Фортескю стана и попита:

— Това всичко ли е?

— Да, благодаря, мис Фортескю.

Докато тя ставаше, Нийл небрежно произнесе:

— Можете ли да ми кажете нещо за косовете?

Тя се втренчи в него.

— Косове ли? Искате да кажете онези в пая? Наистина би трябвало да бъдат в пая, помисли си инспекторът. Но просто попита:

— Кога беше това?

— О! Преди три-четири месеца, а имаше и няколко на бюрото на татко. Той беше разярен.

— Разярен, така ли? Разпитваше ли много?

— Да, разбира се, но не можахме да открием кой ги е сложил там.

— Имате ли представа защо е бил толкова ядосан?

— Е, това си беше доста гадна постъпка, нали?

Нийл замислено я погледна, но по лицето ѝ не личеше да увърта. Той каза:

— А, само още едно нещо, мис Фортескю. Знаете ли дали мащехата ви някога е правила завещание?

— Нямам представа. Предполагам, че да. Хората обикновено правят завещания, нали?

— Би трябвало, но от това невинаги следва, че имат. Вие самата правили ли сте завещание, мис Фортескю?

— Не... Не, не съм. Просто не съм имала какво да завещавам, но сега, разбира се...

По погледа ѝ той разбра, че тя започва да осъзнава настъпилата промяна в положението си.

— Да — каза той. — Петдесет хиляди лири са голяма отговорност. Това променя много неща, мис Фортескю.

II

Няколко минути, след като Илейн Фортескю излезе от стаята, инспектор Нийл остана седнал, гледайки замислено пред себе си. Наистина имаше нов материал за размисъл. Изявлението на Мери Дъв, че около 4 часа и 35 минути е видяла в градината мъж, откриваше някои нови възможности. Стига Мери Дъв да бе казала истината. Не влизаше в навиците на инспектор Нийл да допуска, че някой, който е да е той, говори истината. Но като обмисляше изявлението ѝ, той не намираще основателна причина тя да лъже. Бе склонен да мисли, че Мери Дъв говори истината, когато заявява, че е видяла в градината някакъв мъж. Съвсем ясно беше, че той не би могъл да бъде Ланселот Фортескю, а мъж с подобен на неговия ръст и телосложение и ако точно по това време в градината е имало човек и още повече се е движел крадешком, съдейки по начина, по който е пропълзял зад плета от тис, тогава този факт несъмнено откриваше нови насоки за размисъл.

В допълнение на това нейно изявление беше и другото ѝ твърдение, че е чула някой да се движи по горния етаж. То на свой ред се връзваше с нещо друго. Парченцето кал, което беше намерил върху пода на будоара на Адел Фортескю. Мисълта на инспектор Нийл се спираше върху деликатното малко бюро там. Прилична имитация на антика с недотам добре скрито тайно чекмедже. В него имаше три писма, писма от Вивиан Дюбоа до Адел Фортескю. По време на кариерата на инспектор Нийл през ръцете му бяха минали голям брой любовни писма от един или друг вид. Познаваше и страстни, и глупави, и сантиментални, и заядливи писма. Имаше и предпазливи. Инспектор Нийл беше склонен да причисли тези трите към последния вид. Дори и да ги прочетяха в съда при бракоразводно дело, щяха да минат за плод на едно чисто платонично приятелство. Макар че в този случай: „Платонично приятелство на куково лято!“ — не съвсем изискано си помисли инспекторът. Когато намери писмата, Нийл незабавно ги изпрати в Скотланд Ярд, тъй като по онова време въпросът беше дали прокуратурата смята, че има достатъчно улики да

заведе дело само срещу Адел Фортескю или срещу Адел Фортескю и Вивиан Дюбоа. Всичко сочеше, че Рекс Фортескю е бил отровен от съпругата си със или без съучастничеството на нейния любовник. Макар и предпазливи, те достатъчно ясно даваха да се разбере, че Вивиан Дюбоа ѝ е бил любовник, но поне доколкото виждаше инспектор Нийл, в текста не се откриваха никакви признаци на подбуждане към престъпление. Може да е имало такива при разговор, но Вивиан Дюбоа е бил прекалено предпазлив да напише подобно нещо.

Инспектор Нийл с право подозираше, че Вивиан Дюбоа е поискал от Адел Фортескю да унищожи писмата му и че тя му е казала, че го е сторила.

Е, а сега пред тях стояха още две убийства. И това означаваше, или би трябвало да означава, че Адел Фортескю не е убила съпруга си.

Освен ако — инспектор Нийл обмисляше нова хипотеза — Адел Фортескю е искала да се омъжи за Вивиан Дюбоа, а Вивиан Дюбоа е искал не Адел Фортескю, а нейните сто хиляди лири, които е щяла да наследи след смъртта на съпруга си. Той може би се е надявал, че смъртта на Рекс Фортескю ще бъде приписана на естествени причини — някакъв вид инсулт или инфаркт. В края на краищата през последната година изглежда всички са се тревожели за здравето на Рекс Фортескю. (Между другото, инспектор Нийл си каза, че трябва да проучи този въпрос. Нещо му подсказваше, че това би могло да бъде важно.) После смъртта на Рекс Фортескю не се е осъществила според плана. Тя незабавно беше диагностицирана като отравяне, като бе назована и точната отрова.

Ако се предположи, че Адел Фортескю и Вивиан Дюбоа са били виновни, как биха се чувствали тогава? Вивиан Дюбоа щеше да бъде уплашен, а Адел Фортескю щеше да е изгубила и ума, и дума. Тя щеше да върши или да говори глупости. Щеше да телефонира на Дюбоа и да разговаря с него недискретно, така че той щеше да разбере, че може да са подочули нещо в Ютрий Лодж. Какво щеше да направи след това Вивиан Дюбоа?

Още беше рано да се опита да отговори на този въпрос, но инспектор Нийл реши в най-скоро време да провери в хотел „Голф“ дали Дюбоа е влизал или излизал от хотела между 4 часа и 15 минути и 6 часа. Вивиан Дюбоа беше висок и мургав като Ланс Фортескю. Той

може да се е промъкнал от градината през страничната врата, да се е качил горе и после какво? Потърсил е писмата и е открил, че ги няма? Чакал е там, може би докато се освободи пътят, после е слязъл в библиотеката, след като чаят е бил привършил и Адел Фортескю е била сама?

Но всичко това щеше да...

Нийл беше разпитал Мери Дъв и Илейн Фортескю. Сега трябваше да чуе какво има да каже съпругата на Пърсивал Фортескю.

ΓΛΑΦΑ 16

I

Инспектор Нийл завари мисис Пърсивал в собствената ѝ всекидневна на горния етаж да пише писма. Когато той влезе, тя се изправи доста нервно.

— Има ли нещо... какво... дали...

— Моля, седнете, мисис Фортескю. Просто бих желал да ви задам още няколко въпроса.

— О, да. Разбира се, инспекторе. Всичко е толкова ужасно, нали? Толкова ужасно!

Тя доста неспокойно седна в един фотьойл. Инспектор Нийл се настани на малкия, обикновен стол до нея. Изучаваше я много погрижливо, отколкото досега. „В известен смисъл посредствена жена — мислеше той, — а също и не много щастлива. Неспокойна, незадоволена, с ограничен миروглед и все пак трябва да е била сръчна и способна като медицинска сестра“. Макар че чрез брака си със заможен мъж си беше осигурила много свободно време, то не я задоволяваше. Купуваше дрехи, четеше романи и ядеше сладкиши, но той си спомни ненаситното ѝ вълнение вечерта след смъртта на Рекс Фортескю и видя в това не толкова задоволяване на вкус към злокобното, колкото разкриване на безплодната пустош от скука, сред която протичаше животът ѝ. Под изучаващия му поглед клепачите ѝ трепкаха нагоре-надолу. Те ѝ придаваха едновременно нервно и виновно изражение, но той не можеше да бъде сигурен, че случаят е точно такъв.

— Опасявам се — успокояващо произнесе инспекторът, — че ни се налага отново да задаваме въпроси на хората. Трябва да е много досадно за всички вас. Оценявам това, уверявам ви, но разбирате ли, толкова много зависи от точното определяне на времето на събитията. Доколкото разбирам, вие сте слезли за чая доста късно? Всъщност мис Дъв се е качила и ви е завела.

— Да. Да, така беше. Тя дойде и каза, че чайт е сервиран. Нямах представа, че е толкова късно. Бях заета с писма.

Инспектор Нийл хвърли един поглед към бюрото.

— Разбирам — каза той. — Но кой знае защо си мислех, че сте били на разходка.

— Тя така ли каза? Да, сега се сещам. Пиших писма, но по едно време ме заболя главата и стана толкова задушно, че излязох и... ъ-ъ-ъ... да се поразтърча. Само из градината.

— Разбирам. И никого ли не срещнахте?

— Да съм срещнала някого? — Тя се втренчи в него.

— Какво имате предвид?

— Питам се дали не сте видели някого или пък някой да ви е видял по време на тази ваша разходка.

— Забелязах в далечината градинаря и това е всичко.

— Тя го гледаше с подозрение.

— И след това сте влезли вкъщи, качили сте се тук в стаята си и тъкмо сте се събличали, когато мис Дъв дошла да ви каже, че чаят е готов.

— Да. Да, и аз слязох долу.

— И кой беше там?

— Адел и Илейн, а след една-две минути пристигна и Ланс. Моят девер, нали знаете? Този, който се върна от Кения.

— И след това всички сте пили чай, така ли?

— Да, пихме чай. После Ланс се качи да види леля Ефи, а аз дойдох тук, за да си довърша писмата. Илейн и Адел останаха долу.

Той кимна насърчително.

— Да. Изглежда, че мис Фортескю е останала с мисис Фортескю цели пет или десет минути, след като сте си тръгнали. Вашият съпруг не беше ли се върнал още?

— О, не. Пърси... Вал се върна вкъщи едва към шест и половина — седем часа. Задържали го в града.

— С влак ли се е върнал?

— Да. А от гарата взел такси.

— Беше ли необичайно за него да се връща с влака?

— Понякога пътува с него, но не много често. Сигурно е ходил на различни места из града, където е доста трудно да се паркира колата. По-лесно му е било да вземе влака за вкъщи от Канън Стрийт.

— Разбирам — каза инспектор Нийл. Той продължи: — Попитам съпруга ви дали мисис Фортескю е направила завещание преди

смъртта си. Той каза, че според него не е. Случайно вие да знаете нещо по въпроса?

За негова изненада Дженифър Фортескю енергично закима.

— О, да — рече тя. — Адел беше направила завещание. Тя ми каза.

— Наистина ли? Кога е било това?

— Не много отдавна. Мисля, че преди около месец.

— Много интересно — произнесе инспектор Нийл.

Мисис Пърсивал нетърпеливо се наведе напред. Сега лицето ѝ излъчваше оживление. Ясно беше, че ѝ доставя удоволствие да демонстрира по-голямата си осведоменост.

— Вал не знаеше за това. Никой не знаеше. Аз случайно го открих. Бях на улицата. Тъкмо бях излязла от книжарницата и видях Адел да излиза от адвокатската кантора. Нали знаете, „Ансъл & Уоръл“. На главната улица.

— Аха — рече Нийл, — местните адвокати ли?

— Да. И аз казах: „Какво си правила там?“ — така казах, а тя се засмя и рече: „Иска ти се да знаеш, нали?“ И след това, както си вървахме заедно, тя рече: „Ще ти кажа, Дженифър. Направих завещание.“ „Ами — рекох аз, — че защо правиш това, Адел? Да не би да си болна или нещо подобно?“ А тя отвърна, че не, разбира се, не била болна. Никога не се била чувствала по-добре. Само че всеки трябвало да си направи завещанието. Каза, че нямала намерение да ходи при онзи надут семеен адвокат в Лондон, мистър Билингсли, защото старият доносник щял да намине към къщи и да каже на семейството. „Не — каза тя, — завещанието ми си е моя собствена работа, Дженифър, и ще си го направя, както аз намеря за добре и никой няма да знае за него.“ „Добре, Адел — рекох аз, — на никого няма да кажа. Дори и на Пърси.“ Моето мнение е, че ние жените трябва да се поддържаеме, нали, инспектор Нийл?

— Без съмнение, това е много хубаво чувство от ваша страна, мисис Фортескю — дипломатично изрече инспектор Нийл.

— Сигурна съм, че никога не съм била зловна — каза Дженифър. — Не обичах особено много Адел, разбирате ли какво искам да кажа? Винаги съм я мислила за такъв тип жена, която пред нищо няма да се спре, за да постигне своето. Но сега тя е мъртва, горката, и може би съм имала погрешно мнение за нея.

— Е, много ви благодаря, мисис Фортескю, бяхте ми много полезна.

— Моля ви, моля ви. Ще бъда доволна, ако съм ви помогнала с нещо. Всичко е толкова ужасно, нали? Коя е възрастната дама, която пристигна тази сутрин?

— Някоя си мис Марпъл. Беше много любезна да дойде тук, за да ни даде допълнителни сведения за Гладис. Изглежда, че Гладис Мартин някога е работила при нея.

— Наистина ли? Колко интересно.

— Само още един въпрос, мисис Пърсивал. Да знаете нещо за косове?

Дженифър Фортескю подскочи. Тя изпусна на пода чантичката си и се наведе да я вземе.

— Косове ли, инспекторе? Косове? Какви косове?

Говореше доста задъхано. Леко усмихнат, инспектор Нийл каза:

— Просто косове. Живи или мъртви, или даже, така да се каже, символични?

Дженифър Фортескю рязко отсече:

— Не знам какво имате предвид. Нямам представа за какво говорите.

— Значи нищо не знаете за косовете, мисис Фортескю?

Тя бавно произнесе:

— Предполагам, че имате предвид онези в пая през лятото. Всичко това беше много глупаво.

— А няколко са били оставени на масата в библиотеката, нали?

— Всичко това беше страшно глупав номер. Не знам кой ви е казал за това. Мистър Фортескю, свекърът ми, много се ядоса.

— Само това ли? Нещо повече?

— А разбирам какво имате предвид. Да, предполагам... да, наистина. Той ни попита дали сме виждали някакви непознати хора наоколо.

— Непознати? — инспектор Нийл повдигна вежди.

— Е, да, така каза — с отбранителен тон отвърна мисис Пърсивал.

— Непознати значи — замислено повтори инспектор Нийл. После попита: — Смятате ли, че той се е страхувал от нещо?

— Да се страхува ли? Не ви разбирам.

— Да е бил неспокоен. Тоест, във връзка с непознати.

— Да. Да, доста. Разбира се, аз не мога да си спомня много добре. Виждате ли, беше преди няколко месеца. Мисля, че е бил само някакъв глупав номер. Може да е бил Кръмп. Наистина смятам Кръмп за доста неуравновесен човек и съм абсолютно сигурна, че пие. Той понякога се държи много нахално. Често се чудя дали не е имал зъб на мистър Фортескю. Смятате ли, че това е възможно, инспекторе?

— Всичко е възможно — отвърна инспектор Нийл и излезе от стаята.

II

Пърсивал Фортескю беше в Лондон, но инспектор Нийл намери Ланселот седнал в библиотеката заедно със съпругата си. Играеха шах.

— Не желая да ви прекъсвам — извинително произнесе Нийл.

— Ние само си убиваме времето, нали, Пат?

Пат кимна.

— Сигурно ще сметнете въпроса ми за доста глупав — рече Нийл. — Знаете ли нещо за косове, мистър Фортескю?

— Косове ли? — Ланс явно се забавляваше. — Какъв вид косове? Истинските птици ли имате предвид или търговията с роби^[1]?

С внезапна обезоръжаваща усмивка инспектор Нийл произнесе:

— Не съм сигурен какви точно, мистър Фортескю. Просто бяха споменати косове.

— Боже мой. — Ланселот изведнъж застана нащрек. — Предполагам, че не се отнася за старата мина „Кос“?

Инспектор Нийл натъртено попита:

— Мина „Кос“ ли? Какво е това?

Ланс се намръщи озадачено.

— Лошото е, инспекторе, че и аз самият не мога добре да си спомня. Имам само смътна представа за някаква съмнителна сделка на баща ми в миналото. Нещо на западния бряг на Африка. Мисля, че леля Ефи веднъж му натякна, но не мога да си спомня нищо определено.

— Леля Ефи ли? Това трябва да е мис Рамсботъм, нали?

— Да.

— Ще отида да я попитам — рече инспектор Нийл и унило добави: — Тя е доста трудна старица, мистър Фортескю. Винаги ме кара да се притеснявам.

Ланс се засмя.

— Да. Леля Ефи наистина е голям образ, но може да ви бъде от помощ, инспекторе, ако я подхванете както трябва. Особено ако задълбаετε в миналото. Тя има превъзходна памет и положително изпитва удоволствие да си спомня всичко, което би напакостило по

някакъв начин. — И замислено добави: — Има и още нещо. Нали знаете, че се качвах да я видя скоро, след като се върнах тук. Всъщност веднага след чая. И тя говореше за Гладис, убитата прислужница. Тогава не е знаела, че е убита, разбира се. Но леля Ефи беше абсолютно убедена, че Гладис знаела нещо, което не била казала на полицията.

— В това съм почти сигурен — рече инспектор Нийл. — Бедното момиче вече никога няма да го каже.

— Не. Изглежда, че леля Ефи ѝ е дала добър съвет да изпее всичко, което знае. За съжаление, момичето не я е послушало.

Инспектор Нийл кимна. Готов за схватка, той атакува крепостта на мис Рамсботъм. Доста се изненада, когато намери там мис Марпъл. Изглеждаше, че двете дами обсъждаха мисионерската дейност в чужбина.

— Аз си тръгвам, инспекторе. — Мис Марпъл бързо се изправи на крака.

— Няма нужда, мадам — каза инспектор Нийл.

— Поканих мис Марпъл да се премести да спи в къщата — поясни мис Рамсботъм. — Няма смисъл да харчи пари за онзи глупав хотел „Голф“. Там е безбожно свърталище на спекуланти. По цяла вечер пиянстват и играят карти. По-добре да бъде у едно почтено християнско семейство. Има стая до моята. Последния път в нея спеше д-р Мери Питърс, мисионерката.

— Това е страшно мило от ваша страна — рече мис Марпъл, — но аз наистина мисля, че не бива да се натрапвам на един дом в траур.

— Траур ли? Дрън-дрън — възрази мис Рамсботъм. — Кой в тази къща ще заплаче за Рекс? Или пък за Адел? Да не би да се тревожите за полицията? Имате ли някакви възражения, инспекторе?

— Аз не, мадам.

— Ето на — рече мис Рамсботъм.

— Много мило от ваша страна — с благодарност каза мис Марпъл. — Ще отида да телефонирам на хотела, че се отказвам от запазената стая.

Тя излезе и мис Рамсботъм рязко се обърна към инспектора.

— Е, а вие какво искате?

— Чудех се дали бихте могли да ми кажете нещо за мина „Кос“, мадам.

Мис Рамсботъм внезапно закудкудяка от смях.

— Ха-ха-ха. Добрахте се и до това, нали? Схванали сте намека, който ви направих онзи ден. И така, какво искате да знаете за нея?

— Всичко, което можете да ми кажете, мадам.

— Няма много за казване. Доста време мина — може би двайсет, двайсет и пет години. Става дума за някаква концесия или нещо подобно в Източна Африка. Зет ми се залови за нея заедно с един човек на име МакКензи. Отидоха заедно да проучат мината и МакКензи умрял там от треска. Рекс се върна и каза, че цялата работа не си струвала. Това знам аз.

— Мислех, че знаете още нещичко, мадам — настоя Нийл.

— Всичко друго са слухове. Казвали са ми, че в съда не обичат слуховете.

— Още не сме стигнали до съд, мадам.

— Е, аз не мога да ви кажа нищо. Семейството на МакКензи вдигна голям шум. Само това знам. Твърдяха, че Рекс бил изиграл МакКензи. Сигурно е било така. Той беше умен и безскрупулен тип, но не се и съмнявам, че каквото и да е сторил, е било законно. Те не можеха нищо да докажат. Мисис МакКензи си беше неуравновесена жена. Дойде тук и надрънка куп закани, че щяла да си отмъсти. Каза, че Рекс бил убил мъжа ѝ. Мелодраматични глупости! Мисля, че малко нещо ѝ липсваше — всъщност почти съм сигурна, че скоро след това е влязла в лудница. Като дойде тук, влачеше две дечица, които изглеждаха уплашени до смърт. Казваше, че щяла да ги възпита да си отмъстят. Нещо такова. Щуротии разни. Е, това е всичко, което мога да ви кажа. И имайте предвид, че онова с мината „Кос“ не беше единственото мошеничество на Рекс през живота му. Ще намерите още доста много, стига да се поразровите. Какво ви е насочило към тази мина? Да не сте попаднали на някаква следа към семейство МакКензи?

— Не знаете ли какво е станало със семейството, мадам?

— Нямам представа — отвърна мис Рамсботъм. — Имайте предвид, че не допускам Рекс наистина да е убил МакКензи, но може да го е оставил да умре. Пред бога това си е едно и също, но не и пред закона. Ако го е сторил, получил си е заслуженото. Бог забавя, но не забравя. А сега по-добре си вървете, нищо повече не мога да ви кажа и няма смисъл да ме питате.

— Много ви благодаря за това, което ми разказахте — рече инспектор Нийл.

— И кажете на онази жена Марпъл да дойде при мен — извика след него мис Рамсботъм. — Повърхностна е като всички от англиканската църква, но знае как се ръководи благотворително заведение.

Инспектор Нийл проведе два телефонни разговора — първия с „Ансъл & Уоръл“, а втория — с хотел „Голф“, след което повика сержант Хей и му каза, че излиза за малко.

— Трябва да посетя една адвокатска кантора, а после, ако има нещо спешно, можете да ме намерите в хотел „Голф“.

— Да, сър.

— И разучете за косовете всичко, което можете — през рамо добави Нийл.

— Косове ли, сър? — озадачено попита сержант Хей.

— Точно това казах — не сосове, а косове.

— Разбрано, сър — оживено избърбори сержант Хей.

---

[1] Blackbird (кос) освен птицата означава и негър, продаден в робство. — Б.пр. ↑

ΓΛΑΦΑ 17

I

Инспектор Нийл установи, че мистър Ансъл е от онзи тип адвокати, които по-лесно се сплашват, отколкото те самите да уплашат някого. Като член на малка и не много преуспяваща фирма той проявяваше готовност по всички възможни начини да сътрудничи на полицията, вместо да отстоява правата си.

Да, каза той, бил изготвил завещанието на покойната мисис Адел Фортескю. Тя го посетила в кантората преди около пет седмици. Сторило му се доста странно, но, естествено, не казал нищо. Всъщност в адвокатската практика се случвали странни неща и, несъмнено, инспекторът щял да разбере, че дискретността и прочие, и прочие... Инспекторът кимна в знак, че разбира. Вече беше установил, че мистър Ансъл по-рано не е бил посредничил на мистър Фортескю или на някого от семейството.

— Естествено — каза мистър Ансъл, — тя не искаше да се обърне за целта към адвокатите на съпруга си.

Накратко казано, фактите бяха прости. Адел Фортескю беше направила завещание, като оставяше цялото си имущество на Вивиан Дюбоа.

— Но аз разбрах — каза мистър Ансъл, гледайки въпросително Нийл, — че тя всъщност не е имала много за завещаване.

Инспектор Нийл кимна. Това беше вярно за времето, когато бе направила завещанието си, но след смъртта на Рекс Фортескю тя беше наследила 100 000 лири и можеше да се предполага, че тези 100 000 лири (без наследствения данък) сега принадлежат на Вивиан Едуард Дюбоа.

II

В хотел „Голф“ инспектор Нийл намери Вивиан Дюбоа, който неспокойно очакваше пристигането му. Дюбоа се канеше да замине. Всъщност багажът му беше приготвен, когато инспектор Нийл учтиво го покани по телефона да остане. С много приятен тон инспекторът се бе извинил за безпокойството, но зад общоприетите фрази молбата звучеше като заповед. Вивиан Дюбоа бе възразил, но не прекалено енергично.

Сега той каза:

— Истински се надявам да ме разберете, инспектор Нийл, че за мен е неудобно да оставам повече. В действителност имам неотложна работа, за която трябва да се погрижа.

— Не знаех, че работите, мистър Дюбоа — сърдечно изрече инспектор Нийл.

— Опасявам се, че в днешно време човек не може да бъде толкова свободен, колкото би му се искало.

— Смъртта на мисис Фортескю трябва да е била голям удар за вас, мистър Дюбоа. Дватама сте били близки приятели, нали?

— Да — каза Дюбоа, — тя беше очарователна жена. Много често играехме заедно голф.

— Сигурно много ще ви липсва.

— Да, така е — въздъхна Дюбоа. — Наистина всичко това е съвсем, съвсем ужасно.

— Доколкото знам, телефонирали сте ѝ следобеда, когато е починала.

— Така ли? Уверявам ви, че сега не мога да си спомня.

— Някъде към четири часа.

— Да, струва ми се, че да.

— Не си ли спомняте за какво си говорихте, мистър Дюбоа?

— За нищо важно. Мисля, че я попитах как се чувства и дали има нещо ново във връзка със смъртта на съпруга ѝ — горе-долу обичайните въпроси.

— Аха — каза инспектор Нийл и добави: — А след това сте излезли на разходка?

— М-м да... Аз... като че ли да. Е, не точно на разходка. Поиграх малко голф.

Инспектор Нийл любезно каза:

— Мисля, че не, мистър Дюбоа. Не точно тогава. Тукашният портиер ви е забелязал да слизате към Ютрий Лодж.

Погледът на Дюбоа срещна неговия, после неспокойно се отклони.

— Боя се, че не мога да си спомня, инспекторе.

— Може би вие всъщност сте отишли да посетите мисис Фортескю?

Дюбоа рязко възрази:

— Не. Не, не съм. Изобщо не съм се приближавал до къщата.

— Тогава къде сте ходили?

— Ами аз... продължих надолу по пътя, до „Трите гълъба“, после се върнах на игрището за голф.

— Съвсем сигурен ли сте, че не сте ходили в Ютрий Лодж?

— Съвсем сигурен, инспекторе.

Инспекторът поклати глава.

— Хайде, хайде, мистър Дюбоа — каза той. — Знаете, че е много по-добре да сте искрен с нас. Може да сте имали някоя съвсем невинна причина да отидете там.

— Казвам ви, че изобщо не съм ходил да видя мисис Фортескю през онзи ден.

Инспекторът стана.

— Знаете ли, мистър Дюбоа — с приятен тон произнесе той, — мисля, че ще се наложи да ви помолим да дадете официални показания и ще ви посъветвам, което е ваше право, това да стане в присъствието на адвокат.

Цветът се отдръпна от лицето на мистър Дюбоа, като остана само болезнено зеленикав тен.

— Вие ме заплашвате — каза той. — Заплашвате ме.

— Не, не, нищо подобно. — Тонът на инспектор Нийл изразяваше изненада. — Нищо подобно не ни е позволено да правим. Точно обратното. В действителност ви напомням, че имате известни права.

— Казвам ви — нямам нищо общо с всичко това! Нищо общо!

— Хайде, мистър Дюбоа, през онзи ден, около четири и половина, сте били в Ютрий Лодж. Някой погледнал през прозореца и ви видял.

— Само в градината бях. Не съм влизал в къщата.

— Не сте ли? — каза инспектор Нийл. — Сигурен ли сте? А да сте влизали през страничния вход, после да сте се качили нагоре по стълбите до всекидневната на мисис Фортескю? Да сте търсили нещо там в бюрото?

— Значи вие сте ги взели — навъсено каза Дюбоа. — Онази глупачка Адел ги пазеше, после... закле ми се, че ги е изгорила... Но в тях не пише това, което си мислите.

— Вие не отричате, нали мистър Дюбоа, че сте били много близък приятел с мисис Фортескю?

— Не, разбира се, че не. Как ще отричам, когато писмата са у вас? Само казвам, че не е необходимо да търсите в тях нещо престъпно. И през ум да не ви минава, че ние... че тя... някога сме мислили да се отървем от Рекс Фортескю. Боже мой, аз не съм такъв човек.

— Но може би тя е била такава жена?

— Глупости — извика Вивиан Дюбоа, — нали и нея са я убили?

— Е, да, да.

— Добре, тогава не е ли естествено да се повярва, че който е убил мъжа ѝ, е убил и нея?

— Вероятно. Наистина е вероятно. Но има и други решения. Например (това е съвсем хипотетично, мистър Дюбоа) — възможно е мисис Фортескю да се е отървала от съпруга си и след неговата смърт да е станала малко опасна за някого. Някой, който може би не ѝ е помагал в това, което е извършила, но който поне я е насърчавал и е осигурил, така да се каже, мотива за деянието. Разбирате, нали, тя би могла да бъде опасна за този някого.

Дюбоа заекна:

— Н-н-не можете да изградите обвинение срещу мен. Не можете.

— Знаете ли, тя е направила завещание. Оставила е всичките си пари на вас. Цялото си имущество.

— Не ги искам тези пари. И стотинка не искам от тях.

— Разбира се, те не са много — забеляза инспектор Нийл. — Бижута и някакви кожи, но смятам, че в брой сумата никак не е голяма. Дюбоа го зяпна с отворена уста.

— Но аз мислех, че мъжът й...

Той си прехапа езика.

— Така ли, мистър Дюбоа? — произнесе инспектор Нийл, този път със стоманен глас. — Това е много интересно. Питам се дали знаете какво пише в завещанието на Рекс Фортескю...

III

Вторият разговор на инспектор Нийл в хотел „Голф“ беше с мистър Джералд Райт. Мистър Райт беше слаб, интелектуален и много надменен млад човек. Както забеляза инспектор Нийл, по фигура много не се различаваше от Вивиан Дюбоа.

— Какво мога да сторя за вас, инспектор Нийл? — попита той.

— Смятах, че бихте могли да ми помогнете с известна информация, мистър Райт.

— Информация? Наистина ли? Изглежда твърде невероятно.

— Във връзка със скорошните събития в Ютрий Лодж. Естествено, вие сте чували за тях, нали?

Инспектор Нийл вложи във въпроса си лека ирония. Мистър Райт покровителствено се усмихна.

Да съм чувал за тях е меко казано. Вестниците пишат само за това. Колко невероятно кръвожадна е нашата преса! В какви времена живеем! От една страна произвеждат атомни бомби, от друга нашите вестници изпитват удоволствие да пишат за брутални убийства! Но вие казахте, че трябвало да ми зададете някакви въпроси. Наистина не виждам какви могат да бъдат. Нищо не знам за тази работа в Ютрий Лодж. Всъщност, когато мистър Фортескю е бил убит, аз бях на остров Ман.

— Пристигнали сте тук много скоро след това, нали, мистър Райт? Струва ми се, че сте получили телеграма от мис Илейн Фортескю.

— О, нашата полиция знае всичко, нали така? Да, Илейн ми телеграфира. И аз, естествено, дойдох веднага.

— И, доколкото разбирам, скоро ще се ожените?

— Съвсем правилно, инспектор Нийл. Надявам се, че нямате възражения.

— Това си е изцяло работа на мис Фортескю. Разбирам, че привързаността между вас двамата е от доста време? Всъщност може би вече от шест-седем месеца?

— Съвсем точно.

— Вие с мис Фортескю сте били сгодени. Мистър Фортескю отказал да даде съгласието си и ви е уведолил, че ако дъщеря му се омъжи против волята му, той не възнамерява да ѝ осигури какъвто и да е доход. При което, доколкото разбирам, вие сте развалили годежа и сте заминали.

Джералд Райт се усмихна по-скоро състрадателно.

— По много груб начин представяте нещата, инспектор Нийл. В действителност аз станах жертва на политическите си убеждения. Рекс Фортескю беше от най-лошия тип капиталисти. Естествено, аз не можех да продам политическото си верую за пари.

— Но не възразявате да се ожените за жена, която току-що е наследила 50 000 лири, нали?

По лицето на Джералд се появи лека усмивчица на удовлетворение.

— Съвсем не, инспектор Нийл. Парите ще бъдат използвани в интерес на моите съмишленици. Но вие, несъмнено, не сте дошли, за да обсъждате с мен моето финансово положение или политическите ми убеждения?

— Не, мистър Райт фактически исках да разговарям с вас по един обикновен въпрос. Както знаете, мисис Адел Фортескю е починала в резултат на отравяне с цианид следобеда на пети ноември. Тъй като вие сте били край Ютрий Лодж през онзи следобед, си мислех, че е възможно да сте видели или чули нещо, което да има отношение към случая.

— А какво ви кара да смятате, че съм бил, както се изразявате, около Ютрий Лодж по онова време?

— През въпросния следобед сте излезли от хотела в четири и петнадесет, мистър Райт. След това сте тръгнали надолу по пътя към Ютрий Лодж. Естествено е да се предположи, че сте отивали там.

— Помислих си това — отвърна Джералд Райт, — но смятах, че ще бъде доста безсмислено. Вече имах уговорка да се срещна с мис Фортескю — Илейн — в хотела в шест часа. Разходих се по една уличка, която се отклонява от главния път и се върнах в хотел „Голф“ малко преди шест часа. Илейн не дойде на срещата. Съвсем естествено, при тези обстоятелства.

— Някой да ви е видял по време на тази разходка, мистър Райт?

— Мисля, че по пътя ме подминаха няколко коли. Не видях никой познат, ако се интересувате от това. Уличката беше доста тясна и прекалено кална за коли.

— И така между времето, когато сте излезли от хотела в четири и четвърт до шест часа, когато сте се върнали, нямаме друго доказателство, освен вашите думи?

Джералд Райт продължаваше да се усмихва снизходително.

— Много смущаващо и за двама ни, инспекторе, но е така.

Инспектор Нийл каза тихо:

— Значи ако някой каже, че е погледнал през един прозорец на площадката и ви е видял в градината на Ютрий Лодж към четири и тридесет и пет... — той спря и остави изречението недовършено.

Джералд Райт вдигна вежди и поклати глава.

— По това време видимостта трябва да е била много лоша. Смятам, че би било трудно за някого да го твърди със сигурност.

— Познавате ли мистър Вивиан Дюбоа, който също е отседнал тук?

— Дюбоа. Дюбоа? Не, мисля, че не. Да не е високият мургав мъж, който проявява много добър вкус по отношение на велурените обувки?

— Да. Той също е бил излязъл на разходка през въпросния следобед и също минал покрай Ютрий Лодж. Случайно не го ли забелязахте по пътя?

— Не. Не бих казал това.

За пръв път Джералд Райт изглеждаше леко разтревожен. Инспекторът замислено каза:

— Наистина следобедът не е бил много приятен за разходка, особено след смрачаване и по кална улица. Но е любопитно как всички като че ли са се чувствали преизпълнени с енергия.

IV

При завръщането на инспектор Нийл в къщата сержант Хей го поздрави с доволен израз.

— Разучих въпроса за косовете, сър.

— Така ли?

— Да, сър, били са в един пай. Оставили го студен за вечерята в неделя. Някой напипал този пай в килера или там някъде. Свалил коричката, извадил месото, дето било вътре и какво мислите, че сложил вместо него? Някакви вонящи косове, дето били в бараката на градинаря. Гаден номер, нали?

— „Не е ли лакомство това за краля достойно?“ — произнесе инспектор Нийл и остави след себе си сержант Хей със зяпнала уста.

ΓΛΑΦΑ 18

I

— Само за минутка — каза мис Рамсботъм. — Този пасианс ще излезе.

Тя премести един поп с цялото му обкръжение, сложи червена седмица върху черна осмица, натрупа четворката, петицата и шестицата пика върху основния куп, бързо размести още няколко карти и се облегна доволна назад.

— Това е „Двойният жокер“. Не излиза често — рече тя, а после вдигна очи към момичето, застанало до камината и попита: — Значи ти си жената на Ланс?

Пат, която мис Рамсботъм беше поръчала да изпроводят горе, кимна с глава.

— Да — каза тя.

— Висока си — забеляза мис Рамсботъм. — Изглеждаш здрава.

— Много съм здрава.

— Жената на Пърсивал е кекава. Яде прекалено много сладкиши и не спортува достатъчно. Е, седни, дете, седни. Къде се запознахте с племенника ми?

— В Кения. Бях там на гости у едни приятели.

— Доколкото разбрах, била си женена и по-рано.

— Да. Два пъти.

Мис Рамсботъм подсмръкна дълбоко.

— Предполагам, разведена.

— Не — каза Пат. Гласът ѝ леко потрепери. — И двамата... починаха. Първият ми съпруг беше летец изстребител. Убиха го във войната.

— А вторият? Чакай малко — някой ми каза... Самоубил се, нали?

Пат кимна.

— По твоя вина ли?

— Не — рече Пат, — не по моя.

— Занимавал се е с конни надбягвания, нали?

— Да.

— Никога през живота си не съм ходила на хиподром. Обзалагания и игра на карти — това са все дяволски работи.

Пат не отвърна.

— Не припарвам до кино или театър — заяви мис Рамсботъм. — Грешен е днешният свят. Много грях имаше и в този дом, но Господ го порази.

На Пат все още ѝ беше трудно да каже нещо. Чудеше се дали лелята на Ланс е напълно в ред, но същевременно беше впечатлена от проникателния поглед на старата дама.

— Какво знаеш за семейството, в което си влязла? — попита леля Ефи.

— Навярно толкова, колкото всички останали знаят за семействата, в които влизат — отвърна Пат.

— Хм, има нещо в това, има нещо. Виж какво ще ти кажа. Сестра ми беше глупачка, зет ми — мошеник, Пърсивал е подлец, а твоят Ланс винаги е бил черната овца на семейството.

— Смятам, че всичко това са глупости — храбро рече Пат.

— Може и да си права — неочаквано каза мис Рамсботъм. — Не бива просто така да се прикачват етикети на хората. Но не подценявай Пърсивал. Обикновено хората са склонни да мислят, че тези, които ги смятат за добри, са и глупави. Пърсивал никак не е глупав. Доста е умен, но се прави на светец. Никога не съм го обичала. Имай предвид, че нямам доверие на Ланс и не одобрявам много постъпките му, но си имам слабост към него... Той е дръзко момче — винаги си е бил такъв. Трябва да се грижиш за него и да внимаваш да не прекалява. Кажи му да не подценява Пърсивал, милинка. Кажи му да не вярва на всичко, което казва Пърсивал. Всички в тази къща са лъжци. — И старата дама добави със задоволство: — Огън и жупел ще ги посипят всичките.

II

Инспектор Нийл привършваше телефонен разговор със Скотланд Ярд.

Помощник-комисарят отсреща рече:

— Ние бихме могли да ви осигурим тези сведения, след като обиколим различните частни санаториуми. Естествено, тя може и да е починала.

— Вероятно. Много време е минало оттогава.

Старите грехове хвърлят дълги сенки. Казаха го беше мис Рамсботъм — при това многозначително — сякаш му намекваше нещо.

— Тази идея е фантасмагория — каза помощник-комисарят.

— Много е вероятно, сър. Но чувствам, че не можем да я пренебрегнем напълно. Прекалено много съвпадения...

— Да, да. Ръж, косове, малкото име на човека...

Нийл продължи:

— Аз се насочвам и по други следи — Дюбоа е известна възможност. Също и Райт. Гладис може да е забелязала един от двамата през страничната врата. Може да е оставила подноса за чай в антрето и да е излязла да види кой е и какво търси и тогава той да я е удушил на място, а след това да е завлякъл тялото ѝ до въжето за простиране и да е сложил на носа ѝ щипка...

— Налудничаво е да извърши такова нещо в пълно съзнание! И при това е толкова гадно.

— Да, сър. То е разстроило онази старица — имам предвид мис Марпъл. Симпатична стара дама — а и много проницателна. Преместила се е в къщата, за да бъде близо до старата мис Рамсботъм. Не се съмнявам, че е наострила уши и че няма да пропусне нищо от това, което става.

— Какъв е следващият ви ход, Нийл?

— Имам среща с лондонските адвокати. Искам да науча още нещичко за работите на Рекс Фортескю. Макар и да е стара история, иска ми се да разбера и още нещо за мина „Кос“.

III

Мистър Билингсли от „Билингсли, Хорсторп & Уолтърс“ беше изискан човек, чиято предпазливост обикновено се прикриваше зад подвеждащо общителен маниер. Това беше вторият му разговор с инспектор Нийл и сега дискретността му се забелязваше по-малко от предишния път. Тройната трагедия в Ютрий Лодж бе разтърсила мистър Билингсли и го бе освободила от професионалните му задръжки. Сега той беше загрижен да изложи пред полицията всички възможни факти.

— Толкова необичайна е цялата тази работа — каза той. — Толкова необичайна. През цялата си професионална кариера не помня да съм имал подобен случай.

— Откровено казано, мистър Билингсли — отбеляза инспектор Нийл, — необходима ни е всичката помощ, която можете да ни окажете.

— Разчитайте на мен, любезни господине. Ще бъда щастлив да ви помогна във всяко едно отношение.

— Най-напред да ви попитам колко добре познавахте покойния мистър Фортескю и делата на фирмата му.

— Познавах Рекс Фортескю доста добре. Тоест, познавам го от, е, бих казал шестнадесет години. Имайте предвид, че ние не сме единствените, които обслужват фирмата му, съвсем не.

Инспектор Нийл кимна. Знаеше това. „Билингсли, Хорсторп & Уолтърс“ бяха, така да се каже, почтените адвокати на Рекс Фортескю. За по-малко почтените си сделки той беше ползвал други фирми, където добросъвестността не беше толкова на почит.

— А сега какво искате да знаете? — продължи мистър Билингсли. — Казах ви за завещанието му. Наследник след изплащане на всички задължения е Пърсивал Фортескю.

— Сега ме интересува завещанието на вдовицата. След смъртта на мистър Фортескю, доколкото разбирам, тя е наследила сто хиляди лири.

Билингсли кимна.

— Значителна сума — каза той — и, между нас казано, инспекторе, фирмата едва ли е в състояние да я изплати.

— Значи фирмата не е преуспяваща?

— Откровено казано и само между нас да си остане, от година и половина тя върви към фалит.

— Има ли някаква определена причина?

— Д-д-а. Бих казал, че причината е в самия Рекс Фортескю. През последната година той действаше като ненормален човек. Тук продаде добри акции, там купи рисковани и през цялото време говореше големи приказки. Не приемаше съвети. Пърсивал — нали знаете, синът му — той идва тук, за да ме моли да използвам влиянието си пред баща му. Е, направих каквото можах, но Фортескю беше глух за всякакви аргументи. Наистина изглеждаше променен.

— Но, доколкото разбирам, не депримиран — каза инспектор Нийл.

— Не, не. Точно обратното. Беше оживен, кипеше от енергия.

Инспектор Нийл кимна. Потвърждаваше се една идея, която се бе оформила в главата му. Мислеше, че започва да разбира някои от причините за търканията между Пърсивал и баща му. Мистър Билингсли продължи:

— Но няма смисъл да ме питате за завещанието на съпругата му, защото не съм го изготвял аз.

— Да, знам това — рече Нийл. — Просто проверявам дали тя има какво да остави. Накратко, сто хиляди лири.

Мистър Билингсли енергично завъртя глава.

— Не, не, любезни ми господине. Тук грешите.

— Да не искате да кажете, че стоте хиляди лири са й били завещани само доживотно?

— Не, не, завещанието е окончателно и необратимо. Но в него има клауза във връзка с това. Съпругата наследява сумата, само ако надживее мъжа си с един месец. Мога да кажа, че в наши дни тази клауза се среща доста често. Тя започна да се прилага поради несигурността на пътуването със самолет. Ако двама души загинат при самолетна катастрофа, става изключително трудно да се определи кой кого е надживял и възникват множество прелюбопитни проблеми.

Инспектор Нийл го гледеше втренчено.

— Тогава Адел Фортескю не е имала сто хиляди лири, които да завещае. Какво става с тези пари?

— Остават във фирмата. Или по-скоро бих казал, че преминават към наследника след изплащане на всички задължения.

— И този наследник е мистър Пърсивал Фортескю.

— Точно така — рече Билингсли, — преминават към Пърсивал Фортескю. А при състоянието, в което се намират работите на фирмата — непредпазливо добави той, — бих казал, че той наистина ще има нужда от тях.

IV

— О, боже! Вие, полицаите, какво ли не искате да знаете — каза лекарят, приятел на инспектор Нийл.

— Хайде, Боб, изплюй камъчето.

— Е, тъй като двамата сме сами, за щастие не можеш да ме цитираш! Но знаеш ли, трябва да ти кажа, че идеята ти е абсолютно правилна. От онова, което ми разказа, излиза, че е било маниакална психоза. Семейството е подозирало това и са настоявали да се прегледа. Той не искал. Болестта се развива точно както ми описа. Загуба на трезва преценка, мегаломания, яростни пристъпи на раздразнение и гняв, самохвалство, мания за величие — че е голям финансов гений. Всеки, който страда от нея, за кратко време би разорил една стабилна фирма — освен ако не му свият юздите — а това не е толкова лесно, особено ако самият човек има представа какво му готвят. Да, бих казал, че вашите приятели са извадили късмет със смъртта му.

— Те не са ми приятели — възрази Нийл. После повтори това, което вече беше казал веднъж: — Всички те са много неприятни хора...

ГЛАВА 19

В гостната на Ютрий Лодж се бе събрало цялото семейство Фортескю. Облегнат на полицата над камината, Пърсивал Фортескю говореше на събраните:

— Всичко е много добре. Но цялото положение е съвсем незадоволително. Полицаите идват и си отиват, а не ни казват нищо. Предполага се, че вървят по някаква следа. Междувременно нещата са в застой. Не можем да правим планове, нито да уреждаме нищо за в бъдеще.

— Всичко е толкова необмислено — обади се Дженифър. — И толкова глупаво.

— Изглежда, че още съществува забрана да напускаме къщата — продължи Пърсивал. — Все пак смятам, че между нас можем да обсъждаме бъдещи планове. Ти какво мислиш, Илейн? Доколкото разбирам, смяташ да се омъжваш за онзи, как се казваше — Джералд Райт? Имаш ли представа кога?

— Колкото може по-скоро — заяви Илейн.

Пърсивал се намръщи.

— Искаш да кажеш след около шест месеца?

— Не. Защо трябва да чакаме шест месеца?

— Смятам, че би било по-благоприлично — забеляза Пърсивал.

— Глупости — отсече Илейн. — Един месец. По-дълго няма да чакаме.

— Е, по този въпрос ти имаш думата — склони Пърсивал. — А какви са плановете ти, след като се омъжиш, ако имаш такива?

— Смятаме да открием училище.

Пърсивал поклати глава.

— На днешно време това е много рисковано. При този недостиг на прислуга, а и никак не е лесно да се намери задоволителен учителски персонал. В действителност, Илейн, идеята е добра, но на твоє място бих си помислил повече.

— Ние мислихме достатъчно. Джералд смята, че цялото бъдеще на нашата страна зависи от правилното образование.

— Вдругиден ще се видя с Билингсли — продължи Пърсивал. — Ще трябва да обсъдим различни финансови проблеми. Той предлага да оставиш парите, които ти е завещал татко, в попечителски фонд за теб и децата ти. В днешно време това е много надеждно.

— Не искам — възрази Илейн. — Ще имаме нужда от тези пари, за да открием училището си. Чухме, че се продавала една много подходяща къща в Корнуол. Хубав двор и съвсем прилична постройка. Ще трябва да се добавят доста пристройки.

— Искаш да кажеш... искаш да кажеш, че смяташ да изтеглиш от бизнеса ни всичките си пари? Наистина, Илейн, смятам, че си неразумна.

— Според мен е по-разумно да ги изтегля, отколкото да ги оставя — заяви Илейн. — Целият бизнес отива по дяволите. Ти сам каза, Вал, преди да почине татко, че работите не вървят никак добре.

— Е, казват се такива неща — неопределено изрече Пърсивал, — но според мен, Илейн, да изтеглиш целия си капитал, за да го прахосаш за закупуване, обзавеждане и управление на едно училище, е лудост. Ако пропадне, какво ще стане? Оставаш без пукната пара.

— Няма да пропадне — твърдоглаво настоя Илейн.

— Аз съм на твоя страна — насърчително се обади Ланс, отпуснат на един стоп. — Опитай, Илейн. Според мен ще бъде страшно особено училище, но ти и Джералд искате да направите точно това. Ако загубиш парите си, във всеки случай ще ти остане удовлетворението, че си сторила това, което си искала.

— Човек не може да очаква друго от теб — ледено произнесе Пърсивал.

— Знам, знам — каза Ланс. — Аз съм блудният син, аз съм прахосник. Но все пак мисля, че съм изпитал повече удоволствие от живота от теб, драги.

— Зависи какво наричаш удоволствие — студено отбеляза Пърсивал. — Което пък ме подсеща за твоите планове, Ланс. Предполагам, че ще се върнеш пак в Кения, или ще отидеш в Канада, или ще изкачваш Монт Еверест, или някаква друга фантастична идея?

— А какво те кара да мислиш така? — попита Ланс.

— Ти никога не си обичал да стоиш в Англия, нали?

— С годините човек се променя — каза Ланс. — Задържа се на едно място. Знаеш ли, стари момко, очаквам с нетърпение да се изпробвам в ролята на трезв бизнесмен.

— Да не искаш да кажеш...?

— Искам да кажа, че влизам във фирмата заедно с теб, старче — ухили се Ланс. — Е, разбира се, ти си старшият съдружник. Лъвският пай е за теб. Аз съм само един младши съдружник. Но си имам в нея авоари, което ми дава правото да участвам в работата, нали?

— Е, да, разбира се, щом поставяш въпроса така. Но мога да те уверя, драги, че страшно, ама страшно ще се отегчиш.

— Съмнявам се. Не смятам, че ще ми писне.

Пърсивал се намръщи.

— Ланс, нали не говориш сериозно, че искаш да влезеш в бизнеса?

— Да бръкна в меда ли? Да, точно това имам предвид.

Пърсивал поклати глава.

— Знаеш ли, работите стоят много зле. Сам ще се убедиш. Едва-едва ще можем да изплатим на Илейн нейния дял, ако тя настоява.

— Виждаш ли, Илейн — рече Ланс, — колко разумно е, че настояваш да си гушнеш паричките, докато още ги има.

— Ама моля ти се, Ланс — ядосано го прекъсна Пърсивал, — тези твои шеги са проява на лош вкус.

— Наистина мисля, Ланс, че можеш да бъдеш по-внимателен в приказките си — обади се Дженифър.

Седнала малко встрани, близо до прозореца, Пат ги наблюдаваше един по един. Ако това имаше предвид Ланс, когато каза, че ще настъпи Пърсивал по опашката, ясно беше, че постигна целта си. Изисканата невъзмутимост на Пърсивал съвсем се разклати. Той пак отсече ядосано:

— Сериозно ли говориш, Ланс?

— Абсолютно сериозно.

— Казвам ти, че няма да стане. Скоро ще се преситиш.

— О, не. Мисля си какво чудесно разнообразие ще бъде за мен. Кантора в града, машинописките влизат и излизат. Ще си имам за секретарка блондинка като мис Гроувнър — Гроувнър ли се казваше? Предполагам, че си я отмъкнал. Но аз ще си взема секретарка точно

като нея. „Да, мистър Ланселот; не, мистър Ланселот. Чаят ви, мистър Ланселот.“

— Я не се прави на глупак — сопна се Пърсивал.

— Защо толкова се ядосваш, скъпо ми братле? Не очакваш ли с нетърпение да споделя грижите ти по бизнеса?

— Нямах ни най-малка представа каква каша е там.

— Нямам. Ти ще трябва да ме осветлиш за всичко това.

— Най-напред се налага да разбереш, че през последните шест месеца — не, повече, от една година, — татко не беше на себе си. Правеше най-невероятни финансови глупости. Продаваше печеливши акции, а влагаше пари в най-различни спекулативни начинания. Понякога просто хвърляше пари, без да мисли. Бих казал, само заради удоволствието да харчи.

— Значи всъщност е станало много добре за семейството, че в чая му са сложили таксин — забеляза Ланс.

— Изразът ти е много некрасив, но в основата си е съвсем точен. Това е почти единственото, което ни спаси от банкрут. Но ние ще трябва да бъдем изключително консервативни и известно време да действаме много предпазливо.

Ланс поклати глава.

— Не съм съгласен с теб. Предпазливостта никога не носи полза. Трябва да поемеш няколко риска, да направиш удар. Трябва да се заловиш с нещо голямо.

— Не съм съгласен — възрази Пърси. — Предпазливост и икономия. Това е нашият девиз.

— Но не и моят — заяви Ланс.

— Не забравяй, че ти си само младшият съдружник.

— Добре, добре. Но все едно, и аз имам думата.

Пърсивал неспокойно закрачи из стаята.

— Няма смисъл, Ланс. Знаеш, че те обичам и...

— Така ли? — вметна Ланс, но Пърсивал сякаш не го чу.

— ... но наистина не смятам, че двамата ще можем да работим заедно. Нашите възгледи са абсолютно различни.

— Това може да се окаже предимство — възрази Ланс.

— Единственото разумно нещо е да развалим съдружието.

— Искаш да ме изкупиш — това ли е идеята ти?

— Скъпо момче, при голямото различие в идеите ни това е единственото разумно нещо.

— Ако ти е трудно да изплатиш на Илейн наследството ѝ, как ще успееш да изплатиш моя дял?

— Е, нямах предвид в брой — каза Пърсивал. — Ние бихме могли... ъ-ъ-ъ... да си разделим авоарите.

— Като ти запазиш сигурните, а на мен пробуташи най-лошите от спекулативните, така ли?

— Нали изказа предпочитание точно към тях.

Ланс внезапно се ухили.

— В известен смисъл си прав, старче. Но аз не мога да задоволявам само своя собствен вкус. Трябва да помисля и за Пат.

И двамата мъже погледнаха към нея. Пат отвори уста, но не продума. Каквато и игра да играеше Ланс, най-добре беше тя да не се намесва. Бе съвсем сигурна, че Ланс преследва нещо по-специално, но все още не беше много наясно каква е действителната му цел.

— Хайде слагай ги на масата, Пърси — изсмя се Ланс.

— Миражните диамантени мини, недостъпните рубини, нефтените концесии, в които няма нефт. За такъв голям глупак ли ме мислиш?

Пърсивал каза:

— Естествено, някои от тези акции са прекалено несигурни, но не забравяй, че има възможност да се окажат изключително ценни.

— О-хо, друга песничка ли запя сега? — ухили се Ланс.

— Каниш се да ми пробуташи най-последните налудничави придобивки на татко, както и старата мина „Кос“ и разни такива. Между впрочем, разпитва ли те инспекторът за оная мина „Кос“?

Пърсивал се намръщи.

— Да. Не мога да си представя какво искаше да научи за нея. Не можах да му кажа много. По онова време с теб бяхме малки. Само смътно си спомням, че татко ходи там и като се върна, каза, че в цялата работа нямало смисъл.

— Какво беше това — златна мина ли?

— Мисля, че да. Татко се завърна доста сигурен, че там няма злато. А не забравяй, че той не беше от хората, които грешат.

— Кой го закара в Африка? Някакъв МакКензи, нали?

— Да. МакКензи умрял там.

— МакКензи умрял там — замислено изрече Ланс. — Нямах ли някаква ужасна сцена? Сякаш си спомням... Мисис МакКензи, нали? Дойде тук. Викаше и ругаеше татко. Сипеше по него проклетия. Ако не ме лъже паметта, обвиняваше го, че убил мъжа ѝ.

— Честна дума — сдържано отбеляза Пърсивал, — не мога да си спомня нищо подобно.

— Обаче аз помня. Разбира се, бях доста по-малък от теб. Може би затова ми е направило такова впечатление. Запечатало се е в детския ми ум като нещо много драматично. Къде беше тази мина „Кос“? В Западна Африка, нали?

— Да, мисля, че да.

— Ще трябва някой път да прегледам концесията, когато дойда в кантората.

— Можеш да бъдеш абсолютно сигурен — каза Пърсивал, — че татко не грешеше. Щом е казал, че няма злато, значи е така.

— Вероятно тук си прав — забеляза Рекс. — Бедната мисис МакКензи. Чудя се какво ли е станало с нея и с двете дечица, които водеше. Странно — трябва вече да са големи.

ГЛАВА 20

В частния санаториум „Пайнууд“ инспектор Нийл седеше в приемната за посетители срещу възрастна, посивяла дама. Хелън МакКензи бе на шестдесет и три, макар и да изглеждаше по-млада. Имаше бледосини очи с разсеян поглед и нерешителна, безволева брадичка. Дългата ѝ горна устна потрепваше от време на време. В скута си държеше голяма книга и гледаше в нея, докато инспектор Нийл ѝ говореше. В ума на инспектора се въртеше диалогът, който преди малко бе водил с д-р Кросби, главния лекар на заведението.

„Естествено, тя е доброволна пациентка — бе казал д-р Кросби, — неосвидетелствана.“

„Значи не е опасна?“

„О, не. Повечето време с нея може да се разговаря разумно, както с вас или с мен. Сега е един от светлите ѝ периоди, така че ще можете да проведете абсолютно нормален разговор.“

Имайки предвид това, инспектор Нийл направи първия си опит.

— Много мило от ваша страна, че ме приехте, мадам — каза той. — Казвам се Нийл. Дойдох да ви видя във връзка с мистър Фортескю, който почина наскоро. Мистър Рекс Фортескю. Очаквам, че името ви е познато.

Мисис МакКензи беше забила поглед в книгата. Тя каза:

— Не знам за какво говорите.

— Мистър Фортескю, мадам. Мистър Рекс Фортескю.

— Не — каза мисис МакКензи. — Не. Съвсем не.

Инспектор Нийл леко се изненада. Започна да се пита каква ли бе представата на д-р Кросби за нормално човешко създание.

— Мисля, мисис МакКензи, че сте го познавали преди много години.

— Не точно така — отвърна мисис МакКензи. — Беше вчера.

— Разбирам — рече инспектор Нийл, осланяйки се на тази доста несигурна основа. — Доколкото знам — продължи той, — вие сте го посетили преди много години в резиденцията му, Ютрий Лодж.

— Доста внушителен дом — рече мисис МакКензи.

— Да. Да, може да се каже така. Мисля, че той е бил свързан със съпруга ви чрез една мина в Африка. Май че се е наричала „Кос“.

— Трябва да си чета книгата — рече мисис МакКензи. — Нямам много време и трябва да си чета книгата.

— Да, мадам. Напълно ви разбирам. — Последва пауза, а после инспектор Нийл продължи: — Мистър МакКензи и мистър Фортескю са отишли заедно в Африка, за да проучат мината.

— Мината беше на съпруга ми — каза мисис МакКензи. — Той я откри и предяви претенции върху нея. Имаше нужда от пари, за да я разработи. Обърна се към Рекс Фортескю. Ако бях по-разумна, ако знаех повече, нямаше да му позволя да го стори.

— Не е трябвало, разбирам. Значи излиза, че двамата заедно са отишли в Африка и вашият съпруг е починал там от треска.

— Трябва да си чета книгата — каза мисис МакКензи.

— Смятате ли, че мистър Фортескю е измамил съпруга ви във връзка с мината „Кос“, мисис МакКензи?

Без да вдига очи от книгата, мисис МакКензи изрече:

— Колко сте глупав.

— Да, да, добре... Но виждате, че всичко това е било преди много време, а да се прави разследване за нещо, което е свършило толкова отдавна, е доста трудно.

— Кой ви каза, че е свършило?

— Значи вие не смятате, че е свършило?

— „Никой въпрос не е уреден, докато не се уреди справедливо“. Киплинг го е казал. Никой в наше време не чете Киплинг, а той е бил велик човек.

— Смятате ли, че въпросът ще се уреди справедливо в близките дни?

— Рекс Фортескю е мъртъв, нали? Вие го казахте.

— Бил е отровен — уточни инспектор Нийл.

Мисис МакКензи се изсмя доста смущаващо.

— Що за глупости? Той умря от треска.

— Говоря за Рекс Фортескю.

— И аз. — Тя внезапно вдигна бледосините си очи и ги втренчи в неговите. — Хайде сега, той е умрял в леглото си, нали? В леглото си ли е умрял?

— Умрял е в болницата „Сейнт Джуд“ — отвърна инспектор Нийл.

— Никой не знае къде е починал мъжът ми. Никой не знае как е починал, нито къде е погребан... Всички знаят само това, което е казал Рекс Фортескю. А Рекс Фортескю беше лъжец!

— Мислите ли, че е имало нещо непочтено?

— Почтено непочтено, яйцето е сварено.

— Смятате ли, че Рекс Фортескю е виновен за смъртта на съпруга ви?

— Сутринта на закуска ми дадох яйце — каза мисис МакКензи.

— При това съвсем прясно. Изненадващо, нали, като си помисли човек, че това беше преди трийсет години?

Нийл пое дълбоко дъх. Както протичаше разговорът, изглеждаше невероятно изобщо да измъкне нещо, но той настойчиво продължи:

— Някой сложил убити косове върху бюрото на Рекс Фортескю около един-два месеца преди смъртта му.

— Това е интересно. Много, много интересно.

— Имате ли някаква представа, мадам, кой би могъл да го стори?

— От представа полза няма. Трябва действие. Знаете ли, така ги възпитах, да действат.

— За децата си ли говорите?

Тя бързо закима с глава.

— Да. Доналд и Руби. Бяха на по девет и седем години, когато останаха без баща. Казвах им го. Всеки ден им го повтарях. Всяка вечер ги карах да се закълнат.

Инспектор Нийл се наведе напред.

— Какво ги карахте да се закълнат?

— Че ще го убият, естествено.

— Разбирам.

Инспектор Нийл изрече въпроса си така, сякаш беше най-смислената забележка на света:

— А те убиха ли го?

— Доналд отиде да се бие при Дюнкерк и не се върна. Изпратиха ми телеграма, че бил мъртъв. „Искрени съболезнования загинал при бойни действия.“ Само че не такива действия, каквито трябваше.

— Съжалявам да науча това, мадам. А дъщеря ви?

— Нямам дъщеря — отсеке мисис МакКензи.

— Вие току-що я споменахте. Дъщеря ви Руби.

— Руби. Да, Руби. — Тя се наклони напред. — Знаете ли какво направих с Руби?

— Не, мадам. Какво сте направили с нея?

Тя внезапно прошепна:

— Погледнете тук, в книгата.

Тогава той видя, че книгата в скута ѝ е библия. Много стара библия и когато тя отвори на първата страница, инспектор Нийл видя написани различни имена. Това очевидно беше семейна библия, в която бе продължен старомодният обичай да се вписва всяко новородено. Тънкият показалец на мисис МакКензи посочи последните две имена. „Доналд МакКензи“ с датата на раждането му и „Руби МакКензи“ с нейната рождена дата. Но през името на Руби МакКензи беше прекарана дебела черта.

— Виждате ли? — каза мисис МакКензи. — Аз я зачеркнах от Библията. Завинаги. Свети Петър няма да намери тук името ѝ.

— Вие сте изключили името ѝ от книгата? Но защо, мадам?

Мисис МакКензи го изгледа лукаво.

— Знаете защо.

— Не, не знам. Наистина, мадам.

— Тя не удържа на клетвата си. Знаете, че тя не удържа на клетвата си.

— Къде е сега дъщеря ви, мадам?

— Казах ви. Нямам дъщеря. Руби МакКензи вече не съществува.

— Искате да кажете, че е мъртва?

— Мъртва ли? — Жената внезапно се изсмя. — По-добре щеше да бъде за нея, ако беше умряла. Много по-добре. Много, много по-добре. — Тя въздъхна и неспокойно се размърда на мястото си. След това маниерът ѝ придоби някакво подобие на официална любезност и тя каза: — Съжалявам много, но наистина се боя, че повече не мога да говоря. Нали виждате, остава ми много малко време и аз трябва да си чета книгата.

На по-нататъшните забележки на инспектор Нийл мисис МакКензи не отговори. Просто направя лек жест на досада и продължи да си чете Библията, като с пръст следеше редовете.

Нийл стана. Преди да си тръгне, той проведе още един кратък разговор с главния лекар.

— Идват ли да я видят някои нейни роднини? Дъщеря ѝ например?

— Мисля, че някаква дъщеря е идвала да я види по времето на предшественика ми, но визитата ѝ толкова развълнувала пациентката, че той посъветвал дъщерята повече да не я посещава. Оттогава всичко се урежда чрез адвокат.

— И вие нямате представа къде е сега тази Руби МакКензи?

Главният лекар поклати глава.

— Нямам никаква представа.

— Не знаете ли дали е омъжена, например?

— Не. Единственото, което мога да направя, е да ви дам адреса на адвокатите, с които работим.

Инспектор Нийл вече беше издирил тези адвокати. Те не бяха в състояние, или поне така твърдяха, да му кажат нещо по въпроса. Това било уредено преди няколко години и оттогава не били виждали мис МакКензи.

Инспектор Нийл се опита да получи описание на Руби МакКензи, но резултатите не бяха насърчителни. Толкова много роднини идваха на посещение при пациентите, че след години си ги спомняха смътно и ги смесваха. Старшата сестра, която работеше в санаториума от много години, сякаш си спомняше, че мис МакКензи била дребна и мургава. Единствената друга сестра, работила повече време в заведението, я описваше като едра и руса.

— Така че дотук сме стигнали, сър — каза инспектор Нийл докладвайки на помощник-комисаря. — Има цял един налудничав план и нещата си пасват. Това трябва да означава нещо.

Помощник-комисарят замислено кимна.

— Косовете в пая се връзват с мина „Кос“, ръжта в джоба на убития и хлябът с меда с чая на Адел Фортескю... (не че могат да се извадят неопровержими изводи от това, в края на краищата всеки би могъл да си пие чая с хляб и мед!). Третото убийство — онова момиче е удушено с чорап и на носа му е закачена щипка за дрехи. Да, колкото и да е налудничав планът, несъмнено не можем да го пренебрегнем.

— Само половин минутка, сър — каза инспектор Нийл.

— Какво има?

Нийл беше намръщен.

— Знаете ли, това, което току-що казахте. Нещо не е наред. Някъде нещо не е наред. — Той поклати глава и въздъхна: — Само че не мога да разбера кое.

ΓΛΑΦΑ 21

I

Ланс и Пат се разхождаха из добре поддържания парк около Ютрий Лодж.

— Надявам се, че няма да нараня чувствата ти, Ланс — промълви Пат, — ако кажа, че това е най-ужасната градина, която съм виждала.

— Няма да ги нараниш — отвърна Ланс. — Така ли мислиш? Наистина, не знам дали е така. Нали има трима градинари, които се грижат за нея?

Пат каза:

— Вероятно точно това не ѝ е в ред. Не се пестят средства, но е лишена от всякакъв признак на индивидуален вкус. Само най-хубавите рододендрони, само най-подходящите цветя, и все пак...

— Е, а ти какво би сложила в една английска градина, ако я имаше, Пат?

— В моята градина ще има ружи, рапици и едри камбанки, никакви лехи и нито един от тези ужасни тисове.

Тя презрително изгледа високите, тъмни плетове от тис.

— Правиш май някаква асоциация — нехайно отбеляза Ланс.

— Има нещо ужасно у един отровител — рече Пат. — Според мен той сигурно притежава ужасяващ, мрачен, отмъстителен ум.

— Значи така мислиш ти? Забавно! А аз просто си го представям като делови и хладнокръвен човек.

— Предполагам, че бихме могли да го разглеждаме и от тази страна. — Тя продължи, като леко потръпна: — И все пак да извърши цели три убийства... Който и да го е сторил, непременно е луд.

— Да — тихо рече Ланс. — Страхувам се, че да. — След това рязко избухна: — За бога, Пат, махни се оттук. Върни се в Лондон. Иди на юг в Девъншир или на север към Езерата. Посети Стратфърд-он-Ейвън или иди да видиш разливите при Норфък. Полицията няма да възрази, ако заминеш — ти не си имала нищо общо с всичко това. Беше в Париж, когато са убили стария и в Лондон, когато са умрели другите две. Повярвай ми, страшно се тревожа, че си тук.

Пат помълча, после спокойно каза:

— Ти знаеш кой е, нали?

— Не, не знам.

— Обаче мислиш, че знаеш — затова се страхуваш за мен. Искам да ми кажеш.

— Не мога. Нищо не знам. Но за бога, настоявам да се махнеш оттук.

— Скъпи — каза Пат. — Няма да се махна. Ще остана тук. За добро или за зло. Така го чувствам. — След това гласът ѝ внезапно секна: — Само че при мен винаги е за зло.

— Какво, по дяволите, искаш да кажеш, Пат?

— Аз нося лош късмет. Това искам да кажа. Нося лош късмет на всеки, с когото се свържа.

— Мое скъпо глупаче, на мен не си ми донесла лош късмет. Не виждаш ли, че като се ожених за теб, старият ми се обади да се върна вкъщи и да се одобрим.

— Да, и какво стана, когато се върна вкъщи? Казвам ти — аз нося нещастие на хората.

— Виж какво, сладка моя, ти си се побъркала на тази тема. Това си е предразсъдък, чисто и просто предразсъдък.

— Не мога да се освободя от него. Някои хора наистина носят лош късмет. Аз съм от тях.

Ланс я обхвана за раменете и силно я разтърси.

— Ти си моята Пат и да съм женен за теб е най-големият късмет на този свят. Така че набий това в глупавата си главичка. — След това се успокои и каза: — Но, сериозно, Пат, бъди много внимателна. Ако наистина наоколо има някой откачен, не искам куршумът да те улучи или ти да изпиеш попадийката.

— Или да изпия попадийката, както казваш.

— Когато не съм наблизо, дръж се до онази стара дама, как се казваше, Марпъл. Защо мислиш, че леля Ефи я е повикала да живее тук?

— Казва ли ти някой какво си е наумила леля Ефи? Ланс, колко време ще стоим тук?

Ланс сви рамене.

— Трудно е да се каже.

— Не мисля, че сме им ужасно приятни. — Тя се запъна. — Предполагам, че сега къщата е на брат ти? Той всъщност не ни иска тук, нали?

Ланс внезапно се изкиска.

— Ами да, само че засега трябва да ни изтрае някак си.

— А после? Какво ще правим, Ланс? В Източна Африка ли се връщаме или какво?

— Това ли би искала, Пат?

Тя енергично закима.

— Хубаво е, защото и аз бих искал това. Вече не съм толкова привързан към Англия.

Лицето на Пат светна.

— Чудесно. Заради това, което каза онзи ден, се страхувах, че може да поискаш да се установиш тук.

В очите на Ланс проблесна дяволито пламъче.

— Трябва да си мълчиш относно плановете ни, Пат, — каза той. — Наумил съм си да настъпя по опашката любимото си братче Пърсивал.

— О, Ланс, моля те, внимавай.

— Ще внимавам, сладка моя, но не виждам защо миличкият Пърси да мине метър.

II

Наклонила встрани глава, мис Марпъл приличаше на симпатичен какаду. Тя бе седнала в голямата гостна и слушаше мисис Пърсивал Фортескю. Мис Марпъл съвсем не изглеждаше на място в тази гостна. Слабата ѝ, крехка фигура беше чужда на голямото, покрито с брокат канапе, на което бе седнала, заобиколена от разноцветни възглавнички. Мис Марпъл беше много изправена, защото като момиче я бяха учили да си слага дъска на гърба и да не се обляга. На голямото кресло до нея седеше мисис Пърсивал, облечена в изискан траур и говореше словоохотливо, без да спре. „Точно като бедничката мисис Емет, жената на управителя на банката“ — мислеше си мис Марпъл. Тя си спомни как един ден мисис Емет ѝ беше дошла на гости, за да поговорят за разпродажбата в Деня на маковете и след като уредиха деловите въпроси, мисис Емет изведнъж бе започнала да говори, без да спира. В Сейнт Мери Мийд мисис Емет заемаше доста особено място. Тя не принадлежеше към гвардията на материално притеснените дами, които обитаваха кокетни къщи около църквата и познаваха в подробности всички разклонения на местната аристокрация, дори и когато не принадлежаха точно към нея. Мистър Емет, управителят на банката, несъмнено си бе взел жена от по-долен произход и в резултат тя бе изключително самотна, тъй като, естествено, не можеше да общува с жените на търговците. Тук снобизмът играеше своята отвратителна роля и завинаги изолираше мисис Емет на самотен остров.

Необходимостта да говори бе нараствала у мисис Емет и през въпросния ден разкъса оковите си. Стремителният поток от думи бе залял мис Марпъл. Тогава тя бе съжалила мисис Емет, както днес съжеляваше и мисис Пърсивал Фортескю.

Мисис Пърсивал сигурно е трябвало да понесе много несправедливости и облекчението да ги излее пред една почти напълно непозната беше огромно.

— Разбира се, аз никога не искам да се оплаквам — говореше мисис Пърсивал. — Никога не съм била от тези, дето обичат да се

оплакват. Винаги съм казвала, че човек трябва да се примирява с нещата. Стореното — сторено. Уверявам ви, че никога на никого не съм казвала и думичка. Наистина ми е трудно да разбера с кого изобщо бих могла да говоря. В известни отношения човек е много изолиран тук — ама много изолиран. Разбира се, много е удобно и спестяваме куп пари, като си живеем в собствен апартамент в тази къща. Но, естествено, това съвсем не е като да си имаш свое собствено жилище. Не се и съмнявам, че сте съгласна с мен.

Мис Марпъл потвърди това.

— За щастие, новата ни къща скоро ще бъде готова и ще можем да се пренесем там. Наистина остава само да си излязат бояджиите. Толкова бавно работят тези хора. Естествено, съпругът ми с удоволствие живее тук. Но при мъжете си е друго. Не сте ли съгласна?

Мис Марпъл се съгласи, че при мъжете си е съвсем друго. Можеше без колебание да го потвърди, тъй като мислеше точно така. Според мис Марпъл „господата“ спадаха към една напълно различна категория от собствения ѝ пол. Те изискваха за закуска по две яйца плюс бекон, три солидни хранения дневно и човек никога да не им противоречи, нито пък да спори с тях, преди да се нахранят. Мисис Пърсивал продължи:

— Нали разбирате, мъжът ми по цял ден е в града. Кога то се прибере вкъщи, е изморен и му се иска да седне и да почете. Обратно, аз стоя тук сама по цял ден без каквато и да било подходяща компания. Но аз изпитвам нужда от наистина приятно общество. Хората наоколо съвсем не са от моя тип. Част от тях са това, което наричам нафукани бриджори. Само че техният бридж никак не е хубав. И аз самата обичам да поиграя, само че тук всички са страшно богати, залагат огромни суми и много пият. Всъщност такъв живот аз наричам комарджийски. Освен това, естествено, се намират и от онези възрастни дами, дето много обичат да се мотаят с лопатки в ръце насам-натат и да си чоплят градинките.

Мис Марпъл погледна малко виновно, защото тя самата беше непоправима градинарка.

— Не искам да говоря против мъртвите — бързо продължи мисис Пърси, — ама без съмнение свекърът ми, мистър Фортескю, е сключил много глупав втори брак. Моят — е, не мога да я нарека свекърва, — та тя си беше на моята възраст. Самата истина е, че беше

маниачка на тема мъже. Абсолютна нимфоманка. И как само харчеше! По отношение на нея свекърът ми беше абсолютен глупак. Не го интересуваше какви сметки прави тя. Това много дразнеше Пърси, ама наистина много. Пърси винаги е толкова внимателен с парите. Мрази разхищенията. И после мистър Фортескю беше толкова особен и с лош характер — изпадаше в ужасни пристъпи на гняв и пилееше парите на вятъра, като залагаше на спекулантски проекти. Е, тези работи съвсем не бяха хубави.

Мис Марпъл си позволи една забележка.

— Това трябва да е тревожило съпруга ви, нали?

— Ами да, тревожеше го. От една година насам Пърси наистина е много разтревожен. Това съвсем, ама съвсем го промени. Знаете ли, промени държанието си даже и към мен. Понякога му приказвам, а той не ми отговаря. — Мисис Пърси въздъхна и продължи: — После Илейн, нали знаете, зълва ми, тя е много странно момиче. Никак не си стои вкъщи и прочие. Не че е враждебно настроена, но не е и благоразположена, нали разбирате? Никога не ѝ се е ходело на пазар в Лондон, нито пък на дневно представление или пък на нещо друго от този род. Даже не се интересува и от дрехи. — Мисис Пърсивал пак въздъхна и промълви: — Но, разбира се, изобщо не искам да се оплаквам. — Обхвана я пристъп на разкаяние и тя бързо додаде: — Сигурно мислите, че е прекалено странно да ви говоря така на вас, сравнително чуждия човек. Но наистина, така или иначе, при цялото това напрежение и този удар смятам, че той всъщност има най-голямо значение. Закъснял удар. Толкова нервна се чувствам, че действително, ама действително трябва да поговоря с някого. Толкова ми напомняте на една много мила възрастна дама, мис Трефъсис Джеймс. Счупи си бедрената кост, когато беше на седемдесет и пет години. Много дълго време трябваше да се грижа за нея и станахме големи приятелки. Когато си тръгнах, ми подари пелерина от лисици — страшно мило беше това от нейна страна.

— Напълно ви разбирам как се чувствате.

И това пак беше вярно. Очевидно съпругът на мисис Пърсивал се отегчаваше от нея и ѝ обръщаше много малко внимание, а бедната жена не беше успяла да завърже приятелства тук. Пътуванията до Лондон на пазар, дневните представления и луксозното жилище не

компенсираха липсата на човечност в отношенията с роднините на съпруга ѝ.

— Надявам се да не прозвучи грубо от моя страна — каза мис Марпъл с тон на любезна стара дама, — но наистина чувствам, че покойният мистър Фортескю не може да е бил много симпатичен човек.

— Не беше. Съвсем искрено, мила моя, само между нас да си остане, той беше противен старец. Не се чудя, наистина не се чудя, че някой го е очистил.

— Вие навярно нямате представа кой... — започна мис Марпъл и спря дотук. — Божичко, не биваше да задавам този въпрос... все пак навярно нямате и представа кой... кой... е, добре, кой може да е бил?

— А, струва ми се, че е онзи ужасен Кръмп. Винаги ми е бил много неприятен. Държи се така — не точно грубо, но все пак си е грубо. По-скоро нахално.

— И все пак, предполагам, че би трябвало да има причина.

— Наистина не знам дали този тип хора имат нужда от причина. Смя да кажа, че мистър Фортескю го ругаеше за нещо, а и сериозно подозирам, че понякога пие прекалено много. Но това, което всъщност мисля, е, че той е малко неуравновесен, нали разбирате. Като онзи лакей ли беше, иконом ли беше, дете изпозастрелял всички вкъщи. Разбира се, съвсем честно казано, всъщност подозирах, че Адел е отровила мистър Фортескю. Но сега, естествено, тя е извън всяко подозрение, защото и нея я отровиха. Да ви кажа, тя може да е обвинила Кръмп. А след това той е обезумял и може да е успял да сложи нещо в сандвичите, а Гладис го е видяла, така че той убива нея — смятам наистина за опасно да го държим вкъщи. Господи, да можех да се махна, но предполагам, че тези ужасни полицаи няма да ми позволят. — Тя се наведе импулсивно напред и сложи пълничката си ръка върху ръката на мис Марпъл. — Понякога чувствам, че трябва да се махна... че ако всичко това не свърши скоро, аз... наистина ще избягам.

Тя се облегна, като наблюдаваше изражението на мис Марпъл.

— Но може би това няма да е разумно?

— Да, мисля, че няма да бъде много разумно — полицията може да ви намери скоро, нали разбирате?

— Могат ли? Наистина ли могат? Мислите ли, че са достатъчно умни за това?

— Много глупаво е да се подценява полицията. Инспектор Нийл ми прави впечатление на особено интелигентен човек.

— Ами! Аз пък го мислех за доста глупав.

Мисис Марпъл поклати глава.

— Не мога да се освободя от чувството — Дженифър Фортескю се поколеба, — че е опасно да стоя тук.

— Искате да кажете — опасно за вас?

— Да-а... Е, да.

— Поради нещо, което... знаете?

Мисис Пърсивал сякаш си пое дъх.

— О, не... аз, разбира се, не знам нищо. Какво трябва да знам? Просто, просто защото съм нервна. Този Кръмп...

Но като наблюдаваше как Дженифър Фортескю свива и разпуска юмруци, мис Марпъл си мислеше, че тя няма предвид Кръмп. Мислеше си, освен това, че по някаква причина мисис Пърсивал наистина е страшно изплашена.

ГЛАВА 22

Смрачаваше се. Мис Марпъл се беше настанила с плетивото си до френския прозорец на библиотеката. Поглеждайки през стъклото, тя видя Пат Фортескю да се разхожда напред-назад по терасата. Мис Марпъл отвори прозореца и извика:

— Влезте, милинка. Влезте де! Сигурно е прекадено влажно и студено да стоите навън без палта.

Пат се подчини на поканата. Влезе, затвори прозореца и завали две от лампите.

— Да — каза тя, — следобедът не е много приятен. — После седна на канапето до мис Марпъл. — Какво плетете?

— А, просто едно всекидневно палтенце, милинка. Знаете ли, за едно бебе. Винаги съм казвала, че на младите майки никога не им стигат дрешките за бебетата. Това е втори ръст. Винаги ги плета втори. Бебетата толкова бързо надрастват първи ръст.

Пат протегна към огъня дългите си крака.

— Днес е хубаво тук вътре. Огънят гори, лампите светят, а вие плетете бебешки дрешки. Всичко това изглежда уютно и просто, както трябва да си бъде по английски.

— То си е по английски. Пък и няма толкова много домове като Ютрий Лодж.

— Мисля, че това е добре. Не вярвам този дом някога да е бил щастлив. Не вярвам някой някога да е бил щастлив в него, въпреки всичките пари, които са харчели и вещите, които притежават.

— Така е — съгласи се мис Марпъл. — Не бих казала, че е бил щастлив дом.

— Предполагам, че Адел може и да е била щастлива. Не я познавам, разбира се, така че не мога да бъда сигурна, но Дженифър е доста нещастна, а на Илейн ѝ се къса сърцето заради някакъв младеж, за когото вероятно дълбоко в себе си съзнава, че не я обича. Ах, как ми се иска да се махна оттук! — Тя погледна мис Марпъл и внезапно се

усмихна. — Знаете ли, Ланс ми каза да се държа колкото може по-близо до вас. Изглежда мисли, че така ще бъда в безопасност.

— Съпругът ви не е глупав.

— Не, Ланс не е глупав. Но в някои отношения е. Само че ми се иска да ми каже от какво точно се страхува. Едно нещо изглежда достатъчно ясно — някой в този дом е луд, а лудостта винаги плаши, защото не знаете какво може да роди един болен мозък. Не знаете какво ще стори след това.

— Бедното ми дете.

— О, нищо ми няма, наистина. Досега трябва да съм закоравяла.

Мисис Марпъл нежно каза:

— В живота ви е имало много нещастие, нали, мила моя?

— А, имала съм и много хубави периоди. Детството ми в Ирландия беше чудесно — яздех, ходех на лов и живеех в голяма, гола, брулена от ветровете къща с много, много слънце. Ако сте имали щастливо детство, никой не може да ви го отнеме, нали? После вече, когато пораснах, нещата сякаш все се разваляха. Предполагам, че всичко започна с войната.

— Съпругът ви е бил летец изстребител, нали?

— Да. Бяхме женени само от един месец, когато убиха Дон. — Тя се загледа в огъня пред себе си. — Отначало си мислех, че искам и аз да умра. Изглеждаше толкова несправедливо, толкова жестоко. И все пак, накрая едва ли не започнах да мисля, че това е било най-доброто. Дон беше чудесен по време на войната. Смел, дързък и весел. Имаше всички качества, необходими за една война. Но някак си не вярвам, че мирното време щеше да му подхожда. Той се отличаваше с един вид... ох, как да се изразя? — арогантно неподчинение. Нямахте да се приспособи или да улегне. Щеше да се бори. Той беше... е, в известен смисъл, антисоциален. Не, нямахте да се приспособи.

— Мъдро е от ваша страна, че разбирате това, мила моя. — Мис Марпъл се наведе над плетката си, хвана една бримка, преброи шепнешком „Три налице, две наопаки, наметка, две свивки“, после каза на глас: — А вторият ви съпруг, мила моя?

— Фреди ли? Фреди се застреля.

— О, божичко. Колко печално. Каква трагедия.

— Двамата бяхме много щастливи. Около две години, след като се оженихме, започнах да разбирам, че Фреди не е... е, невинаги е бил

честен. Започнах да откривам, че стават разни неща. Но това сякаш нямаше значение, поне между нас двамата. Защото, нали разбирате, Фреди ме обичаше и аз го обичах. Помъчих се да се абстрахирам от това, което ставаше. Предполагам, че е било малодушно от моя страна, но нямаше да мога да го променя, нали така? Човек не може да промени хората.

— Да — потвърди мис Марпъл, — не можете да ги промените.

— Бях го приела и го обичах, и се омъжих за него такъв, какъвто беше и сякаш чувствах, че просто трябва да свикна с това. След смъртта му отидох в Кения на гости у едни приятели. Не можех повече да живея в Англия и да продължавам да срещам цялата... цялата, стара компания, която знаеше всичко. Но там, в Кения, срещнах Ланс. — Лицето ѝ се промени и изразът му се смекчи. Тя продължи да гледа в огъня, а мис Марпъл гледаше нея. След малко Пат извърна глава: — Кажете ми, мис Марпъл, какво всъщност мислите за Пърсивал?

— Как да ви кажа, ами аз не съм го виждала много. Обикновено само на закуска и толкова. Мисля, че много не му харесва, дето съм тук.

Пат внезапно се разсмя.

— Знаете ли, той е дребнав. Ужасно дребнав, когато се отнася за пари. Ланс казва, че винаги е бил такъв. И Дженифър се оплаква от това. Преглежда домакинските сметки заедно с мис Дъв. Недоволства за всеки разход. Но мис Дъв успява да държи на своето. Тя наистина е чудесна. Не сте ли съгласна?

— Да, наистина. Напомня ми за мисис Латимър от моето село, Сейнт Мери Мийд. Знаете ли, тя беше начело на Женската доброволна организация и тази на момичетата скаути и на практика ръководеше всичко там. Едва след цели пет години открихме, че... О, не трябва да клюкарствам. Няма по-досадно нещо от това да ви говорят за хора и места, които никога не сте виждали и не знаете нищо за тях. Простете ми, миличка.

— Сейнт Мери Мийд хубаво село ли е?

— Е, не знам какво бихте нарекли хубаво село мила моя, но според мен си е съвсем хубавичко. В него живеят някои симпатични хора, както и някои изключително неприятни. Там стават твърде любопитни неща, точно както и във всяко друго село. Човешката природа е много еднаква навсякъде, не е ли така?

— Вие често ходите горе при мис Рамсботъм, нали? Тя наистина ме плаши.

— Плаши ли ви? Че защо?

— Защото мисля, че е шантава. Смятам я за религиозна маниачка. Не мислете ли, че може би... наистина е... луда?

— В какво отношение?

— О, знаете какво имам предвид, мис Марпъл, много добре знаете. Седи си там, никога не излиза и размишлява за греха. Е, може в края на краищата да е почувствала, че мисията ѝ в живота е да раздава правосъдие.

— Така ли мисли съпругът ви?

— Не знам какво мисли Ланс. Не иска да ми каже. Но в едно съм съвсем сигурна — вярва, че някой е луд и че този някой е от семейството. Е, би трябвало да кажа, че Пърсивал е достатъчно нормален. Дженифър си е просто глупава и доста емоционална. Малко е нервничка, но това е всичко, а Илейн е от тези странни буйни и непохватни момичета. Отчаяно е влюбена в онзи неин младеж и нито за миг няма да признае пред себе си, че той се жени за нея заради парите ѝ.

— Смятате, че се жени заради парите ѝ ли?

— Да, смятам. Вие не мислите ли същото?

— Почти съм сигурна в това. Като младия Елис, който се ожени за Марион Бейтс, дъщерята на богатия железар. Тя си беше много обикновено момиче и луда по него. Обаче всичко излезе съвсем добре. Хора като младия Елис и този Джералд Райт са наистина неприятни само когато се оженят по любов за някое бедно момиче. Толкова ги е яд на себе си за това, че си го изкарват на него. Но ако се оженят за богата девойка, продължават да я уважават.

— Не виждам — продължи Пат, като се мръщеше — как може да е външен човек. Това обяснява атмосферата тук. Всеки дебне другите. Само че скоро трябва да стане нещо...

— Няма да има повече убийства — рече мис Марпъл. — Поне аз мисля така.

— Не можете да бъдете сигурна.

— Е, всъщност съм доста сигурна. Виждате ли, убиецът е постигнал своята цел.

— Убиецът ли?

— Е, убиец или убийца. Така се казва за удобство.

— Казвате целта си. Каква цел?

Мис Марпъл поклати глава — самата тя не беше още съвсем сигурна.

ΓΛΑΦΑ 23

I

В стаята на машинописките мис Самърс отново тъкмо беше направила чая и отново чайникът не беше заврял, когато изля водата върху листенцата. Историята се повтаря. Като пие чашата, мис Грифит си помисли: „Трябва наистина да поговоря с мистър Пърсивал за Самърс. Сигурна съм, че ние можем да работим по-добре. Но при цялата тази ужасна история не ми се иска да го тревожа за служебни дреболии.“

Както и толкова пъти по-рана мис Грифит рязко се обади:

— Водата пак не е завряла, Самърс.

А изчервената мис Самърс изрече обичайната си реплика:

— О, Божичко, този път наистина мислех, че е завряла.

По-нататъшното развитие на действието в тази насока бе прекъснато от влизането на Ланс Фортескю. Той се огледа малко неопределено, а мис Грифит скочи да го посрещне.

— Мистър Ланс — възкликна тя.

Той бързо се извърна към нея и лицето му грейна в усмивка.

— Здравейте. Ама това си е мис Грифит.

Мис Грифит се разтопи от удоволствие. Цели единадесет години не я беше виждал и да помни името ѝ. Тя смутено каза:

— Как помните само.

А Ланс непринудено изрече, като вложи целия си чар:

— Разбира се, че помня.

В стаята на машинописките се разнесе развълнуван шепот. Мис Самърс забрави мъките си с чая. Беше зяпнала Ланс с полуотворена уста. Мис Бел упорито се беше вторачила над машината си, а мис Чейс дискретно си извади пудриерата и си напудри носа. Ланс Фортескю се огледа.

— И така, всичко тук си върви постарому.

— Няма много промени, мистър Ланс. Колко добре изглеждате, колко сте помургавял! Предполагам, че сте водили много интересен живот в чужбина.

— Може да се каже, че сега вероятно ще се опитам да водя интересен живот в Лондон.

— Връщате се в кантората ли?

— Може би.

— О, колко очарователно.

— Ще видите, че много съм забравил. Ще се наложи да ми обясните всички подробности, мис Грифит.

Мис Грифит доволно се засмя.

— Ще бъде много хубаво да се върнете тук, мистър Ланс. Наистина, много хубаво.

Ланс ѝ хвърли изпитателен поглед.

— Много мило, много мило от ваша страна.

— Изобщо не сме повярвали... никоя от нас не повярва... — Мис Грифит прекъсна и се изчерви.

Ланс я потупа по ръката.

— Не сте повярвали, че дяволът е толкова черен, колкото го рисуват ли? Е, може и да не е. Но всичко това вече са стари работи. Няма смисъл да се връщаме към тях. Важно е бъдещето. — И той добави: — Брат ми тук ли е?

— Мисля, че е във вътрешния кабинет.

Ланс непринудено кимна и продължи пътя си. В преддверието към вътрешния кабинет една жена на средна възраст със строго изражение се надигна иззад бюрото и неприветливо произнесе:

— Името ви и по каква работа, моля?

Ланс колебливо я изгледа.

— Вие... мис Гроувнър ли сте?

Бяха му описали мис Гроувнър като бляскава блондинка. И наистина изглеждаше така на снимката във вестниците във връзка с разследването на случая с Рекс Фортескю. Това без съмнение не можеше да бъде мис Гроувнър.

— Мис Гроувнър напусна миналата седмица. Аз съм мисис Хардкасл, личната секретарка на мистър Пърсивал Фортескю.

„Колко типично за братчето Пърси“ — помисли си Ланс. Да се отърве от една бляскава блондинка и на мястото ѝ да вземе тази Горгона. Чудя се защо ли? Дали за безопасност, или защото му излиза по-евтино? А на глас непринудено изрече:

— Аз съм Ланселот Фортескю. Още не ме познавате.

— О, много се извинявам, мистър Ланселот — каза мисис Хардкасл, — струва ми се, че за пръв път идвате в кантората?

— За пръв, но не и за последен — усмихна се Ланс.

Той прекоси стаята и отвори вратата на личния кабинет на баща си. Донякъде изненадан видя, че зад бюрото седи не Пърсивал, а инспектор Нийл. Инспекторът вдигна глава от голям куп книжа, които разпределяше и кимна.

— Добро утро, мистър Фортескю. Предполагам, че сте дошли да поемете задълженията си.

— Значи сте чули за решението ми да се включа във фирмата?

— Брат ви ми каза.

— Ами? А с възторг ли?

Инспектор Нийл успя да скрие усмивката си.

— Като че ли не успях да доловя възторг — сериозно каза той.

— Бедният Пърси — беше коментарът на Ланс.

Инспектор Нийл го изгледа с любопитство.

— Наистина ли смятате да станете бизнесмен?

— Струва ви се малко вероятно, така ли, инспектор Нийл?

— Защо не? Аз съм син на баща си.

— И на майка си.

Ланс поклати шава.

— Нищо подобно, инспекторе. Майка ми си беше викторианска романтичка. Любимото ѝ четиво бе „Идилията на краля“, както може да сте заключили от странните ни малки имена. Тя беше болнава и струва ми се, винаги откъсната от действителността. Аз изобщо не съм такъв. Не съм сантиментален, изпитвам много малко влечение към романтичното и съм реалист до мозъка на костите си.

— Хората невинаги са това, за което се мислят — изтъкна инспектор Нийл.

— Е, предполагам, че е така.

Той седна на един стол и просна дългите си крака в характерния си маниер. Вътрешно се усмихваше. После неочаквано каза:

— По-проницателен сте от брат ми, инспекторе.

— В какъв смисъл, мистър Фортескю?

— Хубавичко постреснах Пърси. Той си въобразява, че съм заритал за търговския живот. Мисли си, че ще бъркам в неговата каца с мед, че ще разпиля парите на фирмата и ще се опитам да го замеся в

спекулативни проекти. Почти би си струвало да направя това, просто за да се позабавлявам! Почти, но не съвсем. Всъщност не мога да понасям канцеларския живот, инспекторе. Обичам да бъда на открито и да не се лишавам от възможността за приключения. На такова място бих се задушил. — И бързо добави: — Това, разбира се, е само за вашите уши. Не ме издавайте пред Пърси, моля ви.

— Не мисля, че ще говорим по този въпрос, мистър Фортескю.

— Трябва ми да се позабавлявам с Пърси. Искам да го накарам да се поизпоти. Трябва поне малко да си го върна.

— Доста любопитна фраза, мистър Фортескю. Да си го върнете — за какво?

Ланс сви рамене.

— Е, това вече е стара история. Не си струва да се ровим в нея.

— Разбрах, че имало някакъв малък проблем с един чек преди време. За него ли намеквате?

— Колко много знаете, инспекторе!

— Въпросът не е бил поставен пред съда, доколкото разбирам. Баща ви не би сторил това.

— Не. Просто ме изрита и толкова.

Инспектор Нийл го изгледа изпитателно, но всъщност мислеше не за Ланс Фортескю, а за Пърсивал. Честният, работливият, пестеливият Пърсивал. Струваше му се, че накъдето и да се обърнеше в това дело, винаги се сблъскваше със загадката Пърсивал Фортескю — човек, когото всеки познаваше само външно, но чиято вътрешна същност беше много по-трудно да се прецени. Като го наблюдава, човек би казал, че е малко безцветен и незначителен и до голяма степен е бил подвластен на баща си. Пърси Бастуна, както го беше нарекъл помощник-комисарят. Сега Нийл се мъчеше чрез Ланс да прецени по-отблизо личността на Пърсивал. Той опипа почвата.

— Като че ли брат ви винаги е бил много... е, как да се изразя... под влиянието на баща ви.

— Не съм сигурен. — Определено си личеше, че Ланс обмисля въпроса. — Не знам. Да, струва ми се, че такова би било впечатлението. Но не съм сигурен дали наистина е било така. Знаете ли, удивително е, като си мисля за миналото сега, как Пърси винаги е получавал своето, без това да се проявява външно по някакъв начин, ако разбирате какво искам да кажа.

Да, мислеше си инспектор Нийл, наистина е удивително. Той подреди книгата пред себе си, издири едно писмо и го бутна към Ланс.

— Това писмо сте написали през август, нали, мистър Фортескю?

Ланс го взе, погледна го и го върна.

— Да — потвърди той, — написах го през лятото, след като се върнах в Кения. Татко го е запазил, така ли? Къде беше — тук в кабинета ли?

— Не, мистър Фортескю, между книгата на баща ви в Ютрий Лодж.

Инспекторът внимателно огледа писмото пред себе си. Не беше дълго.

Скъпи татко,

Обсъдих нещата с Пат и съм съгласен с предложението ти. Ще ми трябва малко време, за да уредя работите си тук, да кажем докъм края на октомври или началото на ноември. Ще те уведомя, когато наближи. Надявам се, че ще се сработим по-добре отпреди. Във всеки случай от моя страна ще направя всичко възможно. Нямам повече какво да ти кажа. Пази се.

Твой Ланс

— Докъде бяхте адресирали това писмо, мистър Фортескю? До кантората или до Ютрий Лодж?

Ланс се намръщи, мъчейки се да си спомни.

— Трудно е. Не мога да се досетя. Нали виждате, вече са минали почти три месеца. Мисля, че до кантората. Да, почти съм сигурен. Тук, до кантората. — Той спря за малко, после с искрено любопитство попита: — Защо?

— Чудех се — каза инспектор Нийл. — Баща ви не го е сложил тук при личните си книжа. Занесъл го е в Ютрий Лодж и аз го намерих в бюрото му там. Чудех се защо ли е трябвало да го прави.

Ланс се засмя.

— Да го скрие от Пърси, предполагам.

— Изглежда — съгласи се инспектор Нийл, — че е така. Значи брат ви е имал достъп до личните документи на баща ви тук?

— Е — Ланс се запъна и се намръщи, — не точно. Искам да кажа, че вероятно е можел да ги прегледа по всяко време, ако е искал, но не се предполага, че...

Инспектор Нийл довърши изречението вместо него.

— Не се предполага, че го е правел?

Ланс широко се усмихна.

— Точно така. Откровено казано, това би означавало да си пъха носа в чужди неща. Но пък Пърси винаги си е пъхал носа тук и там.

Инспектор Нийл кимна. Той също допускаше вероятността Пърсивал Фортескю да е шпионирал. Щеше да подхожда на това, което инспекторът започваше да научава за характера му.

— За вълка говорим... — промърмори Ланс, тъй като в този момент се отвори вратата и влезе Пърсивал Фортескю. Готвеше се да заговори инспектора, но спря намръщен, като видя Ланс.

— Здравсти — каза той. — Ти тук? Не си ми казвал, че ще идваш днес.

— Почувствах, че ме обзема ентузиазъм за работа и ето ме тук, готов да бъда полезен. Какво искаш да свърша?

Пърсивал раздражено отсече:

— Засега нищо. Съвсем нищо. Ще трябва да постигнем някакво споразумение с коя част от работата ще се занимаваш. Ще трябва да ти уредим и кабинет.

Ланс ухилено попита:

— Между другото, драги, защо си се отървал от бляскавата Гроувнър и си я заместил с тази конска физиономия?

— Ама моля ти се, Ланс — остро възрази Пърсивал.

— Определено лоша промяна. Аз очаквах да видя Гроувнър. Защо си я изхвърлил? Смятал си, че знае прекалено много ли?

— Разбира се, че не. Що за идея! — Пърси говореше ядосано и бледото му лице се зачерви. Обърна се към инспектора и студено произнесе: — Не трябва да обръщате внимание на брат ми. Той има доста странно чувство за хумор. — И добави: — Никога не съм имал особено високо мнение за интелигентността на мис Гроувнър. Мисис Хардкасл има отлични препоръки и е извънредно способна, освен това е и много умерена в условията си.

— Много умерена в условията си — промърмори Ланс, като вдигна очи към тавана. — Знаеш ли, Пърси, аз всъщност не одобрявам да се правят икономии за сметка на персонала. Впрочем, имайки предвид колко лоялно ни подкрепяха служителите през последните трагични седмици, не смяташ ли, че би трябвало да им повишим заплатите?

— В никакъв случай — сръза го Пърсивал Фортескю. — Абсолютно нежелано и ненужно.

Инспектор Нийл долови дяволитото пламъче в очите на Ланс. Пърсивал обаче беше прекалено разстроен, за да го забележи.

— Ти винаги си имал все необикновени и екстравагантни идеи — заекна той. — За състоянието, в което сме заварили тази фирма, единствената надежда са икономииите.

Инспектор Нийл извинително се покашля.

— Това е едно от нещата, за които исках да говоря с вас, мистър Фортескю — обърна се той към Пърсивал.

— Да, инспекторе? — Пърсивал превключи вниманието си към Нийл.

— Искам да ви съобщя известни предположения, мистър Фортескю. Разбрах, че от шест месеца насам или от по-дълго време, може би от година, цялостното поведение на баща ви е било за вас източник на нарастваща тревога.

— Той не беше добре — решително каза Пърсивал. — Без съмнение изобщо не беше добре.

— Вие сте се опитвали да го убедите да отиде на лекар, но не сте успели. Отказа ви категорично?

— Така е.

— Може ли да ви попитам дали сте подозирали, че баща ви е страдал от това, което накратко се нарича маниакална психоза, едно състояние с признаци на мегаломания и раздразнителност, което рано или късно преминава в безнадеждна лудост?

Пърсивал изглеждаше изненадан.

— Забележително проникателен сте, инспекторе. Точно от това се страхувах. Ето защо бях толкова загрижен баща ми да се подложи на лечение.

Нийл продължи:

— Междувременно, докато успеете да убедите баща си, той е можел да причини голям безпорядък в бизнеса ви.

— Несъмнено беше така — съгласи се Пърсивал.

— Много злополучно стечение на обстоятелствата — отбеляза инспекторът.

— Направо ужасно. Никой не знае какви тревога съм преживял.

Нийл внимателно произнесе:

— От гледна точка на бизнеса, смъртта на баща ви е била изключително щастливо обстоятелство.

Пърсивал отсече:

— Едва ли допускате, че бих разглеждал смъртта на баща си в тази светлина.

— Въпросът не е как вие гледате на нея, мистър Фортескю. Просто говоря за един факт. Баща ви е починал, преди да банкрутира напълно.

Пърсивал нетърпеливо го прекъсна:

— Да, да. В действителност сте прав.

— Случилото се е било щастие за цялото семейство, тъй като то е зависело от този бизнес.

— Да. Но наистина, инспекторе, не разбирам накъде биете... — Пърсивал засече.

— О, наникъде не бия, мистър Фортескю. Просто обичам да си изяснявам фактите. Сега има и нещо друго. Доколкото разбрах, казахте, че не сте имали никаква връзка с брат си, откакто е напуснал Англия преди много години.

— Точно така.

— Да, но не е съвсем вярна нали, мистър Фортескю? Имам предвид, че през пролетта, когато сте били толкова разтревожена за здравето на баща си, всъщност сте писали на брат си в Африка за притесненията си във връзка с поведението му. Мисля, че сте искали брат ви да се съюзи с вас, за да накарате баща си да се подложи на преглед и да бъде изпратен в приют за душевно болни, ако е необходима.

— Аз, аз... наистина не разбирам... — Равновесието на Пърсивал беше силно разклатено.

— Така е, нали, мистър Фортескю?

— Е, всъщност смятах това за правилно. В края на краищата Ланселот си е младши съдружник.

Инспектор Нийл премести погледа си върху Ланс. Той се хилеше.

— Получихте ли това писмо? — попита инспекторът.

Ланс Фортескю кимна.

— И какво отговорихте?

Ланс се ухили още по-широко.

— Казах на Пърси да си яде ушите и да остави стария на мира. Казах му, че вероятно старият много добре знае какво върши.

Погледът на инспектор Нийл се върна на Пърсивал.

— Така ли ви отговори брат ви?

— Аз... аз... Е, в общи линии — да. Обаче с много по-обидни изрази.

— Сметнах, че е по-добре инспекторът да чуе една цензурирана версия — рече Ланс и продължи: — Откровено казано, инспектор Нийл, това е една от причините да се върна вкъщи, след като получих писмо от баща си — за да проверя сам това, което подозирах. В краткия разговор, който проведох с баща си, искрено ви казвам, не забелязах нищо нередно. Беше леко превъзбуден и това е всичко. Изглеждаше ми абсолютно способен да управлява собствените си работи. Както и да е, след като се върнах в Африка и обсъдих въпросите с Пат, реших да си дойда вкъщи и — как да се изразя — да видя честна ли е играта.

Докато говореше, той хвърли поглед към Пърсивал.

— Възразявам — заяви Пърсивал Фортескю. — Решително възразявам срещу това, за което намекваш. Не съм имал намерение да измамя баща си, бях загрижен за здравето му. Признавам, че бях загрижен и за... — той засече.

Ланс бързо запълни паузата.

— Бил си загрижен и за джобчето си, а? За джобчето на Пърси. — Той стана и внезапно промени поведението си. — Е, добре, Пърси, аз свърших. Исках малко да те побудалкам, като се преструвам, че работя тук. Нямах намерение да ти позволя да оправяш нещата само по твоя собствен миличък начин, но проклет да бъда, ако те оставя да продължаваш така. Честно казано, повръща ми се да стоя в една стая с теб. Ти винаги, през целия си живот, си бил едно мръсно, долно

гадлярче. Шпионираш, пъхаш си носа, лъжеш и създаваш неприятности. И друго ще ти кажа — не мога да докажа това, но винаги съм смятал, че ти си подправил оня чек, заради който се вдигна цялата олелия и ме изхвърлиха оттук. Първо, фалшификацията беше отвратително некадърна, толкова некадърна, че от пет километра се набиваше в очи. Имах прекалено лоша репутация, за да мога убедително да протестирам, но често съм се чудел как старецът не се е досетил, че ако аз бях подправил подписа му, щях да го сторя много по-убедително.

Ланс продължи, като повиши глас:

— Е, Пърси, няма повече да протакам тази глупава игра. Писнало ми е и от Англия, и от Ситито. Писнало ми е от хората като теб с раирани панталонки, черни сакенца, превзети гласчета и долни, калпави сделчици. Ще разделим наследството, както предложи ти, а аз ще се върна с Пат в една съвсем различна страна — страна, в която има чист въздух и простор за движение. Можеш да разделиш ценните книжа, както искаш. Запази си позлатените и консервативните, запази си сигурните от два, три и три и половина процента. Дай ми последните спекулативни сделки на татко, както ги наричаш. Повечето сигурно са боклуци. Но бас държа, че една-две от тях в края на краищата ще струват повече от всичките твои сигурни трипроцентови ценни книжа. Татко беше хитър стар дявол. Той рискуваше, безброй много пъти. Някои от тези рискове донесоха петстотин, шестстотин и седемстотин процента. Аз ще заложа на преценката и късмета му. Колкото до теб, червейче такава... — Ланс пристъпи към брат си, който бързо се отдръпна, заобиколи бюрото и се доближи до инспектор Нийл.

— Спокойно — каза Ланс, — няма да те пипна. Ти искаше да ме махнеш оттук, гониш ме. Би трябвало да си доволен. — И добави, тръгвайки към вратата: — Ако искаш, можеш да притуриш и концесиите на старата мина „Кос“. В случай че по следите ни са тръгнали МакКензи, за да ни убиват, аз ще ги завлека в Африка. — Като стигна до вратата, се обърна и добави: — Отмъщение! След всички тези години едва ли изглежда вероятно. Но инспектор Нийл сякаш го приема на сериозно, нали, инспекторе?

— Глупости — каза Пърсивал. — Такова нещо е невъзможно!

— Попитай него — каза Ланс. — Попитай го защо прави всички тези разследвания за косове и ръж в джоба на татко.

Леко поглаждайки горната си устна, инспектор Нийл каза:

— Нали си спомняте косовете през лятото, мистър Фортескю? Наистина има известни основания за разследване.

— Глупости — повтори Пърсивал. — От години никой нищо не е чувал за семейство МакКензи.

— И все пак — настоя Ланс, — аз почти бих се заклел, че сред нас има някой от това семейство. Предполагам, че и инспекторът мисли така.

II

Инспектор Нийл настигна Ланселот Фортескю тъкмо когато последният излизаше на уличката.

Ланс му се усмихна доста смутено.

— Нямах намерение да правя това. Но внезапно изгубих самообладание. Ох! Е, отдавна трябваше да се стигне до това. Имам среща с Пат в „Савой“ — в същата посока ли сте, инспекторе?

— Не, връщам се в Бейдън Хийт. Но има нещичко, което бих искал да ви попитам, мистър Фортескю.

— Кажете!

— Когато влязохте в кабинета и ме видяхте там, се изненадахте. Защо?

— Предполагам, защото не съм очаквал да видя вас. Мислех, че ще заваря там Пърси.

— Не ви ли казаха, че е излязъл?

Ланс го изгледа с любопитство.

— Не. Казаха ми, че бил в кабинета.

— Ясно. Никой не е знаел, че е излязъл. Кабинетът няма втора врата — но има една врата от малкото преддверие, която води право в коридора — предполагам, че брат ви е излязъл оттам. Но ме изненадва, че мисис Хардкасъл не ви е казала.

Ланс се засмя.

— Вероятно е била отишла да си вземе чая.

— Да, да. Точно така.

Ланс го погледна.

— Какво сте си наумили, инспекторе?

— Просто ме озадачават някои дреболии — това е всичко, мистър Фортескю.

ΓΛΑΦΑ 24

I

Във влака на път за Бейдън Хийт инспектор Нийл като никога не успя да реши почти нищо от кръстословицата в „Таймс“. Мисълта му беше ангажирана с най-различни вероятности. По същия начин прочете и новините, като ги възприемаше само с едната половина на съзнанието си. Прочете за земетресение в Япония, за откриването на уранови залежи в Танганайка, за тялото на един моряк от търговския флот, изхвърлено от морето близо до Саутхамптън и за предстоящата стачка на докерите. Прочете за последните жертви на престъпниците и за ново лекарство, направило чудеса при случаи на напреднала туберкулоза.

Всички тези новини странно се преплетоха в съзнанието му. След това се върна към кръстословицата и успя бързо да нанесе три думи една след друга.

Когато наближи Ютрий Лодж, вече беше стигнал до някакво решение. Попита сержант Хей:

— Къде е старата дама? Тук ли е още?

— Мис Марпъл ли? Да, да, още е тук. Големи дружки са станали с бабата горе.

— Ясно. — Нийл направи пауза, после попита: — Къде е тя сега? Бих искал да я видя.

Мис Марпъл пристигна след няколко минути — беше доста зачервена и дишаше учестено.

— Искали сте да ме видите, инспектор Нийл? Надявам се, че не съм ви накарала да чакате. Сержант Хей не успя да ме намери веднага. Бях в кухнята при мисис Кръмп. Поздравявах я колко хубав сладкиш е направила, колко ѝ е лека ръката и колко вкусно беше суфлето снощи. Нали разбирате, винаги съм смятала, че е по-добре да се подхожда към даден въпрос постепенно, съгласен ли сте с мен? Предполагам, че на вас не ви е толкова лесно. Вие трябва почти направо да задавате въпросите, които ви интересуват. Но естествено, от една стара жена като мен, която, така да се каже, е постоянно сред обществото,

действително очакват и цял куп ненужни разговори. А пътят към сърцето на една готвачка, както е известна минава през сладкиша ѝ.

— За какво всъщност искате да разговаряте с нея, за Гладис Мартин ли?

Мис Марпъл кимна.

— Да. За Гладис. Виждате ли, мисис Кръмп наистина може да ми разкаже много за момичето. Не във връзка с убийството, нямам това предвид. Но за настроението му напоследък и за странните неща, които говорело. Не казвам странни в смисъл на чудати, а за дреболиите при един разговор.

— А постигнахте ли нещо? — попита инспектор Нийл.

— Да — каза мис Марпъл. — Наистина имах голяма полза. Знаете ли, действително мисля, че работите стават много по-ясни, не сте ли съгласен?

— И да, и не.

Той забеляза, че сержант Хей е излязъл от стаята. Доволен бе, защото това, което смяташе да направи сега, най-меко казана беше малко необичайно.

— Вижте какво, мис Марпъл — каза той. — Искам да говоря сериозно с вас.

— Да, инспектор Нийл?

— В известен смисъл ние с вас олицетворяваме две различни гледни точки. Признавам си, мис Марпъл, че научих нещо за вас в Скотланд Ярд. — Той се усмихна. — Изглежда доста сте известна там.

— Не знам как става това — смутено рече мис Марпъл. — Сякаш много често се замесвам в неща, които всъщност не ме засягат. Имам предвид престъпления и странни произшествия.

— Вие сте човек с репутация.

— Разбира се, сър Хенри Клитъринг е много стар мой приятел.

— Както вече казах — продължи Нийл, — двамата с вас олицетворяваме две противоположни гледни точки. Дори бих ги нарекъл нормална и ненормална.

Мис Марпъл леко наклони встрани глава.

— Така значи. Чудя се точно какво искате да кажете с това, инспекторе?

— Ами, мис Марпъл, има нормален начин да се гледа на нещата. Това убийство облагодетелства известни хора. По-специално мога да

кажа — един човек. Второто убийство облагодетелства същия човек. Третото бихме могли да наречем убийство за осигуряване на безопасност.

— Но кое убийство наричате третото?

Почти прозрачните ѝ порцелановосини очи пронизателно гледаха инспектора. Той кимна.

— Да. Тук може да има нещо. Знаете ли, онзи ден, когато помощник-комисарят ми говореше за тези убийства, ми се стори, че каза нещо неправилно. Така беше. Разбира се, мислех си за детското стихотворение. Кралят в покоите си, кралицата в гостната, а слугинчето простира прането.

— Точно така — потвърди мис Марпъл. — Последователност в този ред, но всъщност Гладис трябва да е била убита преди мисис Фортескю, нали?

— Така смятам. Съвсем сигурно приемам, че е така. Тялото ѝ е било открито едва късно през нощта и разбира се, тогава беше трудно да се каже точно от колко време е била мъртва. Но самият аз мисля, че тя почти сигурно е била убита около пет часа, защото иначе...

Мис Марпъл го прекъсна:

— Защото иначе несъмнено е щяла да внесе в гостната и втория поднос, нали?

— Точно така. Тя е внесла единия поднос с чая, донесла е втория в антрето и тогава се случило нещо. Тя е видяла или е чула нещо. Въпросът е какво е било това. Може да е бил Дюбоа, който слизал по стълбите от стаята на мисис Фортескю. Би могъл да бъде приятелят на Илейн Фортескю, Джералд Райт, който е влизал през страничната врата. Който и да е бил той, я е подмамил да остави подноса и да излезе в градината. А след това не виждам вероятност смъртта ѝ да се е забавила много. Навън е било студено, а тя била облечена само в тънката си униформа.

— Разбира се, че сте прав. Искам да кажа, че изобщо случаят не е бил „слугинчето в градината простираше прането“. Тя не би простирала пране по това време вечерта и нямаше да отиде до въжето за простиране, без да си облече палто. Всичко това е било камуфлаж, както и щипката за дрехи, за да се направят нещата да съответстват на стихотворението.

— Точно така — рече инспектор Нийл, — ненормално е. Ето тук все още не мога да се съглася с вас. Не мога, просто не мога да приема тази история с детското стихче.

— Но тя съответства, инспекторе. Трябва да се съгласите, че съответства.

— Така е — тежко каза Нийл, — но все пак редът е объркан. Тоест стихотворението определено намеква, че третото убийство е било на слугинчето. Но ние знаем, че на трето място е била убита кралицата. Адел Фортескю не е била отровена по-рано от времето между пет и двадесет и пет и шест без пет. Дотогава Гладис трябва вече да е била мъртва.

— И всичко това е погрешно, така ли? Не съвпада с детското стихотворение — това има голямо значение, нали?

Инспектор Нийл вдигна рамене.

— Май цепим косъма на две. Убийствата покриват условията на стихчето и предполагам, че това е всичко, което е било необходимо. Но дотук говорех за нещата от вашата позиция. Сега ще очертая моята страна на въпроса, мис Марпъл. Махам косовете, ръжта и всичко останало. Оставям трезвите факти, здравия разум и причините, поради които хората извършват убийства. Първо, смъртта на Рекс Фортескю и кой печели от нея. Е, печелят доста хора, но най-много синът му Пърсивал. През онази сутрин той не е бил в Ютрий Лодж. Не може да е сипал отрова в кафето на баща си или в нещо, което той е ял на закуска. Или поне така мислехме отначало.

— А — очите на мис Марпъл светнаха. — Значи е имало метод, нали? Да ви кажа, много си мислех за това и имам няколко идеи. Но, естествено, без каквото и да е доказателство или потвърждение.

— Няма да навреди, ако ви ги кажа. Таксинът е бил добавен към нов буркан със сладко. Този буркан бил сложен на масата за закуска и горният пласт бил изяден от мистър Фортескю. По-късно бурканът бял захвърлен в храстите и в килера бил поставен подобен, от който е взето същото приблизително количество. Намерихме буркана в храстите и тъкмо получих резултата от анализа. Показва определено наличие на таксин.

— Така е било — промълви мис Марпъл. — Толкова просто и лесно за изпълнение.

— „Консолидейтид Инвестмънтс“ е била загазила — продължи Нийл. — Ако е трябвало фирмата да изплати на Адел Фортескю сто хиляди лири съгласно завещанието на съпруга ѝ, смятам, че са щели да фалират. Ако мисис Фортескю е била надживяла съпруга си с един месец, тези пари е трябвало да ѝ се изплатят. Тя самата едва ли е съчувствала на фирмата и затрудненията ѝ. Но не надживяла съпруга си с един месец. Умря, а в резултат от смъртта ѝ печели наследникът на имуществото след изплащане на дълговете. С други думи, пак Пърсивал Фортескю. Все Пърсивал Фортескю — рязко продължи инспекторът. — И макар че той е можел да подправи сладкото, не е имал възможност да отрови мащехата си или да удуши Гладис. Според секретарката му в пет часа следобед той бил в кантората и се върнал тук едва към седем.

— Това много обърква нещата, нали? — каза мис Марпъл.

— Прави ги невъзможни — мрачно изрече инспектор Нийл. — С друга думи, Пърсивал е въвн от играта. — Освобождавайки се от съдържаността и благоразумието, той заговори с известна горчивина, почти без да съзнава присъствието на слушателката си. — Където и да отида, накъдето и да се обърна, вината се сблъсквам с едно и също лице. Пърсивал Фортескю! И все пак не може да е той. — Поуспокоен, Нийл добави: — Е, има и друга възможности, и друга хора, които са имали абсолютно убедителен мотив.

— Разбира се — мистър Дюбоа — рязко каза мис Марпъл. — И онзи младият, мистър Райт. Знаете ли колко съм съгласна с вас, инспекторе. Навсякъде, където стои въпросът за изгода, човек трябва да бъде много подозрителен. Най-важното, което по всякакъв начин трябва да се избягва, е доверчивостта.

Нийл се усмихна против желанието си.

— Винаги мислите най-лошото, а? — попита той.

Изглеждаше любопитно верую за тази очарователна и крехка на вид възрастна дама.

— О, да — разпалено отвърна мис Марпъл. — Винаги вярвам в най-лошото. А е толкова тъжно, че това обикновено се оправдава.

— Добре, хайде да помислим най-лошото. Може да го е извършил Дюбоа, Джералд Райт също (тоест, ако е действал в заговор с Илейн Фортескю и тя е отровила сладкото), а и мисис Пърсивал, предполагам, е могла. Тя е била там. Но никой от споменатите не се

връзва с шантавата страна. Не се връзват с косове и джобове с ръж. Това е ваша теория и е възможно да сте права. Ако е така, всичко се свежда до една личност, нали? Мисис МакКензи от много години е в приют за душевно болни. Не е бъркала в буркани със сладко, нито е слагала цианид в следобедния чай. Синът ѝ Доналд е бил убит при Дюнкерк. Остава дъщерята, Руби МакКензи. И ако вашата теория е вярна, ако цялата серия убийства тръгва от старата история с мина „Кос“, тогава Руби МакКензи трябва да е тук в тази къща, а има само една личност, която би могла да бъде Руби МакКензи.

— Знаете ли — рече мис Марпъл, — мисля, че сте малко прекалено догматичен.

Инспектор Нийл не ѝ обърна внимание.

— Само една личност — мрачно изрече той.

Стана и излезе от стаята.

II

Мери Дъв беше в дневната си. Това бе малка, доста строго обзаведена, но удобна стая. Всъщност самата мис Дъв я беше направила удобна. Когато инспектор Нийл почука на вратата, Мери Дъв вдигна глава от куп счетоводни книжа и с ясения си глас каза:

— Влезте.

Инспекторът влезе.

— Моля седнете, инспекторе. — Мис Дъв посочи един стол. — Бихте ли почакали само за минутка? Изглежда, че общата сметка на доставчиците на риба не е точна и трябва да я проверя.

Инспектор Нийл седеше тихо и я наблюдаваше как събира цифрите. „Какво чудесно спокойствие и самоувереност притежава това момиче“ — мислеше си той. Беше заинтригуван, както и често преди, от личността, криеща се зад самоувереното поведение. Помъчи се да намери в чертите на лицето ѝ някаква прилика с жената, с която беше разговарял в санаториума „Пайнууд“. Тенът беше подобен, но не можа да долови прилика в чертите. След малко Мери Дъв вдигна глава от сметките си и каза:

— Да, инспекторе? С какво мога да ви бъда полезна?

Инспектор Нийл спокойно изрече:

— Знаете ли, мис Дъв, в този случай има някои много странни неща.

— Така ли?

— Като начало, странното обстоятелство с ръжта, намерена в джоба на мистър Фортескю.

— Това беше много необикновено — съгласи се Мери Дъв. — Да ви кажа, наистина не мога да намеря каквото и да било обяснение.

— После следва любопитното обстоятелство с косовете. Онези четири коса върху бюрото на мистър Фортескю през лятото, а също и инцидентът със заместването на телешкото и шунката в пая с косове. По време и на двете събития мисля, че сте били тук, мис Дъв.

— Да, тук бях. Сега си спомням. Беше извънредно смущаващо. Изглеждаше толкова безцелна, злостна постъпка, особено тогава.

— Може би не съвсем безцелна. Какво знаете за мина „Кос“, мис Дъв?

— Мисля, че никога не съм чувала за мина „Кос“.

— Твърдите, че се казвате Мери Дъв. Това истинското ви име ли е, мадам?

Мери повдигна вежди. Инспектор Нийл беше почти сигурен, че в сините ѝ очи се появи предпазливо изражение.

— Що за въпрос, инспекторе? Да не намеквате, че не се казвам Мери Дъв?

— Точно това намеквам. Намеквам — с приятен тон каза Нийл, — че се казвате Руби МакКензи.

Тя го загледа втренчено. За минутка лицето ѝ беше съвсем безстрастно — не изразяваше нито протест, нито изненада. Това, което виждаше в него инспектор Нийл, определено беше пресметливост. След една-две минути тя с тих и безцветен глас произнесе:

— Какво очаквате да кажа?

— Моля да ми отговорите. Руби МакКензи ли се казвате?

— Казах ви, че името ми е Мери Дъв.

— Да, но имате ли доказателство, мис Дъв?

— Какво искате да видите? Кръщелното ми свидетелство ли?

— Може да помогне, а може и да не помогне. Искам да кажа, че бихте могла да притежавате кръщелното свидетелство на някоя си Мери Дъв. Тя може да ви е приятелка или да е починала.

— Да, съществуват много възможности, нали? — В гласа на Мери Дъв се беше възвърнала предишната веселост. — Това наистина е голяма дилема за вас, нали, инспекторе?

— Възможно е да ви познаят в санаториума „Пайнууд“.

— Санаториум „Пайнууд“! — Мери повдигна вежди. — Какъв е този санаториум и къде се намира?

— Мисля, че знаете много добре, мис Дъв.

— Уверявам ви, че съвсем не съм наясно.

— И категорично ли отричате, че сте Руби МакКензи?

— Всъщност не бих искала да отричам каквото и да било. Знаете ли, инспекторе, смятам, че си е ваша работа да докажете, че аз наистина съм тази Руби МакКензи, която и да е тя. — Сега сините ѝ очи определено се смееха и го предизвикваха. Поглеждайки го право в

лицето, Мери Дъв заяви: — Да, ваша работа си е, инспекторе. Ако можете, докажете, че съм Руби МакКензи.

ΓΛΑΦΑ 25

I

— Търси ви старата клюкарка, сър — затворнически прошепна сержант Хей, когато инспектор Нийл слезе по стълбите. — Изглежда, че има още много да ви казва.

— Хиляди дяволи — възкликна инспектор Нийл.

— Да, сър — произнесе сержант Хей, без мускулче да трепне на лицето му.

Вече си беше тръгнал, когато Нийл го повика да се върне.

— Хей, прегледай тези бележки, които ни е дала мис Дъв, за местата, където е работила по-рано. Провери ги. А, да, бих искал да знам само още едно-две неща. Погрижи се за това, ако обичаш.

Той нахвърли на един лист няколко реда и го подаде на сержант Хей.

— Веднага ще се заема с това, сър.

Минавайки край библиотеката, инспектор Нийл чу приглушени гласове и надникна вътре. Дали го бе търсила или не мис Марпъл, сега тя беше изцяло ангажирана в разговор с мисис Пърсивал Фортескю, докато куките ѝ бързо потракваха. Средата на изречението, което долови инспектор Нийл, беше:

— ... винаги съм смятала, че да бъдеш медицинска сестра е призвание. Това несъмнено е много благородна професия.

Инспектор Нийл тихичко се оттегли. Помисли, че мис Марпъл го е видяла, но не е обърнала внимание на присъствието му.

Тя продължи с любезния си, мек глас:

— Когато веднъж си счупих ръката, за мен се грижеше една много очарователна сестра. След това отиде да гледа сина на мисис Спароу, много симпатичен млад морски офицер. Цял роман, наистина, защото се сгодиха. Беше толкова романтично. Ожениха се и бяха много щастливи. Родиха им се две сладки дечица. — Мис Марпъл сантиментално въздъхна. — Знаете ли, беше болен от пневмония. Когато човек има пневмония, изходът много зависи от грижите, нали?

— О, да — потвърди Дженифър Фортескю, — при пневмонията грижите са почти всичко, макар че, естествено, днес „М&Б“ върши

чудеса и вече битката не е толкова дълга, както беше някога.

— Сигурна съм, че сте били отлична сестра, мила моя. Това е било началото и на вашия роман, нали? Искам да кажа, че сте дошли тук, за да се грижите за мистър Пърсивал Фортескю, така ли е?

— Да — каза Дженифър. — Да, да, така беше.

Тонът ѝ не беше окуражителен, но мис Марпъл сякаш не забелязваше.

— Разбирам. Естествено, не трябва да вярваме на клюките на прислугата, но се опасявам, че една стара жена като мен винаги се интересува от хората в дома. Та какво казвах? А, да. Най-напред е имало друга сестра, нали, но са я отпратили — нещо от този род. Предполагам, че е била небрежна.

— Мисля, че не е била небрежна. Баща ѝ или някой друг бил тежко болен, затова дойдох да я заместя.

— Ясно. После сте се влюбили и толкова. Да, чудесно, наистина чудесно.

— Не съм толкова сигурна — възрази Дженифър Фортескю. — Често ми се иска — гласът ѝ потрепери, — често ми се иска да съм си пак в отделението.

— Да, разбирам ви. Били сте влюбена в професията си.

— Навремето не бях толкова, но като си помисля сега — знаете ли, животът ми е толкова монотонен. Ден след ден, без да имам какво да правя, а Вал е толкова погълнат от работата си.

Мис Марпъл поклати глава.

— В днешно време господата трябва страшно много да работят. Наистина, сякаш не знаят почивка, независимо от това колко пари имат.

— Да, и затова жената понякога се чувства много самотна. Често ми се иска да не бях идвала тук. Е, добре, смея да кажа, че така ми се пада. Не трябваше изобщо да го правя.

— Не е трябвало изобщо да правите какво, мила моя?

— Изобщо не трябваше да се омъжвам за Вал. Ех — тя внезапно въздъхна, — хайде повече да не говорим за това.

Мис Марпъл любезно прехвърли разговора към новите поли, които се носели в Париж.

II

— Толкова мило от ваша страна беше да не ме прекъсвате точно сега — каза мис Марпъл, след като почука на вратата на кабинета и инспектор Нийл я покани да влезе. — Знаете ли, имаше само едно-две въпросчета, които исках да уточня — И с укор добави: — Ние всъщност още не бяхме завършили разговора си.

— Много съжалявам, мис Марпъл. — Инспектор Нийл се насили да се усмихне очарователно. — Опасявам се, че съм бил доста невнимателен. Поканих ви за консултация, а през цялото време говорех аз.

— Моля, моля, не се безпокойте — незабавно отвърна мис Марпъл, — защото, да ви кажа, тогава още не бях напълно готова да сложа на масата всичките си карти. Мисълта ми е, че не бих желала да обвиня някого, докато не съм съвсем сигурна. Сигурна пред себе си. А сега вече съм сигурна.

— За какво, мис Марпъл?

— Ами за това кой е убил мистър Фортескю. Това, което ми казахте за сладкото, просто решава въпроса. Показва защо и кой, и отговаря на умствения му багаж.

Инспектор Нийл примигна.

— Много се извинявам — рече мис Марпъл, като забеляза тази негова реакция, — но се опасявам, че понякога ми е трудно да се изразявам съвсем ясно.

— Мис Марпъл, още не съм съвсем сигурен за какво говорим.

— Е, може би е по-добре да започнем пак отначало, стига да сте в състояние да отделите толкова време. Бих предпочела да ви изложа моята собствена гледна точка. Знаете ли, много разговарях с хората, със старата мис Рамсботъм и с мисис Кръмп и съпруга ѝ. Той, естествено, си е лъжец, но това всъщност няма значение, защото дори и да знаете, че лъжецът си е лъжец, резултатът е същият. Но много исках да си изясня телефонните разговори, найлоновите чорапи и всичко от този род.

Инспектор Нийл пак примигна. Чудеше се как е могъл да допусне, че мис Марпъл би могла да бъде желан колега с бистър ум. И все пак, помисли си той, колкото и да беше побъркана, тя може би е събрала някои полезни сведения. Целият професионален успех на инспектор Нийл се дължеше на уменията му да слуша внимателно. И сега се приготви да слуша.

— Моля, разкажете ми всичко по въпроса, мис Марпъл, но, ако обичате, започнете отначало.

— Да, разбира се. И началото е Гладис. Мисълта ми е, че дойдох тук заради Гладис. И вие много любезно ми позволихте да прегледам всичките ѝ неща. А от тях и найлоновите чорапи, и телефонните разговори, и други работи всичко ми стана абсолютно ясно. Имам предвид за мистър Фортескю и таксина.

— Имате теория кой е сложил таксина в сладкото на мистър Фортескю?

— Не е теория. Сигурна съм.

Инспектор Нийл примигна вече за трети път.

— Естествено, била е Гладис — заяви мис Марпъл.

ГЛАВА 26

Инспектор Нийл втренчено загледа мис Марпъл и бавно поклати глава.

— Да не би да твърдите — недоверчиво попита той, — че Гладис Мартин съзнателно е убила Рекс Фортескю? Извинявайте, мис Марпъл, но просто не вярвам на това.

— Не, разбира се, тя не е имала намерение да го убива, но все пак го е извършила! Вие сам казахте, че когато сте я разпитвали, тя била нервна и объркана. И че изглеждала виновна.

— Да, но не в убийство.

— О, не, съгласна съм. Както казах, тя не е имала намерение да убива никого, но е сложила таксина в сладкото. Разбира се, не го е мислела за отрова.

— А за какво го е мислела? — Гласът на инспектор Нийл все още звучеше скептично.

— Предполагам, че по-скоро го е смятала за препарат за разкриване на истината. Да ви кажа, много интересно и поучително е да видите изрезките от вестници, които пазят тези момичета. Знаете ли, от години си е все същото. Рецептите за разкрасяване, за привличане на любимия. И магии, и муски, и разни чудодейни случки. В наши дни ги публикуват предимно в рубриката „Научни съобщения“. Никой вече не вярва в магьосници, никой не вярва, че с едно махване на ръката могат да ви превърнат в жаба. Но ако прочетете във вестника, че чрез инжектиране на известни жлези учените могат да променят жизнените ви тъкани и да развиете характерни особености на жаба, е, всеки ще повярва в това. И след като е прочела във вестниците за препарата за разкриване на истината, естествено Гладис напълно е повярвала, когато той ѝ казал, че прахът е точно това.

— Когато ѝ е казал кой? — попита инспектор Нийл.

— Албърт Евънс. Не че това е истинското му име, разбира се, но както и да е, той се запознал с нея миналото лято на един къмпинг, правел ѝ комплименти и я ухаждал и си представям как ѝ е разказал

някаква история за несправедливост или преследване, или нещо от този род. Във всеки случай същността на въпроса била, че трябва да се накара Рекс Фортесно да си признае какво е сторил и да обезщети пострадалия. Разбира се, не знам това, инспектор Нийл, но съм доста сигурна. Той я накарал да се хване на работа тук, а днес, при този недостиг на прислуга, е много лесно да получиш такава работа, където поискаш. Спомнете си, че на последната си картичка той пише: „Не забравяй за срещата ни“. Това е трябвало да бъде големият ден, за който са работели. Гладис щяла да сложи препаратата, който ѝ дал, в горния слой на сладкото, така че мистър Фортеску да го изяде на закуска и пак тя сложила в джоба му ръжта. Не знам какво обяснение ѝ е дал той за ръжта, но както ви казах отначало, инспектор Нийл, Гладис Мартин беше много лековерно момиче. В действителност едва ли има нещо, което не би повярвала, ако един красив младеж ѝ го представи по подходящ начин.

— Продължавайте — зашеметен я подкани инспектор Нийл.

— Вероятно идеята е била, че Албърт щял да го посети в кантората през въпросния ден и че дотогава препаратът на истината е щял да подейства, и мистър Фортеску щял да си признае всичко и така нататък, и така нататък. Можете да си представите какво е изпитало бедното момиче, когато чуло, че мистър Фортеску е мъртъв.

— Но тя сигурно щеше да си признае?

Мис Марпъл рязко запитва:

— Кое беше първото нещо, което ви каза тя, когато я разпитвахте?

— „Не съм го сторила аз.“

— Точно така — тържествуващо заяви мис Марпъл. — Тя точно това би казала! Ако счупеше някое украшение, Гладис винаги смотолевяше: „Не съм го сторила аз, мис Марпъл. Не мога да разбера как е станало.“ Бедничките момичета, не могат да не твърдят така. Много се объркват от това, което са извършили и голямата им цел е да избягнат обвинението. Не мислите, че една плаха млада жена, която е убила някого, без да иска, ще си го признае, нали? Това щеше да бъде съвсем, ама съвсем нетипично.

— Да — съгласи се инспектор Нийл. — Предполагам, че да.

Той мислено се върна на разговора си с Гладис. Плаха, обърквана, виновна, избягващи погледа му очи и всичко от този род. Тези неща

можеха да имат и малко, и голямо значение. Наистина не беше необходимо да се самообвинява за това, че не е успял да достигне до правилния извод.

— Както казах — продължи мис Марпъл, — първата ѝ идея е била да отрича докрай. После някак си щяла да се помъчи да подреди всичко в главата си. Може Албърт да не е знаел колко силен е препаратът или е сгрешил и ѝ е дал прекадено голямо количество. Щяла е да си измисля извинения и обяснения в негова полза. Щяла е да се надява, че той ще ѝ се обади, което, естествено, той е сторил. По телефона.

— Знаете ли това? — рязко запитва Нийл.

Мис Марпъл поклати глава.

— Не. Признавам си, че го допускам. Но през въпросния ден е имало необяснени позвънявания. Звънели са различни хора, а когато се обаждали Кръмп или мисис Кръмп, затваряли телефона. Той точно така би постъпил. Да звъни и да изчака, докато се обади Гладис и тогава да си определи с нея среща.

— Разбирам. Смятате, че тя е имала среща с него в деня, когато е била убита.

Мис Марпъл енергично закима.

— Да, за това има доказателство. Мисис Кръмп беше права в едно нещо. Момичето е било обуло най-хубавите си обувки и найлонови чорапи. Имало е среща с някого. Само че не навън. Той трябвало да дойде в Ютрий Лодж. Затова през онзи ден тя била нащрек, вълнувала се и закъсняла с чая. После, когато изнесла в антрето втория поднос, предполагам, че е погледнала към алеята до страничната врата, видяла е, че той е там и ѝ дава знак. Тя оставила подноса и излязла да го види.

— И после той я удушил — каза Нийл.

Мис Марпъл стисна устни.

— Това би било работа само за минутка, но той не можел да рискува тя да проговори. Бедното, глупавичко, наивно момиче трябвало да умре. А после... сложил на носа ѝ шипка за дрехи! — Гласът ѝ трепереше от неумолим гняв. — За да подхожда на стихотворението. Ръжта, косовете, покоите, хляба с мед и щипката за дрехи. Това било най-близкото подобие, което можал да измисли, на птичето, което ѝ клъвнало носа...

— И предполагам, че в края на краищата ще го изпратят в лудницата и няма да можем да го обесим! — бавно произнесе Нийл.

— Смятам, че ще си го обесите без проблеми. Той не е луд, инспекторе, ни най-малко.

Инспекторът упорито я загледа.

— Вижте сега, мис Марпъл, вие ми представихте една теория. Да, да — макар и да казвате, че сте сигурна, това си е само една теория. Казвате, че за престъпленията е отговорен един човек, който се нарекъл Албърт Евънс и който избрал момичето Гладис на един къмпинг, за да го използва за собствените си цели. Този Албърт Евънс е бил някой, който искал да отмъсти за старата история с мина „Кос“. Вие намекувате, нали, че синът на мисис МакКензи, Дон МакКензи, не е загинал при Дюнкерк. Че е още жив и стои зад всичко това?

Но за изненада на инспектор Нийл мис Марпъл енергично заклати глава.

— О, не! — възкликна тя, — о, не! Изобщо не предполагам това. Не виждате ли, инспектор Нийл, че цялата тази история с косовете всъщност е абсолютна симулация. Просто са я използвали и това е всичко, използвал я някой, който е чул за косовете — в библиотеката и в пая. Косовете били съвсем истински. Сложил ги е някой, който знаел за старата история и искал да отмъсти, но само като сплаши мистър Фортескю или смути спокойствието му. Да ви кажа, инспектор Нийл, не вярвам, че децата наистина могат да бъдат възпитани и научени да изчакват, да обмислят отмъщение и да го изпълнят. В края на краищата децата имат доста здрав разум. Но всеки, чийто баща е бил измамен и вероятно оставен да умре, би могъл да поиска да изиграе зловен номер на човека, който се предполага, че го е извършил. Смятам, че това се е случило. А убиецът го е използвал.

— Убиецът. Хайде, мис Марпъл, нека чуя идеята ви за убиеца. Кой е той?

— Няма да се изненадате. Наистина няма. Защото щом ви кажа кой е той, или по-скоро кой мисля, че е — защото трябва да бъдем прецизни, нали? — ще видите, че е точно този тип човек, който би могъл да извърши тези убийства. Той е нормален, интелигентен и съвсем безскрупулен. И, естествено, го е направил за пари, вероятно за много пари.

— Пърсивал Фортескю? — Инспектор Нийл се обади едва ли не с умолителен глас, но още докато произнасяше името, знаеше, че не е той. Образът на човека, който му беше обрисувал мис Марпъл, не се връзваше с Пърсивал Фортескю.

— О, не — каза мис Марпъл. — Не Пърсивал. Ланс.

ΓΛΑΦΑ 27

I

— Невъзможно — рече инспектор Нийл.

Той се облегна на стола си и се загледа в мис Марпъл с изумление. Както бе предвидила тя, той не беше изненадан, но макар да приемаше вероятността, не можеше да я приеме като действителен факт. Ланс Фортескю отговаряше на описанието: мис Марпъл достатъчно добре го бе обрисувала. Но инспектор Нийл не бе в състояние да види как може отговорът на загадката да бъде Ланс.

Мис Марпъл се наклони напред и внимателно и убедително, като човек, който обяснява прости аритметични факти на малко дете, изложи теорията си.

— Разбирате ли, той винаги е бил такъв. Тоест, винаги е бил лош. Изцяло лош, макар и едновременно с това — винаги привлекателен. Особено за жените. Има блестящ ум и обича да поема рискове. Непрекъснато е рискувал и заради чара му хората вечно са мислели най-доброто, а не най-лошото за него. През лятото се върнал вкъщи, за да се срещне с баща си. Нито за миг не приемам, че Рекс Фортескю му е писал или го е повикал чрез някого — освен, естествено, ако имате действителни доказателства за това.

Тя спря и го загледа въпросително.

Нийл поклати глава.

— Не — рече той. — Нямам доказателства баща му да го е викал. Има едно писмо, което се предполага Ланс да му е писал, след като е идвал в Англия. Но Ланс съвсем лесно е можел да го пъкне сред книжата на баща си тук в кабинета в деня на пристигането си.

— Хитро скроено — рече мис Марпъл, кимайки с глава. — Е, както казах, той вероятно е пристигнал със самолет и е опитал да се помири с баща си, но мистър Фортескю не искал и да чуе. Разбирате ли, Ланс се бил оженил наскоро и малката рента, от която живеел и която той несъмнено допълвал по различни непочтени начини, вече не му стигала. Той е много влюбен в Пат (а тя е много мило, сладко момиче) и искал да започне с нея порядъчен живот, без мошеничества. А от негова гледна точка това означавало да има много пари. Когато

бил в Ютрий Лодж, той трябва да е чул за косовете. Може би за тях е споменал баща му, а може да е била и Адел. Той стигнал до заключение, че дъщерята на МакКензи се е установила в къщата и му хрумнало, че в случай на убийство тя би била много добра изкупителна жертва. Защото, разбирате ли, когато осъзнал, че не може да накара баща си да изпълни желанието му, той трябва хладнокръвно да е решил, че ще се наложи да го убие. Може да е разбрал, че баща му не е много добре и се е страхувал, че докато мистър Фортескю почине, фирмата ще фалира напълно.

— Той е бил чудесно осведомен за здравето на баща си — каза инспекторът.

— А-ха, това обяснява много неща. Вероятно съпадението на малкото име на баща му, Рекс, заедно с инцидента с косовете да му е подсказало идеята за детското стихотворение. Да направи от цялата работа една налудничав история и да я свърже със старата закана за отмъщение на семейство МакКензи. След това, разбирате ли, той би могъл да се отърве и от Адел и да спаси стоте хиляди лири да не излязат от фирмата. Но трябвало да има и трето действащо лице — „слугинчето в градината простираше прането“ — и предполагам, че това му е дало идея да запуши устата ѝ, преди тя да проговори. И това щяло да му даде необходимото — убедително алиби за първото убийство. Останалото било лесно. Пристигнал тук от гарата съвсем малко преди пет часа, времето, когато Гладис внасяла в антрето втория поднос. Дошъл до страничната врата, видял я и ѝ направил знак. Удушил я и отнесъл тялото ѝ от другата страна на къщата, до въжетата за простиране, което му отнело само три-четири минути. След това позвънил на главния вход, влязъл в къщата и пил чай заедно със семейството. После се качил да види мис Рамсботъм. Когато слязъл долу, се вмъкнал в гостната, намерил Адел сама да пие последната си чаша и докато говорел с нея, успял да пусне в чая цианида. Знаете ли, това не би било трудно. Парченце от нещо бяла като захар. Може да е протегнал ръката си към захарницата, да е взел една бучка и демонстративно да я е пуснал в чашата ѝ. После със смях да е казал: — Я виж, пуснах ти още захар в чая. На което тя да отвърне, че няма нищо против и да го е изпила. Би било лесно и дръзко. Да, той си е дързък.

Инспектор Нийл бавно каза:

— Действително е възможно, да. Но не мога да разбера — наистина, мис Марпъл, не мога да разбера — какво е щял да спечели от това. Да кажем, че ако старият Фортескю бил останал жив, бизнесът скоро щял да фалира. Достатъчно голям ли е бил делът на Ланс, за да го накара да планира три убийства? Мисля, че не. Наистина мисля, че не.

— Това си е трудничко — призна мис Марпъл. — Да, съгласна съм с вас. Наистина създава трудности. Предполагам... — Тя се запъна, гледайки инспектора. — Предполагам — съвсем невежа съм по финансовите въпроси, — но си мисля наистина ли е вярно, че мина „Кос“ не струва нищо?

Нийл размисли. В ума му се подреждаха различни епизоди. Готовността на Ланс да вземе от Пърсивал разните спекулативни или безполезни акции. Думите му днес, когато си тръгваше от кабинета в Лондон, че е по-добре Пърсивал да се отърве от „Кос“ и нещастията, които носи тази мина. Една златна мина. Нищо не струваща златна мина. Но може би мината не е била безполезна. И все пак това някак си изглеждаше невероятно. Едва ли е имало изгледи старият Рекс Фортескю да направи грешка по този въпрос, макар че, естествено, е възможно напоследък да са правили измервания. Всъщност къде беше мината? Ланс бе казал, че е в Западна Африка. Да, но някой друг — не бе ли мис Рамсботъм — рече, че била в Източна Африка. Дали Ланс съзнателно не заблуждаваше, като каза Западна вместо Източна? Мис Рамсботъм е стара и с отслабнала памет и все пак може да е права тя, а не Ланс. Източна Африка. Ланс тъкмо беше пристигнал от Източна Африка. Може би е научил нещо ново?

Внезапно още едно късче щракна и се намести в картинката на инспектора. Вестник „Таймс“, който четеше във влака. „Уранови залежи намерени в Танганайка.“ Ако предположим, че уранът е в стария „Кос“? Това би обяснило всичко. Тъй като е бил близо до мястото, Ланс е научил това и при наличието на уранови залежи там, щял да грабне цяло състояние. Огромно състояние! Инспекторът въздъхна и погледна мис Марпъл.

— Как смятате — попита с упрек той, — че някога ще мога да докажа всичко това?

Мис Марпъл окуражително му кимна, както една леля би насърчила умния си племенник, който се явява на изпит за стипендия.

— Ще го докажете. Вие сте много, много умен човек, инспектор Нийл. Още отначало забелязах това. Сега вече, като знаете кой е, би трябвало да можете да намерите доказателствата. Например на онзи къмпинг ще го познаят по снимката. Трудно ще му бъде да обясни защо е прекарал там една седмица под името Албърт Евънс.

Да, мислеше си инспектор Нийл, Ланс Фортескю е интелигентен и безскрупулен — но освен това е и безразсъдно смел. Поел е прекалено голям риск.

„Ще го пипна!“ — помисли си Нийл. После, обхванат от съмнение, погледна мис Марпъл.

— Та всичко това си е само едно предположение — каза той.

— Да, но вие сте убеден, нали?

— Предполагам, че съм. В края на краищата, и по-рано съм срещал хора от неговия тип.

Старата дама кимна.

— Така е, това има много голямо значение — точно затова съм толкова сигурна.

Нийл я погледна закачливо.

— Понеже познавате престъпниците.

— О, не. Разбира се, че не затова. Заради Пат — толкова мило момиче. Тя е от тези, които винаги се омъжват за лоши хора — отначало това привлече вниманието ми към него...

— Аз може да съм сигурен в себе си — рече инспекторът, — но има много неща, които се нуждаят от обяснение — например въпросът за Руби МакКензи. Бих могъл да се закълна, че...

Мис Марпъл го прекъсна:

— И сте съвсем прав. Но сте се насочили погрешно. Идете да си поговорите с мисис Пърси.

II

— Мисис Фортескю — каза инспектор Нийл, — имате ли нещо против да ми кажете моминското си име?

— Ах — възкликна Дженифър. Изглеждаше уплашена.

— Не е необходимо да се безпокоите, мадам, но много по-добре е да кажете истината. Смятам, не греша, че преди да се омъжите, името ви е било Руби МакКензи?

— Аз... е, да, добре... божичко... ами, защо да не е? — произнесе мисис Пърсивал Фортескю.

— Няма никаква причина — любезно я успокоих инспектор Нийл и добави: — Преди няколко дни разговарях с майка ви в санаториума „Пайнууд“.

— Тя ми е много сърдита. Сега изобщо не ходя при нея, защото това само я разстройва. Знаете ли, бедната маминка толкова обичаше татко.

— И ви е вгълпявала мелодраматични идеи за отмъщение?

— Да. Тя непрекъснато ни караше да се кълнем над Библията, че никога няма да забравим и един ден ще го убием. Естествено, когато влязох в болницата, за да се готвя за сестра, започнах да осъзнавам, че умственото ѝ равновесие не е съвсем наред.

— Обаче на вас самата трябва да ви се е искало да отмъстите, мадам?

— Е, разбира се, че да. На практика Рекс Фортескю е убил баща ми! Не че в действителност го е застрелял, намушкал с нож или нещо подобно. Но съм съвсем сигурна, че той наистина е оставил татко да умре. А това си е все същото, нали?

— В морално отношение — да.

— И така, аз наистина исках да му го върна. Когато една моя приятелка дойде да се грижи за сина му, накарах я да напусне и да предложи да я заместя аз. Не знам точно какво съм искала да направя... Не съм, наистина, инспекторе, не съм, никога не съм искала да убия мистър Фортескю. Мисля, че имах някаква идея да се грижа за сина му толкова зле, че той да умре. Но, естествено, ако по професия

сте медицинска сестра, не можете да извършите такова нещо. Действително доста се измъчих, докато измъкна Вал от болестта. После той се привърза към мен и ме помоли да се омъжа за него, а аз си помислих — е, наистина това е много по-разумно отмъщение, от каквото и да е друго. Тоест, да се омъжа за по-големия син на мистър Фортескю и по този начин да си върна парите, които е взел с измама от татко. Смятам, че това е далеч по-разумен начин.

— Да, наистина — рече инспектор Нийл, — далеч по-разумен. — И добави: — Предполагам, че вие сте сложили косовете на бюрото и в пая?

Мисис Пърсивал се изчерви.

— Да. Сигурно съм постъпила глупаво... Но един ден мистър Фортескю говореше за глупаците и се хвалеше как мамел хората — възползвал се от тях. Е, да, по съвсем законен начин. А аз си помислих, че просто бих искала да... ами да го поуплаша. И той наистина се уплаши! Ужасно се разстрои. — Тя тревожно добави: — Ама нищо друго не съм сторила! Наистина не съм, инспекторе. Вие... вие, откровено казано, нали не мислите, че аз съм убила някого?

Инспектор Нийл се усмихна.

— Не — каза той, — не мисля. — И добави: — Между другото, напоследък да сте давали на мис Дъв някакви пари?

Дженифър зяпна.

— Откъде знаете?

— Много неща знам — рече инспекторът и добави на себе си: „А и доста много предполагаме.“

Дженифър бързо продължи:

— Тя дойде при мен и рече, че сте я били обвинили, че е Руби МакКензи. Рече, че ако намеря петстотин лири, щяла да ви остави да продължите да си мислите така. Ако пък сте разберели, че аз съм Руби МакКензи, сте щели да ме подозирате, че съм убила мистър Фортескю и втората му жена. Ужас беше, докато намеря парите, защото, естествено, не можех да кажа на Пърсивал. Той не знае за мен. Трябваше да продам диамантения си годежен пръстен и една много красива огърлица, която ми беше подарък от мистър Фортескю.

— Не се тревожете, мис Пърсивал — успокои я инспектор Нийл. — Смятам, че ще можем да ви върнем парите.

III

На следващия ден инспектор Нийл проведе още един разговор с мис Мери Дъв.

— Мисля си, мис Дъв, дали бихте ми дали чек за петстотин лири на името на мисис Пърсивал Фортескю?

Изпита удоволствие, като видя как Мери Дъв внезапно смени изражението си.

— Предполагам, че онази глупачка ви е казала.

— Да. Шантажът, мис Дъв, е доста сериозно престъпление.

— Не беше точно шантаж, инспекторе. Смятам, че ще ви бъде трудно да заведете срещу мен дело за шантаж. Аз само направих на мисис Пърсивал специална услуга.

— Е, ако ми дадете този чек, ще оставим нещата така.

Мери Дъв извади чековата си книжка и писалка.

— Много неприятно — въздъхна тя. — В момента съм особено притеснена финансово.

— Предполагам, че скоро ще си търсите друга работа, нали?

— Да. Тази не излезе, както предполагах. От моя гледна точка всичко беше много злополучна.

Инспектор Нийл се съгласи с нея.

— Така е, поставила ви е в доста затруднено положение. Мисълта ми е, че всеки момент имаше голяма вероятност да се наложи да проверим предишните ви работни места.

— На моля ви, инспекторе, уверявам ви, че миналото ми е съвсем безукорно.

— Така си е — развеселен се съгласи инспектор Нийл. — Ние изобщо нямаме нищо против вас, мис Дъв. Обаче има едно любопитно съвпадение, че на последните три места, където така възхитително сте изпълнявали задълженията си, около три месеца след вашето напускане случайно ставали обири. Крадците изглеждали забележително добре осведомени къде стопаните държат палта от визон, бижута и тъй нататък. Любопитно съвпадение, нали?

— Стават и съвпадения, инспекторе.

— О, да. Стават. Но да не се случват прекалено често, мис Дъв. Смя да забележа — добави той, — че може в бъдеще пак да се срещнем.

— Надявам се — отвърна Мери Дъв, — нека не ви прозвучи грубо, инспектор Нийл, но се надявам това да не става.

ΓΛΑΦΑ 28

I

Мис Марпъл подравни отгоре дрехите си в куфара, пъкна в единия край вълнен шал и затвори капака. Огледа спалнята си. Не, нищо не беше забравила. Дойде Кръмп, за да свали долу багажа ѝ. Мис Марпъл влезе в съседната стая да се сбогува с мис Рамсботъм.

— Опасявам се — каза мис Марпъл, — че много зле ви се отплатих за гостоприемството. Надявам се някой ден да успеете да ми простите.

— Ха — рече мис Рамсботъм.

Както обикновено, редеше пасианс.

— Черно вале, червена дама — забеляза тя, после изкосо хвърли към мис Марпъл проникателен поглед. — Предполагам, че открихте това, което искахте.

— Да.

— И предполагам да сте казали всичко на полицейския инспектор? Той ще може ли да го докаже?

— Почти съм сигурна, че ще може. Вероятно ще му отнеме малко време.

— Не ви задавам въпроси. Вие сте хитра жена. Разбрах това, още щом ви видях. Не ви виня за това, което сте направили. Порокът си е порок и трябва да бъде наказан. В това семейство има лоша жилка. Слава богу, не е от нашия род. Сестра ми, Елвира, си беше глупачка. Но нищо по-лошо. Черно вале — повтори мис Рамсботъм, като въртеше в ръце картата. — Красив, но с черно сърце. Да, страхувах се от това. Добре де, човек не може да си наложи да не обича един грешник. Момчето винаги е умеело да постига своето. Даже успя да ме убеди... Излъга за часа, когато си тръгна от мен онзи ден. Не го опровергах, но се чудех защо... Още тогава се зачудих. Но той е момче на Елвира — не можех да се реша да го издам. Е, добре, вие сте праведна жена, Джейн Марпъл, а правдата трябва да възтържествува. Обаче съжалявам съпругата му.

— И аз — каза мис Марпъл.

В антрето Пат Фортескю я чакаше да се сбогуват.

— Много ми се искаше да не си отивате — рече тя. — Ще ми липсвате.

— Време е да си ходя. Приключих това, за което бях дошла. То не беше... изцяло приятно. Но знаете ли, важното е да не възтържествува порокът.

Пат изглеждаше озадачена.

— Не ви разбирам.

— Е, да, мила моя. Но може би ще ме разберете някой ден. Мога ли да се осмеля да ви дам съвет, ако някога нещо в живота ви се обърка — мисля, че най-голямото щастие ще намерите там, където сте били щастлива като дете. Върнете се в Ирландия, мила моя. При конете и кучетата. И всички тези неща.

Пат кимна.

— Понякога страшно ми се иска да бях направила точно това след смъртта на Фреди. Но пък тогава — тонът ѝ се смекчи — никога нямаше да срещна Ланс.

Мис Марпъл въздъхна.

— Знаете ли, ние няма да останем тук — каза Пат. — Още щом се изясни всичко и се връщаме в Източна Африка. Толкова се радвам.

— Бог да ви благослови, скъпо дете. За да изживее човек живота си той има нужда от много, много смелост. Смятам, че вие я притежавате.

Тя потупа ръката на момичето, пусна я и излезе през предния вход към чакащото я такси.

II

Късно вечерта мис Марпъл си пристигна вкъщи.

Кити — последното ѝ момиче от „Сейнт Фейтс Хоум“ — я посрещна и я поздрави с грейнало лице.

— За вечеря съм приготвила херинга, мадам. Толкова се радвам, че се върнахте вкъщи — ще видите колко хубаво е всичко тук. Направих пролетно почистване.

— Много хубаво, Кити. Радвам се, че се върнах у дома.

„Шест паяжини на корнизата“ — забеляза мис Марпъл. — Тези момичета никога не поглеждат нагоре! Независимо от това тя беше прекалено деликатна, за да го каже.

— Писмата ви са на масичката в антрето, мадам. Има и едно, дето по погрешка е пътувало до Дейзимийд. Винаги ги бъркат, нали? Малко си приличат, Дейн и Дейзи, пък и почеркът е толкова лош, че този път не ми е чудно. Хората там ги нямало и къщата им била затворена, та едва сега се върнали и днес ни го пратиха. Надявали се да не било важно.

Мис Марпъл взе кореспонденцията си. Писмото, за което рече Кити, беше най-отгоре. При вида на зацапаните драскули нещо проблесна в паметта на мис Марпъл. Тя разкъса плика.

Уважаема мадам,

Надявам се да ми простите дето ви пиша за туй, ама аз наистина не зная какво да правя наистина не зная и никога не съм искала да напакостя на някого. Уважаема мадам, сигурно сте видели вестниците дето казват, че е било убийство, ама не съм го извършила аз, наистина не защото аз никога не бих сторила такова лошо нещо, а знам, че и той не би го сторил. Искам да кажа Албърт. Аз не мога да пиша хубаво, ама нали знаете, че се запознахме миналото лято и щяхме да се женим, само че Бърт нямаше права, били му отнети, измамил го този мистър Фортескю, дето е убит. А мистър Фортескю той само отричал всичко и

разбира се всички вярвали на него, а не на Бърт щото той си беше богат, а Бърт е беден. Ама Бърт си имал приятел дето работел на едно място дето правят тези новите лекарства и има едно дето му викат препарат за откриване на истината може де сте чели за него във вестника и той кара хората и да щат и да не щат да си казват истината. Бърт трябваше да иде при мистър Фортескю в кабинета му на 5 ноември и да заведе и адвокат и аз трябваше непременно да му дам препарата сутринта на закуска и после той щеше да подейства точно както трябва, та когото дойдат те, той да си признае, че всичко дето го казва Бърт е съвсем вярно. И аз го турих в сладкото, а пък сега, като е умрял, си мисля, че трябва да е бил много силен, ама не е виновен Бърт, щото Бърт никога няма да направи такова нещо, ама аз не мога да кажа на полицията щото те може да си помислят, че Бърт го е направил нарочно, а пък аз зная, че не е. Ох, мадам, не зная какво да правя пък и Бърт не ми се обажда. Не ми се ще да искам от вас туй, ама ако само можете да дойдете тук да ми помогнете те ще ви послушат пък вие винаги сте били толкоз добра с мен, а пък аз не съм искала да сторя нищо лошо, и Бърт и той. Само да можехте да ни помогнете. С уважение,

Гладис Мартин

П.П. Слагам в плика снимка на нас с Бърт. Едно момче я направи в къмпинга и ми я даде. Бърт не знае, че я имам — той мрази да се снима. Но можете да го видите, мадам, какво симпатично момче е.

Със стиснати устни мис Марпъл погледна фотографията. Двамата снимани се гледаха в очите. Погледът на мис Марпъл се отмести от трогателното, изпълнено с обожание лице на Гладис с леко отворена уста към другото — мургавото, красиво, усмихнато лице на Ланс Фортескю.

В съзнанието ѝ отекнаха последните думи от трогателното писмо:

„Можете да го видите какво симпатично момче е.“

Сълзи изпълниха очите на мис Марпъл. Съжалението отстъпи пред гнева — гняв срещу един безсърдечен убиец.

А после на мястото на тези чувства се надигна тържество — тържеството, което може да изпита някой специалист, успял да възпроизведе праисторическо животно само от парче челюст и два-три зъба.

Издание:

Автор: Агата Кристи

Заглавие: Джоб с ръж

Преводач: Лилия Томова-Памукова

Година на превод: 1993

Език, от който е преведено: английски

Издател: Селекта

Град на издателя: Бургас

Година на издаване: 1993

Тип: роман

Националност: английска

Печатница: ДФ „АБАГАР“ — Ямбол

ISBN: 954-8371-08-1

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/13815>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.